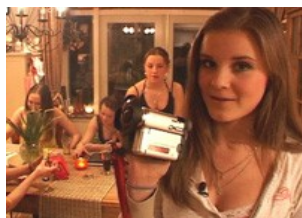

Inhoudsanalyse Find Out

November 2005

Bouman E&E Development

Elleke Draaisma
Martine Bouman

Inhoudsanalyse

Binnen de Entertainment-Education televisieinterventie Find Out zijn 24 afleveringen ontwikkeld van een televisieserie voor en door jongeren rondom de thema's seks, drugs en alcohol. Zie de overige deelrapporten van dit project voor een verdere beschrijving van de opzet van de interventie.

Het project werd intensief begeleid met formatief en summatief onderzoek. Eén van de deelvragen bij deze onderzoeken luidde:

“Zijn gezondheidsthema's zoals seks, drugs en alcohol door de 'users' op een verantwoorde manier door jongeren zelf in te vullen en uit te werken en welke rol kunnen landelijke gezondheidsvoorlichtingsorganisaties hierin spelen, die veelal gewend zijn aan een 'top down' expertbenadering?”

Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven, is een inhoudsanalyse gemaakt van alle 24 Find Out afleveringen. Aangezien het programma is ontwikkeld volgens het *user-as-designerconcept*, was vooraf niet bekend waar de afleveringen over zouden gaan. De inhoudsanalyse vond plaats na de eerste montage van de 24 afleveringen. De afleveringen zijn gedetailleerd beschreven en uitspraken over de drie inhoudelijke thema's zijn letterlijk uitgeschreven. Dit leverde een rubricering en overzicht op van de *frequentie* en *wijze* waarop de thema's seks, drugs en alcohol in het programma aan de orde waren gekomen.

In dit rapport wordt allereerst een beschrijving gegeven van de groep designers, gevolgd door een overzicht van de behandelde thema's in de afleveringen met daarbij de terugkoppeling naar de thema's die de drie samenwerkende gezondheidsvoorlichtingsorganisaties vooraf hebben aangegeven in Find Out terug te willen zien. In de bijlage zijn de uitgebreide beschrijvingen van de afleveringen te vinden.

Beschrijving designers

Van de 109 jongeren die in beeld te zien zijn, hebben er 82 een 'intakeformulier' met hun persoonlijke gegevens ingevuld. Van 27 jongeren ontbreken derhalve sommige gegevens.

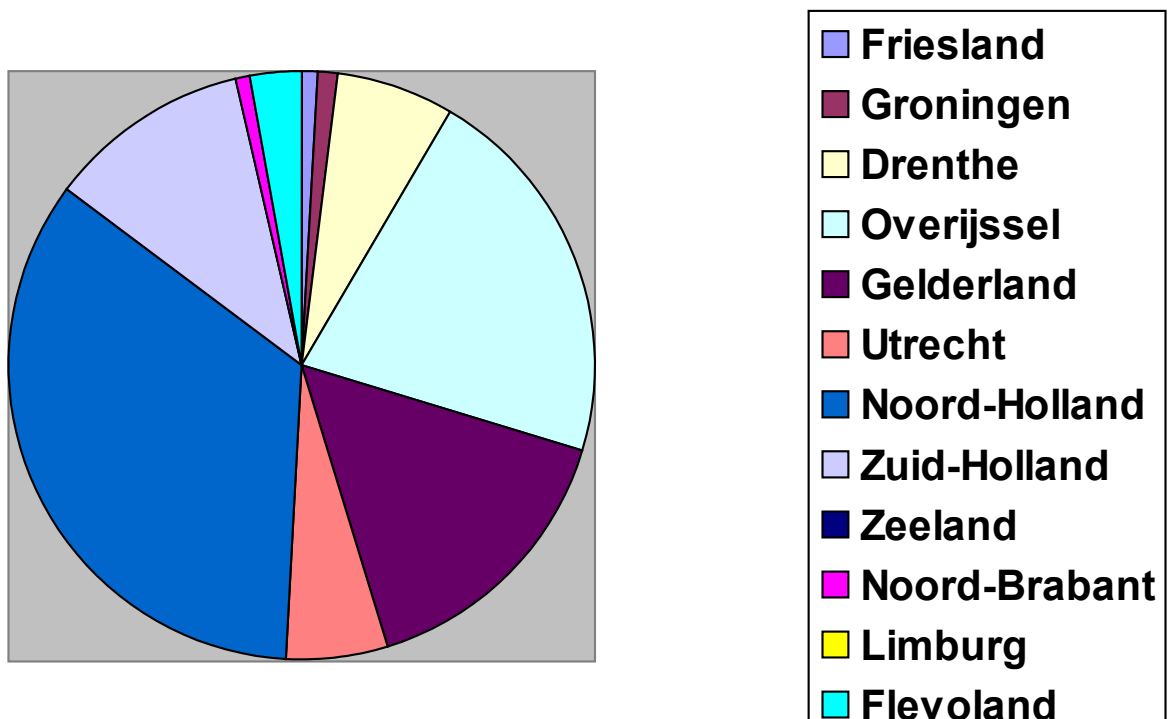
Geslacht:

De groep bestaat uit 54 jongens en 55 meisjes.

Regio:

De designers zijn afkomstig uit 10 provincies, waarbij de meesten (34%) uit Noord-Holland komen. Overijssel en Gelderland zijn de nummers twee en drie met respectievelijk 21% en 16% van de jongeren. Onder de designers bevonden zich geen jongeren uit Limburg of Zeeland.

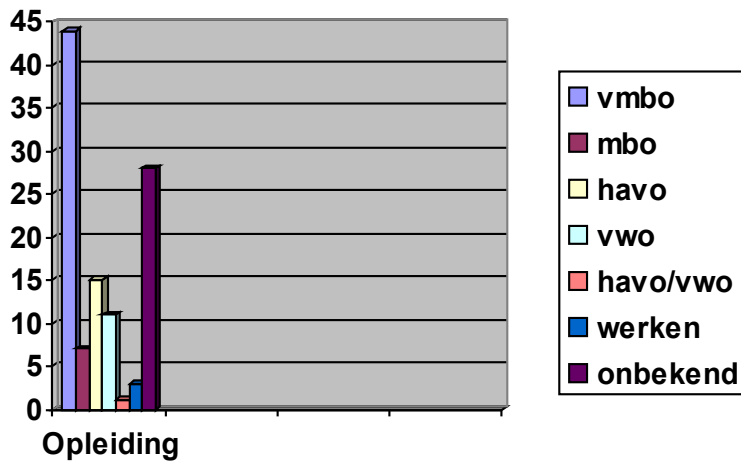
Friesland: 1, Groningen: 1, Drenthe: 7, Overijssel: 23, Gelderland: 17, Utrecht: 6, Noord-Holland: 37, Zuid-Holland: 12, Noord-Brabant: 1, Flevoland: 3, onbekend: 1

Opleiding:

Het grootste deel (40%) van de designers volgt een VMBO-opleiding, gevolgd door HAVO (14%) en VWO (10%).

VMBO: 44, MBO: 7, HAVO: 15, VWO: 11, havo/vwo: 1, werkend: 3, onbekend: 28

Nationaliteit:

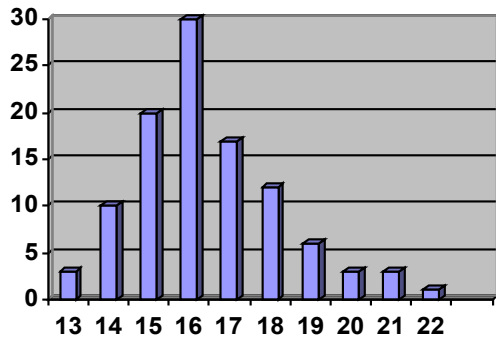
Er zijn jongeren van 17 verschillende nationaliteiten betrokken geweest als designer bij Find Out, waarvan 67% de Nederlandse nationaliteit heeft, 5% Surinaams en ook 5% Marokkaans.

Nederlands: 73, onbekend: 8, andere nationaliteit: 28;
 2 Antilliaans, 1 Canadees, 1 Chinees, 1 Duits, 1 Equatoriaans, 1 uit Eritrea, 1 Frans, 2 Indonesisch, 1 Irakees, 3 Kaapverdiaans, 1 Kroatisch-Bosnisch, 5 Marokkaans, 1 Pakistaans, 1 Pools, 5 Surinaams, 1 Turks

Leeftijd:

De gemiddelde leeftijd van de designers is 16,4 jaar.

onbekend: 4, dertienjarigen: 3, veertienjarigen: 10, vijftienjarigen: 20, zestienjarigen: 30, zeventienjarigen: 17, achttienjarigen: 12, negentienjarige: 6, twintigjarigen: 3, 21-jarigen: 3, 22-jarigen: 1

Designers per thema

Aflevering	Naam designer	Geslacht	Leeftijd	Etniciteit	Opleiding	Woonplaats
Het grote condoomtaboe	Graciella Shoshone	vrouw vrouw	20 jaar 18 jaar	Surinaams Nederlands/ Surinaams	MBO (V)MBO	Amsterdam Amsterdam
Help! Ik heb een soa	Dennis Saskia	man vrouw	16 jaar 16 jaar	Nederlands Nederlands	vwo vmbo	Ede Ede
Jongens willen seks, meisjes willen liefde	Debbie Werena Shannon Adilson Matthijs Patrick	vrouw vrouw vrouw man man man	15 jaar 15 jaar 20 jaar 15 jaar 16 jaar 18 jaar	Nederlands Nederlands Surinaams Kaapverdiaans Nederlands Kaapverdiaans	? vwo mbo vmbo havo vmbo	Eerbeek Zutphen Amsterdam Rotterdam Brummen Rotterdam
Ben ik nou verslaafd?	Robert Anne Saren Kim	man vrouw man vrouw	19 jaar 16 jaar 18 jaar 17 jaar	? Nederlands Nederlands Nederlands	stagiair Bosch Film vmbo vwo vmbo	Amsterdam Wijhe Haarlem Wijhe
Pa, ma... Ik blow	Florian Jesse Toon	man man man	15 jaar 15 jaar 17 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands	havo/vwo vmbo havo	Hilversum Zaanstad Lierop
Illegale verkoop	Marijke Niels Romy Charley	vrouw man vrouw vrouw	17 jaar 17 jaar 15 jaar 15 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands	havo havo vmbo havo	Westzaan Assendelft Amstelveen Amstelveen
Wat doe ik nou tegen een kater?	Scott Charlotte	man vrouw	16 jaar 18 jaar	Nederlands Nederlands	vmbo werkend	Pijnacker Laren
Wie is.. de BOB?	Martine Nina Marit Lili Daantje	vrouw vrouw vrouw vrouw vrouw	15 jaar 16 jaar 16 jaar 16 jaar 16 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands/Frans Nederlands	vmbo havo vmbo havo havo	Haarlem Haarlem Haarlem Haarlem Velsbroek

Van drank word ik boos	Thijs Gijs	man man	15 jaar 16 jaar	Nederlands Nederlands	VMBO ?	Hekendorp Oudewater
Bier, bier, bier	Kevin Esther Berthe	man vrouw vrouw	17 jaar 15 jaar 16 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands	MBO Havo Havo	Ridderkerk Hall Hall
Zonder drank geen feest?	Sofian Stef Thimo	man man man	18 jaar 19 jaar 17 jaar	Marokkaans Nederlands Nederlands	werkend vwo vwo	Amsterdam Bergen Duivendrecht
De grote cannabisquiz	Joel Alarik Jesper Carlijn Joanne Ilse Wrenz	man man man vrouw vrouw vrouw man	14 jaar 16 jaar 16 jaar 16 jaar 16 jaar 16 jaar 19 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands Nederlands ?	VMBO VMBO VMBO havo havo Havo ?	Zaandam Woerden Olst Vorden Steenderen Vorden ?
Ik ben homo	Nathalie Bouke Dwayne	vrouw man man	16 jaar 15 jaar 15 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands	VMBO ? ?	Olst Zwolle Losser
Ik ga vreemd	Patricia Joao Andrew Alies Shirin Martijn Natasja Indra	vrouw man man vrouw vrouw man vrouw man	17 jaar 16 jaar 19 jaar 15 jaar 16 jaar 17 jaar ? 20 jaar	Indonesisch/NL NL/Surinaams Nederlands NL/Pakistaans Nederlands ? ? NL/Indonesisch	VMBO MBO VWO VWO ? ? ? MBO	Almere Almere Amsterdam Amsterdam Haarlem Amsterdam Diemen Woerden
X-factor	Anton Saskia Erik Duygu	man vrouw man vrouw	17 jaar 16 jaar 15 jaar 16 jaar	Nederlands Nederlands Nederlands Turks	MBO VMBO VMBO VMBO	Ridderkerk Nootdorp Nieuwegein IJsselstein
Islam en seks	Anne Saida	vrouw vrouw	15 jaar 21 jaar	Nederlands Marokkaans	VWO ?	Amsterdam Amsterdam
Hoe ver ga jij?	Bram Zohra Aurora Tilly Fadoua Susanne Niels Thimo Noelle Dewi Haris Mehdi Fleur	man vrouw vrouw vrouw vrouw vrouw man man vrouw vrouw man man man vrouw	14 jaar ? 14 jaar 14 jaar 14 jaar 14 jaar 14 jaar 15 jaar 14 jaar 14 jaar 14 jaar 15 jaar 14 jaar 14 jaar 14 jaar 14 jaar	Nederlands Marokkaans Nederlands Nederlands Marokkaans/NL Nederlands Nederlands NL/Duits Nederlands Nederlands Nederlands Croatisch/Bosnisch Marokkaans Nederlands	VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO VMBO	Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede Enschede
Een wedstrijd met een kater?	Andre Tom Jesper Maarten Rene	man man man man man	17 jaar ? ? 18 jaar 18 jaar			Harfsen Harfsen Harfsen Harfsen Harfsen
Hoeveel geef jij uit?	Jeremy Anne- Sophie Anne Andy Denzel Louella Jorgo Marjon Milad (Jeffrey)	man vrouw vrouw man man vrouw man vrouw man	15 jaar 17 jaar 16 jaar 15 jaar 17 jaar 18 jaar 17 jaar 16 jaar 17 jaar	Chinees/NL Antilliaans/NL NL/Pool Nederlands ? ? ? ? ?	VMBO VMBO HAVO VWO ? ? ? ? ?	Zaandam Woerden Pijnacker Weesp Amsterdam Amsterdam Noorden Weesp Zandvoort
Is blowen nou crimineel?	Sweet Nick Muzaffer José	man man man man	15 jaar 15 jaar 15 jaar 16 jaar	Eritreeër Nederlands ? Equatoriaans	VMBO VMBO VMBO VMBO	Kampen Kampen Kampen Kampen

De grote versiershow	Mandy	vrouw	16 jaar	Nederlands	VMBO	Rotterdam
	Leida	vrouw	17 jaar	Kaapverdiaans/NL	VMBO	Rotterdam
	Tia	vrouw	16 jaar	Antilliaans/NL	VMBO	Rotterdam
Drink jij ook zo lekker veel?	Mandy	vrouw	16 jaar	Nederlands	havo	Nootdorp
	Faye	vrouw	18 jaar	Nederlands	havo	Amsterdam
	Joyce	vrouw	16 jaar	Nederlands	vwo	Haarlem
Rijden met drank	Peter	man	21 jaar	Nederlands	?	?
	Maurits	man	19 jaar	Nederlands	?	?
	Karin	vrouw	21 jaar	Nederlands	?	?
	Peter	man	18 jaar	Nederlands	?	?
	Sylvia	vrouw	22 jaar	Nederlands	?	?
	Jantien	vrouw	19 jaar	Nederlands	?	?
	Bob	man	19 jaar	Nederlands	?	?
De eerste keer	Patricia	vrouw	15 jaar	Nederlands	VMBO	Sneek
	Arif	man	15 jaar	Surin.-Javaans	VMBO	Almere
	Rick	man	15 jaar	Nederlands	VWO	Haarlem
	Alyas	man	16 jaar	Irakees	VMBO	Hoogezand
	Manon	vrouw	13 jaar	Nederlands	?	Ede
	Glenda	vrouw	21 jaar	?	?	Zoetermeer

Afleveringen Find Out en verdeling thema's

Afleveringen rondom het thema seks	Afleveringen rondom het thema drugs	Afleveringen rondom het thema alcohol
1. Condoomtaboe	1. Illegale verkoop	1. Illegale verkoop
2. Help ik heb een soa	2. Pa, ma, ik blow	2. Wie is de BOB?
3. Jongens willen seks, meisjes willen liefde	3. Ben ik nou verslaafd?	3. Wat doe ik nou tegen een kater?
4. Ik ben homo	4. Cannabisquiz	4. Bier, bier, bier
5. Ik ga vreemd	5. Blowen, is dat nou crimineel?	5. Zonder drank geen feest?
6. X-factor		6. Van drank word ik boos
7. Islam en seks		7. Wedstrijd met een kater
8. Hoe ver ga jij?		8. Hoeveel geef jij uit?
9. Eerste keer		9. Drank en verkeer
10. De grote versiershow		10. Drink jij ook zo lekker veel?

Zie bijlage 1 voor de uitgebreide beschrijving van de 24 afleveringen.

De verdeling over de thema's is als volgt: van de 24 afleveringen gaan er tien over seks, vijf over drugs en tien over alcohol (de aflevering 'Illegale verkoop' gaat zowel over drugs als over alcohol).

Gerealiseerde thema's van top 10-lijstjes partners

In tabel 1 is uiteengezet welke punten uit de briefingdocumenten van de inhoudelijke organisaties daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Vervolgens is per thema aangegeven welke aflevering van Find Out ingaat op welk onderwerp uit de top 10-lijstjes.

Seks: 7 van 8 thema's uit de briefing van SoaAids Nederland	Drugs: 6 van 10 thema's uit de briefing van het Trimbos-instituut	Alcohol: 8 van 10 thema's uit de briefing van het NIGZ
<ul style="list-style-type: none"> • Condooms kopen • Onderhandelen bij safe sex • Bij je dragen van condooms • Risicoperceptie: ernst • Risicoperceptie: kans • Testen op soa • Jongeren met een islamitische achtergrond 	<ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de belangrijkste <i>redenen</i> van jongeren om te blowen? • Zijn jongeren zich <i>bewust van de risico's</i> van cannabisgebruik? • Beïnvloedt blowen leren/werken (je hersenen) en/of je sportprestaties? • Wat valt er te zeggen over <i>de relatie alcohol en cannabis</i>? • Wat zijn de belangrijkste <i>redenen van jongeren om niet</i> te gaan blowen? • Betrekken jongeren die cannabis gebruiken <i>de risico's van blowen op zichzelf</i> en als ze inzien dat ze problemen door hun gebruik hebben, wat doen ze dan? 	<ul style="list-style-type: none"> • Drinken onder de 16 jaar • Niet drinken en toch stoer?! • Voorkom een kater • Spijt/Schaamte • Alcohol en agressie • Alcohol en sport • Hersenschade • Premixen

Tabel 1: Gerealiseerde thema's uit de briefingdocumenten van inhoudelijke organisaties

Seks

Item	In top 10-lijstje
Condoomtaboe	Condooms kopen Onderhandelen Bij je dragen van condooms Risicoperceptie: ernst
Help ik heb een soa	Testen op soa Risicoperceptie: ernst
Jongens willen seks, meisjes willen liefde	Bij je dragen van condooms
Ik ben homo	-
Ik ga vreemd	Risicoperceptie: kans
X-factor	-
Islam en seks	Jongeren met een Islamitische achtergrond
Hoe ver ga jij?	-
Eerste keer	Bij je dragen van condooms
De grote versiershow	-

Thema's in top 10-lijstje SoaAids Nederland:

- Risicoperceptie: ernst

Waarom zou je eigenlijk bang moeten zijn voor een soa? Zwangerschap is iets waar je je tegen moet beschermen, daar zijn jongeren het over eens. Risico's van soa zijn abstract. HIV en Aids zijn heel bekend en gevreesd – want dodelijk - maar die kans is volgens jongeren niet zo groot en er zijn bovendien medicijnen voor. Dat het een hele zware therapie is – niet bij iedereen aanslaat – en de rest van het leven noodzakelijk blijft, is minder bekend. Andere soa en de gevolgen zijn minder bekend: onvruchtbaarheid (chlamydia), geen genezing en pijnlijk (Herpes) dus altijd in de toekomst veilig moeten vrijen. Met een soa ben je bovendien vatbaarder voor hiv. Tegelijkertijd bestaat de indruk dat je van een soa zo weer bent genezen (daarvoor moet je je op tijd laten testen en behandelen, en dat is lastig want het kan een tijd duren voordat je iets merkt en dan kan de gezondheidsschade toenemen). Soms kan je een tijdje niet vrijen. Bij de sociale dimensie staan jongeren ook weinig stil, en die kunnen behoorlijk verstrekende gevolgen hebben op relationeel gebied. Van wie heb ik het gekregen, aan wie heb ik het overgedragen, wie moet ik allemaal waarschuwen. Wantrouwen tegenover de huidige partner, etc. Kortom veel reden voor spijt achteraf.
- Risicoperceptie: kans

Jongeren blijken de afweging of een condoom nodig is of niet, regelmatig in te schatten op basis van kenmerken van de partner. In theorie overschat men de risico's regelmatig maar in de praktijk worden ze snel geminimaliseerd. Hij of zij ziet er goed uit, is heel serieus en eerlijk, heeft geen reputatie van veel wisselende partners, zegt dat jij de eerste bent, etc. Veel soa merk je niet en het kan langere tijd duren voordat lichamelijke gevolgen zichtbaar zijn als ze al zichtbaar worden. Ondertussen kun je soa – zonder dat er klachten zijn – doorgeven aan anderen.

Verliefdheid speelt bij jongeren ook een belangrijke rol. Iemand die zo leuk is kan natuurlijk geen soa hebben en je blijft natuurlijk voor altijd bij elkaar. Alleen jongeren die one-night stands hebben, lopen risico. Jongeren hebben vaak kortdurende – enkele weken of maanden - relaties, die elkaar snel opvolgen. Er is al snel sprake van 'vaste verkering' en bij een vaste partner hoef je geen condooms te gebruiken, vinden veel jongeren. Advies: als je geen condooms meer wilt gebruiken moeten beide partners zich laten testen en met elkaar afspreken dat ze geen seks met anderen hebben.

Naast verliefdheid noemen veel jongeren de invloed van alcohol als een reden voor het minimaliseren van risico's.

3. Communicatie over veilig vrijen en condoomgebruik, wanneer en hoe breng je het onderwerp ter sprake met je partner?

Veel jongeren vinden het lastig om condoomgebruik ter sprake te brengen. Bijvoorbeeld omdat het lijkt of je je partner niet vertrouwd (ik zeg toch dat ik helemaal gezond ben, ik ga niet met Jan en alleman naar bed) of omdat jezelf de indruk wekt dat je met veel verschillende partners seks hebt. Timing is ook lastig. Als je te lang wacht, loopt de passie op en is het lastig om je voornemen uit te voeren. Begin je te vroeg: dan ben je te gretig.

4. Onderhandelen

Een meerderheid van de jongeren heeft de intentie om een condoom te gebruiken bij een nieuwe partner. Met name meisjes staan daar positief tegenover. Toch lukt het nog regelmatig niet om de intentie uit te voeren. Hierbij speelt druk van de partner een rol: zonder condoom vind ik het lekkerder, dan voel ik meer, je slikt toch al de pil en ik heb niets bij me, etc. Hoe blijf je bij je standpunt zonder dat je bang bent dat je je relatie op het spel zet.

5. Bij je dragen van condooms

Het komt regelmatig voor dat jongeren een condoom nodig hebben, maar er geen bij de hand hebben. Een aanzienlijk deel (bijna de helft) vrijt vervolgens onveilig. Het bij je dragen van condooms is voor jongeren onder andere lastig vanwege de mogelijkheid op ontdekking. Ouders en vrienden zien dat je (al) seksueel actief bent of wil zijn. Met name meisjes zijn nog wel eens bang dat ze een 'sletterige indruk' maken wanneer ze een condoom bij zich hebben. Voor Turkse en Marokkaanse meisjes is het vaak een extra groot probleem.

6. Condooms kopen

In 2003 werd nog ruim 80% van de condooms bij de drogist gekocht. Dat is veel, zeker gelet op de moeite die jongeren hebben met het kopen van condooms (zowel in de winkel als automaat). Men is bang om gezien te worden. Zeker als men een geloofsovertuiging heeft waarbij men geacht wordt geen seks te hebben. Verder is men bang voor afwijzende blikken vanwege de leeftijd van verkopers en omstanders. Hoe kun je dit oplossen?

7. Jongeren met een Islamitische achtergrond hebben vaak een kennisachterstand op het gebied van veilig vrijen. Voorlichting over veilig vrijen is vaker gênant omdat dat gelijk staat aan interesse in seks, wat vooral niet past bij meisjes die geacht worden als maagd het huwelijk in te gaan. Islamitische jongeren zijn daardoor vaak minder goed voorbereid en voelen zich vaker dan Nederlandse jongeren overvallen door hun eerste seksuele ervaring. Ook kan het gebeuren dat ze kiezen voor anale seks om het maagdenvlies in tact te houden of om zwangerschap te voorkomen. Anale seks is niet veilig voor soa transmissie. www.maroc.nl/islam (specifieke informatie voor allochtone jongeren)

8. Testen op soa.

Wat moet je doen als je wilt vrijen zonder condoom en toch veilig wilt vrijen? Wat als je je zorgen maakt wanneer je een keer onbeschermd hebt gevreeën? Je hebt lichamelijke klachten. Testen op soa kan bij de huisarts, de GGD en (gratis en kosteloos) bij de soa-polikliniek in de vier grote steden. Maar hoe gaat dat dan in zijn werk, doet het pijn, is het eng? Een behoorlijk aantal jongeren loopt te lang door met lichamelijke klachten omdat ze niet naar de huisarts durven of niet weten waar ze terecht kunnen.

Drugs

Item	In top 10-lijstje
Illegale verkoop	Wat zijn de belangrijkste <i>redenen</i> van jongeren om te blowen?
Pa, ma, ik blow	Zijn jongeren zich <i>bewust van de risico's</i> van cannabisgebruik? Wat zijn de belangrijkste <i>redenen</i> van jongeren <i>om te blowen</i> ?
Ben ik nou verslaafd?	Zijn jongeren zich <i>bewust van de risico's</i> van cannabisgebruik? Wat zijn de belangrijkste <i>redenen</i> van

	<p>jongeren <i>om te blowen</i>?</p> <p>Beïnvloedt blowen leren/werken (je hersenen) en/of je sportprestaties?</p> <p>Betrekken jongeren die cannabis gebruiken de risico's van blowen op zichzelf en als ze inzien dat ze problemen door hun gebruik hebben, wat doen ze dan?</p>
Cannabisquiz	<p>Wat zijn de belangrijkste <i>redenen van jongeren om niet te gaan blowen</i>?</p> <p>Wat zijn de belangrijkste <i>redenen van jongeren om te blowen</i>?</p> <p>Wat valt er te zeggen over <i>de relatie alcohol en cannabis</i>?</p>
Blowen, is dat nou crimineel?	Zijn jongeren zich <i>bewust van de risico's</i> van cannabisgebruik?

Thema's in top 10-lijstje Trimbos-instituut:

1. Zijn jongeren zich bewust van de risico's van cannabisgebruik?

Toelichting: De hoofddoelstelling van onze campagnes in 2004, 2005 en 2006 is jongeren 12-18 jaar bewust maken van de risico's van cannabisgebruik. Het zou aardig zijn als de serie op een natuurlijke manier een aantal van deze risico's aan bod laat komen.

2. Is er mogelijk een verschil tussen de hoeveelheid cannabisgebruik die uit onderzoek blijkt en het werkelijk gebruik?

Toelichting: Uit de meest recente cijfers blijkt dat cannabisgebruik onder jongeren stabiliseert (onder jongens neemt het zelfs af). Toch horen we ook vaak geluiden dat mensen het gevoel hebben dat ze meer blowen zien / ruiken. Zou dit toch met een toename gebruik te maken of eerder met acceptatie / verandering van de norm? (uit onderzoek blijkt dat de acceptatie van blowen erg laag is) Dit heeft misschien ook te maken met verschillende groepen: scholieren, toeristen etc. En wat is de invloed van kennis hierin; heeft het er ook mee te maken dat steeds meer mensen steeds meer weten over cannabis?

3. Wat zijn de belangrijkste redenen van jongeren om te blowen?

Toelichting: De motieven voor gebruik die bekend zijn, zijn vooral nieuwsgierigheid, ontspanning, problemen en gewoonte. De standaardreactie is dat de groep geen invloed heeft, maar we zijn benieuwd naar meer subtiele vormen van beïnvloeding door de groep (bv zoals rondje geven bij alcohol) of naar andere motieven. Ook zijn we benieuwd van welke redenen en invloeden jongeren zich niet bewust zijn.

Interessant hierbij is om te bekijken wat voor jongeren de belangrijkste redenen zijn om te stoppen met blowen.

4. Wat zijn de belangrijkste redenen van jongeren om niet te gaan blowen?

Toelichting: vaak denken jongeren dat anderen gaan blowen omdat ze problemen hebben, omdat ze geen sterke persoonlijkheid hebben of de groepsdruk niet kunnen weerstaan. Het zou interessant zijn om nu eens van jongeren zelf te horen wat hun eigen redenen zijn om niet te gaan experimenteren met cannabis.

5. Zijn er bepaalde trends in gebruik te zien?

Toelichting: Bij oudere leeftijdsgroepen is op dit moment een toename van cocaïne te zien, geldt dit ook bij jongeren? En in Limburg is veel speedgebruik. Dit zijn op zich kleine verschillen, maar de vraag is, is er sprake van trends in drugsgebruik?

6. Zijn er verschillen te zien naar etnische afkomst?

Toelichting: Uit onderzoek blijkt dat allochtone jongeren minder drugs gebruiken, met name Marokkaanse jongeren. En meisjes bovendien nog veel minder dan jongens. Tegelijkertijd is het percentage probleemgebruikers of jongeren die in de zorg terechtkomen bij allochtone jongeren veel hoger. Waar komt dit door?

7. Is er een relatie tussen drugsgebruik en jeugdcultuur?

Toelichting: Zijn er verbanden te ontdekken tussen gebruik van drugs en deelname aan specifieke activiteiten en/of muziekstijlen etc?

8. Beïnvloedt blowen leren/werken (je hersenen) en/of je sportprestaties?

Toelichting: Uit onderzoek blijkt (regelmatig) blowen een negatieve invloed te hebben op beide activiteiten. In hoeverre zijn jongeren zich hiervan bewust? Ervaren ze dit zelf ook zo? En is dit relevant voor ze, betrekken ze het op zichzelf en zouden ze hierdoor ook gemotiveerd zijn om hun gebruik te veranderen? Of is het zelfs een reden om er niet aan te beginnen?

Een ander effect van blowen is dat het 'vreetkicks' kan veroorzaken. Hebben jongeren hier ervaring mee en hoe gaan ze ermee om?

9. Betrekken jongeren die cannabis gebruiken de risico's van blowen op zichzelf en als ze inzien dat ze problemen door hun gebruik hebben, wat doen ze dan?

Toelichting: De campagneresultaten 2004 laten zien dat de individuele agendasetting is gestegen, dat veel jongeren de campagne inhoud op zichzelf betrekken en daadwerkelijk meer over de risico's van blowen zijn gaan nadenken. Tegelijkertijd laten cijfers zien dat de verslavingszorg weinig op jongeren is ingericht. Als jongeren erkennen dat ze problemen hebben door cannabisgebruik, ondernemen ze dan actie en zo ja, waar gaan ze dan heen? Is de drempel naar de verslavingszorg inderdaad te hoog? Wij geven altijd advies om met je ouders te praten en/of te bellen met medewerkers van de Drugs Infolijn. Praten jongeren wel eens met hun huisarts of zijn ze bang dat die het met hun ouders bespreekt? En hoe gaan ouders en/of vrienden om met een jongere die problemen heeft met drugsgebruik?

10. Wat valt er te zeggen over de relatie alcohol en cannabis?

Toelichting: Uit onderzoek is bekend dat jongeren die blowen vaker alcohol, tabak en/of harddrugs gebruiken. Zijn hier bepaalde (gebruiks)patronen te ontdekken? Of valt er iets anders te zeggen over de jongeren die alcohol en cannabis gebruiken?

Alcohol

Item	In top 10-lijstje
Illegale verkoop	Drinken onder de 16 jaar
Wie is de BOB?	Niet drinken en toch stoer?!
Wat doe ik nou tegen een kater?	Voorkom een kater
Bier, bier, bier	Spijt/Schaamte
Zonder drank geen feest?	Niet drinken en toch stoer?!
Van drank word ik boos	Alcohol en agressie
Wedstrijd met een kater	Alcohol en sport
Hoeveel geef jij uit?	-
Drank en verkeer	-
Drink jij ook zo lekker veel?	Hersenschade Premixen

Thema's in top 10-lijstje NIGZ:

1. Drinken onder de 16 jaar

Aard/omvang/risico's

2. Niet drinken en toch stoer?!

Jongeren die (bewust) niet of heel weinig drinken en toch rolmodellen kunnen zijn

3. Alcohol en agressie

Gevolgen van overmatig drinken

4. Spijt/Schaamte

Gevolgen van overmatig drankgebruik: Dingen doen waar je je achteraf voor schaamt of spijt van hebt

5. Verwachtingen

Jongeren hebben vaak irreële verwachtingen van alcohol vooraf. Terwijl de werkelijke effecten anders zijn

6. Weigeraar

Alcohol beïnvloedt seks negatief. Erectie problemen en het uitblijven van zaadlozing kunnen heel frustrerend zijn

7. Hersenschade

Overmatig gebruik van alcohol op jonge leeftijd zorgt voor slechte uitontwikkeling van de hersenen. Cognitieve prestaties nemen af en het inprentingsproces raakt verstoord.

8. Voorkom een kater

Minder drinken en afwisselend fris/alcohol drinken is de beste remedie tegen een kater

9. Premixen

Geen ranja met alcoholmaak, maar gemixte sterke drank. Je drinkt al snel veel alcohol. Wat vooral bij de jongere doelgroep (bij wie het drankje het populairst is) al snel leidt tot zeer hoge alcoholpromillages (dronkenschap)

10. Alcohol en sport

Alcohol beïnvloedt je conditie en sportprestaties. Coördinatie en snelheid nemen zichtbaar af en de kans op blessures neemt toe

Conclusies

Het project Find Out heeft 24 afleveringen opgeleverd over seks (10 afleveringen), drugs (5 afleveringen) en alcohol (10 afleveringen). Vrijwel alle afleveringen bevatten elementen die voor de inhoudelijke samenwerkingspartners, SoaAids Nederland, Trimbos-instituut en het NIGZ, interessant zijn en aansluiten op de communicatiedoelstellingen van de organisatie. Er waren enkele onderwerpen die de jongeren die deelnamen aan de gesprekken in de scholentour waar de designers uit zijn geselecteerd belangrijk achtten, maar die minder van belang waren voor de inhoudelijke organisaties (zoals de onderwerpen homoseksualiteit, de X-factor en versieren). Deze onderwerpen zijn toch uitgewerkt door de jongeren.

Van de 28 door de inhoudelijke organisaties geformuleerde globale thema's zijn er uiteindelijk 21 (75%) uitgewerkt in de afleveringen van Find Out. Dit hoge aantal gerealiseerde thema's kan worden verklaard door de top 10-lijstjes die als kader zijn gebruikt voor de gesprekken tijdens de scholentour.

Door deze werkwijze is ervoor gezorgd dat de inhoudelijke inbreng van de landelijke gezondheidsvoorlichtingsorganisaties beperkt is tot het aanreiken van een kader. Binnen dit kader hebben de jongeren de afleveringen rondom seks, drugs en alcohol invulling gegeven op een manier die goed lijkt aan te sluiten bij de doelstellingen van de 'experts'.

**Bijlage 1:
Find Out**

Inhoudsanalyse items

<u>Aflevering.....</u>	<u>6</u>
<u>Het grote condoomtaboe.....</u>	<u>6</u>
<u>Jongens willen seks, meisjes willen liefde.....</u>	<u>6</u>
<u>Ben ik nou verslaafd?.....</u>	<u>6</u>
<u>Pa, ma... Ik blow.....</u>	<u>6</u>
<u>Illegale verkoop.....</u>	<u>6</u>
<u>Wat doe ik nou tegen een kater?.....</u>	<u>6</u>
<u>Van drank word ik boos.....</u>	<u>7</u>
<u>Bier, bier, bier.....</u>	<u>7</u>
<u>Zonder drank geen feest?.....</u>	<u>7</u>
<u>De grote cannabisquiz.....</u>	<u>7</u>
<u>Ik ben homo.....</u>	<u>7</u>
<u>Ik ga vreemd.....</u>	<u>7</u>
<u>X-factor.....</u>	<u>7</u>
<u>Islam en seks.....</u>	<u>7</u>
<u>Hoe ver ga jij?.....</u>	<u>7</u>
<u>Een wedstrijd met een kater?.....</u>	<u>7</u>
<u>Hoeveel geef jij uit?.....</u>	<u>7</u>
<u>Is blowen nou crimineel?.....</u>	<u>7</u>
<u>De grote versiershow.....</u>	<u>8</u>
<u>Drink jij ook zo lekker veel?.....</u>	<u>8</u>
<u>Rijden met drank.....</u>	<u>8</u>
<u>De eerste keer.....</u>	<u>8</u>
<u>Het grote condoomtaboe.....</u>	<u>18</u>
<u>Help! Ik heb een soa.....</u>	<u>22</u>
<u>Jongens willen seks, meisjes willen liefde.....</u>	<u>26</u>
<u>Ben ik nou verslaafd?.....</u>	<u>31</u>
<u>Pa, ma... Ik blow.....</u>	<u>35</u>
<u>Illegale verkoop.....</u>	<u>39</u>
<u>Wat doe ik nou tegen een kater?.....</u>	<u>42</u>
<u>Van drank word ik boos.....</u>	<u>49</u>
<u>Bier, bier, bier.....</u>	<u>53</u>
<u>Zonder drank geen feest?.....</u>	<u>57</u>
<u>De grote cannabisquiz.....</u>	<u>61</u>
<u>Ik ben homo.....</u>	<u>65</u>
<u>Ik ga vreemd.....</u>	<u>68</u>
<u>X-factor.....</u>	<u>72</u>
<u>Islam en seks.....</u>	<u>75</u>
<u>Hoe ver ga jij?.....</u>	<u>79</u>
<u>Een wedstrijd met een kater?.....</u>	<u>83</u>
<u>Hoeveel geef jij uit?.....</u>	<u>87</u>
<u>Is blowen nou crimineel?.....</u>	<u>90</u>
<u>De grote versiershow.....</u>	<u>95</u>
<u>Drink jij ook zo lekker veel?.....</u>	<u>98</u>
<u>Rijden met drank.....</u>	<u>104</u>

Het grote condoomtaboe

Designers: Graciella, vrouw, 20 jaar, Surinaams, MBO, Amsterdam
Shoshone, vrouw, 18 jaar, Nederlands/Surinaams, (V)MBO, Amsterdam

De twee meisjes komen uit een huis en trekken de voordeur achter zich dicht. Ze stellen zich voor en zeggen in koor dat zij condooms gebruiken. Ze zijn benieuwd of andere jongeren dat ook doen en gaan daarom op onderzoek uit. Ze lopen over straat in Amsterdam naar condomerie 'Het gulden vlies' en gaan hier naar binnen. De camera toont etalages vol met condooms in verschillende vormen en kleuren. "Pretpakket, smulpakket, proefpakket, glijmiddel met smaak, wet stuff, hier kan je toch niet uit kiezen?", stellen de twee. De verkoopster komt hen te hulp. "We hebben hier twee verschillen: de geteste condooms en we hebben de funcondooms. Dat zijn allemaal grapjes en die zijn alleen maar om te dragen en te showen, dus niet om te gebruiken. Dit is een getest condoom. Die zit verpakt in een folie, luchtdicht verpakt, dus dat is ook erg belangrijk. Dat er geen scheuren in zitten, daar moet je altijd even op letten. Dit is een getest condoom en dat kun je gebruiken bij het vrijen."

Graciella en Shoshone lopen over straat. Ze vragen voorbijgangers of ze hen iets mogen vragen over condooms. De eerste jongen loopt snel door. Volgens Shoshone komt dat omdat jongens nou eenmaal niet zo open zijn als meisjes als het om condooms gaat. Een meisje (begin twintig) zegt dat ze wel condooms gebruikt. De volgende jongen (18/19 jaar) antwoordt "ik heb wel eens een condoom gebruikt ja". Twee jongens (rond de twintig jaar) antwoorden dat ze standaard een condoom gebruiken. Een Marokkaans meisje (rond 16 jaar) legt uit dat ze maagd wil blijven tot haar huwelijk en dat ze daarom geen condooms gebruikt. Het volgende meisje (halverwege twintig) zegt beslist dat ze nooit zonder condoom vrijt. De twee jongens die we eerder zagen vertellen dat ze condooms uit een automaat of bij de winkel halen. Een meisje (halverwege twintig) geeft toe dat ze wel rillingen voelt bij het naar binnen gaan van een winkel om condooms te kopen. De jongen die wel eens een condoom heeft gebruikt vertelt dat hij het heel eng vindt om ze te kopen, omdat iedereen hem dan aankijkt en weet dat hij 'het' gaat doen. Hij gaat dan voor de winkel staan om de straat te verkennen en te kijken of er geen familie aankomt. Als hij naar binnen gaat, gaat hij nogmaals even naar buiten om zeker te weten dat er niemand aankomt. Twee meisjes (rond 19 jaar) vertellen dat zij niet zelf condooms hoeven te kopen, dat wordt gedaan door hun broer, moeder of neef.

De twee meisjes staan in de condomerie de vitrinekast met funcondooms te bekijken. "Dat kun je toch niet inbrengen?" zegt Shoshone. De verkoopster legt uit dat de jongen deze condooms om doet om er een modeshow mee te houden. Ze zijn er in allerlei soorten, ook als lolly. "Kun je hier mee neuken?" vraagt Graciella. "Nee, hier kan je niet mee de liefde bedrijven", antwoordt de verkoopster. "Als je hier mee vrijt, kan dit achter blijven in je en ik denk niet dat dat een pretje is. Dit soort condooms zijn absoluut niet veilig." "De jongen kan 'm wel dragen en showen, maar niet mee vrijen, dat is echt belangrijk."

Op de vraag wie een condoom bij zich hoort te dragen, antwoordt een meisje (halverwege twintig) dat ze vindt dat jongens en meisjes allebei condooms bij zich horen te hebben, maar dat ze er stiekem wel van uit gaat dat de jongen er één bij

zich heeft. Ze heeft nu ook condoom bij zich. Niet omdat ze op straat op zoek gaat naar iemand, maar omdat je het nooit weet. Een vriendin (zelfde leeftijd) zegt dat ze er wel één bij zich heeft, voor het geval dat. Een derde vriendin vindt dat meisjes ook verantwoordelijk moeten zijn. De twee jongens vinden zekerheid belangrijk: "je weet maar nooit wat er komt op zo'n avond". Volgens een meisje hebben jongens ze eerder bij zich, omdat die eerder met iemand naar bed gaan. Shoshone vraagt de jongen eerder aangaf het kopen van condooms eng te vinden of hij een meisje ziet als sletje als ze een condoom bij zich heeft. Dit vindt hij niet, "dan weet je dat ze voorzichtig is." Ook twee meisjes vinden dat. "Het is om jezelf te beschermen en als een jongen dat niet heeft, dan heb jij het, klaar. Ik heb condooms bij me."

Graciella vraagt de condoomverkoopster of ze een smaakcondoom mag zien. Het smulpakket kost 12 euro, is te zien in de vitrine. Ze haalt een condoom met chocoladesmaak uit de verpakking en laat het ze ruiken. Het ruikt echt naar chocola, vinden ze. Graciella proeft even, maar het smaakt helemaal niet naar chocola, concludeert ze. De kokosnoot, de tuttifrutti en de aardbei zijn de top drie smaken. De verkoopster vertelt verder: "Zo'n condoom is goed voor één seksuele handeling, dus als jij hier aan likt, dan kan je hem met je tanden kapot maken, dus ik raad dan aan als je gaat vrijen daarna: gebruik een nieuw condoom". "Als je gepijpt hebt met dat condoom, dan moet je 'm afdoen en een nieuw condoom weer gebruiken voor het vrijen".

Geen van de jongeren op straat gebruikt een condoom bij het pijpen. "Anders voelt hij niet zoveel, denk ik", zegt een meisje (begin twintig). "Beter zonder, anders voel je er niets van", zeggen de twee jongens. "Het liefst bloot, dat vinden ze volgens mij ook veel prettiger", zegt het meisje dat nooit zelf condooms hoeft te kopen. "Het is allebei lekker", zegt de jongen met de koopangst. De drie vriendinnen doen het ook zonder condoom. Shoshone vraagt of ze niet bang zijn voor ziektes. Eén van de meisjes zegt dat ze bij pijpen daar toch minder bij stilstaat dan bij "gewoon seks". "Ik weet ook wel dat je op zich daar ook wel ziektes van kan krijgen, maar dan zorg je gewoon dat je op tijd weg bent als hij klaarkomt". De reactie van de twee jongens op de opmerking dat je daar ook ziektes van kan krijgen is "Soms heb je van die domme dingen toch?". Zolang je nog geen ziekte hebt, denk je er nog niet over na, volgens de jongens.

De camera gaat langs etalages vol met verschillende soorten condooms en een poster van Soa Aids Nederland met daarop 'Nooit gedacht dat ik een soa van hem zou oplopen. - Wie laat zich dan ook naaien zonder condoom.' Shoshone vraagt de verkoopster wat de gevolgen zijn van pijpen zonder condoom. "Dat kan ook link zijn, want je kan bijvoorbeeld een wondje in je mond hebben en als je dan met zo'n jongen die besmet is, pijpt, dan kan dat sperma bij dat wondje komen en dan kan je het Aids-virus krijgen. Dus dat zijn wel linke dingen. Ik raad dan ook aan om niet te pijpen zonder condoom als je die jongen niet kent of als je echt voor de eerste keer...".

Op straat vragen de meisjes wie het condoom om hoort te doen. Twee meisjes antwoorden dat de jongen dat doet, maar als hij niet wil, doen ze het zelf. Van de twee jongens antwoordt er één dat dat afhankelijk is van zijn bui, van hoe geil hij is, licht hij toe. De drie vriendinnen laten het door de jongen doen. Op de vraag of ze openlijk praat over condoomgebruik met vrienden en familie, antwoordt een meisje

dat ze dat niet met familie doet, maar wel met vrienden. Een jongen denkt dat het ook in Nederland nog wel een beetje een taboe is. Het Marokkaanse meisje zegt het wel belangrijk te vinden om open te zijn tegenover familie en anderen. Eén van de drie vriendinnen vertelt dat ze haar vrienden wel om advies heeft gevraagd voor de eerste keer.

Terug in de winkel vraagt Shoshone hoe condooms getest worden en of ze ook een houdbaarheidsdatum hebben. De verkoopster legt uit dat condooms op verschillende manieren in een fabriek getest worden. Een voorbeeld is het machinaal opblazen van een condoom. Na de tests komt er poeder op en een klein beetje glijmiddel, waarna ze in folie verpakt worden. De folie krijgt een stempel en het condoom blijft vijf jaar houdbaar.

Graciella vraagt of het de jongeren op straat wel eens is overkomen dat een condoom knapte tijdens de seks. Eén meisje heeft dit wel eens meegemaakt. Het condoom knapte doordat de jongen doorging na het klaarkomen. Zij heeft toen alleen een zwangerschapstest gedaan. Twee andere meisjes zouden direct naar de dokter gaan. Eén van de twee jongens vertelt dat het hem ook een keer overkwam en dat het meisje toen een morning-after pil heeft genomen.

De verkoopster vertelt: “Een condoom is maar een heel dun velletje, dus er hoeft maar iets te gebeuren en hij gaat kapot. Een nagel, of iets scherp als een piercing”. Shoshone vraagt of het klopt dat dure condooms als Durex ook snel kunnen knappen. “Het maakt niet uit hoe duur of hoe goedkoop een condoom is: een condoom kan kapot gaan en dat risico zit er altijd in. (...) Het kan ook gebeuren dat je het zaadreservoir niet goed dicht houdt en dan kan het zaad nergens heen en dan gaat een condoom ook kapot”. De verkoopster laat niet hoe je een condoom moet omdoen. Ze knijpt het zaadreservoir dicht, draait het een paar keer en pakt een dildo erbij. Ze rolt hem af en laat vervolgens zien hoe het condoom weer afgedaan moet worden nadat een jongen is klaargekomen. Ze benadrukt dat het gebruikte condoom in de prullenbak gegooid moet worden en niet in de wc.

Op straat vragen ze twee meisjes welke maat condoom ze kopen. Een meisje antwoordt dat ze gewoon ‘large’ en ‘extra large’ koopt. Vervolgens vertelt ze dat een condoom pijn doet als je als meisje niet nat bent. Extra glijmiddel gebruiken kan ook.

Graciella vraagt in de condomerie hoe een man weet welke maat hij heeft. De verkoopster raadt aan om condooms om te doen en te voelen hoe ze zitten. Een te groot condoom kan afglijden en achter in de vagina blijven. “Een condoom zit nooit lekker, dus uit die droom kan ik je meteen helpen. Een condoom zal je altijd voelen, dus je kan ook een dun condoom nemen. Maar als een jongen dat niet wil, dan zou ik hem een schop onder zijn kont geven en zeggen ‘bekijk het maar’, want het is wel erg belangrijk om een condoom te gebruiken, want jij wordt zwanger en jij krijgt de ziekte”.

Het volgende beeld toont een bed met veel kussens. Aan het hoofdeinde verschijnen twee condooms in de vorm van poppetjes. Hiermee wordt een ‘poppenspel’ uitgevoerd. Een geel poppetje vraagt een duiveltje of hij condooms gebruikt. Dat doet hij niet, waarom zou hij? “Dat is toch lekker veilig”, antwoordt het gele poppetje. “Veilig of niet, dat interesseert me niets”. “Nou, ik vind het lekker veilig hoor. Als ik bij

een vrouw naar binnen ga, dan wil ik met condoom naar binnen". "Kom op zeg, een condoom, dat plastic ding, zit zo strak om je lul, dat is toch helemaal niets?" "Dus jij bent helemaal niet bang voor ziektes?", vraagt het gele poppetje. "Jawel, maar als ik mijn vriendin al zo lang heb, dan hoef ik geen ziektes". "Maar ze kan toch ook vreemdgaan, dat weet je toch nooit? Liever zeker op zeker, safe safe." "Maar toch, zeg nou even eerlijk: zonder condoom is toch veel lekkerder?" "Nou, dat mag wel wezen, maar ik wil helemaal geen ziektes". "Jij wil me zeggen dat je altijd een condoom gebruikt?" "Dat gebruik ik altijd".

De meisjes komen achter het bed vandaan en bekijken op het bed wat ze allemaal hebben meegenomen uit de condomerie. Als eerste testen ze een 'glow in the dark' condoom. Als het licht uitgaat, blijft er een vaag streepje verlicht. Ze rollen een extra groot condoom af op een dildo en bekijken de ruimte die er nog tussen condoom en dildo zit. Het volgende condoom knapt bij het afrollen. "We deden het heel zorgvuldig, maar hij is niet goed getest", concludeert Shoshone. Graciella bekijkt een condoom in de vorm van een olifant. "Maar daar kun je niet mee neuken hè, dat is alleen voor de sier", zegt Shoshone. Ze ziet het al voor zich hoe haar vriend met zo'n condoom door het huis zou lopen. Lachend en kletsend zitten ze op bed als de aflevering eindigt.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje SoaAids:

- Alle jongeren op straat gebruiken condooms
- De verkoopster geeft duidelijke uitleg over het gebruik van condooms
- Funcondooms zijn niet veilig
- Ook bij pijpen moet een condoom worden gebruikt
- Per seksuele handeling moet een nieuw condoom worden gebruikt
- Condooms zijn erg kwetsbaar en kunnen snel knappen
- Een condoom zit nooit prettig en zul je altijd voelen

Help! Ik heb een soa

Designers: Dennis, man, 16 jaar, Nederlands, vwo, Ede
Saskia, vrouw, 16 jaar, Nederlands, vmbo, Ede

Dennis en Saskia lopen door een dik pak sneeuw in Amsterdam en gooien sneeuwballen naar elkaar. Ze stellen zich voor aan de camera en vertellen dat zij een opdracht hebben gekregen. Ze weten nog niet wat ze moeten doen. Dennis opent een enveloppe en leest zijn opdracht voor. Volgens de opdracht heeft hij net een nieuw vriendinnetje waar hij onveilig mee heeft gevreeën. Nu heeft hij een branderig gevoel bij het plassen, gele pus uit zijn penis en pijn in zijn ballen. Hij is bang nu voor een soa. Hij moet zich laten onderzoeken bij de Soa-poli, omdat hij niet wil dat zijn ouders er achter komen. Hier kan hij zich anoniem en gratis laten testen. Saskia leest haar opdracht voor. Zij is een aantal weken geleden met een jongen naar bed geweest terwijl ze dronken was. Ze hebben geen condoom gebruikt. Nu heeft ze geen duidelijke klachten, behalve een vage buikpijn. Toch wil ze weten of ze geen soa heeft opgelopen. Zij moet naar de huisarts voor nader onderzoek. Terwijl ze naar de huisarts lopen, zegt Saskia dat ze blij is dat ze het niet echt heeft. Dennis weet niet of hij zelf wel naar de huisarts zou gaan in zo'n geval. Saskia zou in werkelijkheid ook wel naar de huisarts gaan, "anders loop je er nog langer mee en heb je kans op ernstige gevolgen".

Aangekomen bij de spreekkamer van de huisarts, vertelt Saskia wat ze zogenaamd gedaan heeft. Dennis zit naast haar. "Er was een feestje en toen was ik een beetje stom geweest. Te veel gedronken en toen heb ik onveilige seks gehad met een jongen." De vrouwelijke huisarts, Fransje van de Waals, vraagt of ze die jongen al kende, wat niet het geval is. Een hele wilde nacht, concludeert de huisarts. "En nu ben je bang voor een soa. Soa is 'seksueel overdraagbare aandoeningen' en er zijn een aantal soa's die je kan krijgen door onveilig te vrijen. Eén ervan is chlamydia, één ervan is gonorrhoe. Van gonorrhoe heb je de meeste klachten, van chlamydia niet, dus vage buikpijn zou daar op kunnen wijzen, maar het hoeft helemaal niet zo te zijn. Je krijgt twee buisjes als je zelf de test doet." Ze laat twee vrij lange doorzichtige buisjes zien die ze uit de verpakking heeft gehaald. "Dat zijn buisjes en die hebben een wattenstaafje er in zitten. Gebruik je tampons?" vraagt de huisarts aan Saskia. Dat doet ze. "Deze gebruik je net als een tampon, zo'n stukje breng je ze naar binnen (ze wijst minder dan de helft van het buisje aan) en dan draai je goed langs je vagina. Dus dan haal je het wattenstaafje hier uit en dat draai je langs je vagina en daar doe je er twee van. Uit één buisje kunnen we zien of je gonorrhoe of chlamydia hebt uit het andere buisje kunnen we schimmels zien. Die kunnen ook klachten veroorzaken. Een andere methode is dat ik het kweekje afneem." Ze haalt een metalen instrument tevoorschijn. "Dan heb je een eendenbek. Het ziet er verschrikkelijk griezelig uit hè? Dat hele grote ding. Maar alleen dit stukje gaat erin (ze wijst ongeveer 7 cm aan) en dan moet je bedenken: de vagina is dicht en als je dit er in stopt kan je naar binnen kijken als je 'm open doet. Dus jij mag kiezen." Saskia antwoordt dat ze het liever zelf zou doen.

Omdat het een opdracht is, krijgen ze nu meteen de uitslag te horen. Die is niet goed, vertelt de huisarts. Saskia heeft chlamydia. "Dat is niet fijn", reageert Saskia. Gelukkig is het heel goed te behandelen, legt de huisarts uit. "Het is een antibioticumkuurtje van één keer en dan is het als het goed is voorbij." Saskia

reageert blij. Ze vraagt of de huisarts ook foto's heeft van hoe het er uit ziet. Ze heeft twee griezelige foto's, vertelt ze. Zo erg kan het bij Saskia nooit zijn, want dat is alleen bij mensen bij wie het langer voorkomt. Ze laat een foto zien van een vrouw waarop rode vlekken te zien zijn en van een man met afscheiding uit zijn penis. De huisarts geeft Saskia een volgende opdracht: ze moet het nieuws aan haar moeder vertellen.

Saskia en Dennis verlaten de huisartsenpraktijk. Saskia zegt dat ze blij is dat ze niet echt chlamydia heeft. "Je zal maar zo'n ding in je doos moeten", zegt Dennis. Saskia is benieuwd wat de nieuwe opdracht van Dennis wordt. Hij hoopt dat hij het nieuws niet aan zijn ouders hoeft te vertellen. Het lijkt Saskia erger als zij het aan haar vriendje zou moeten vertellen.

Ze staan voor de geslachtsziektenpolikliniek van de GG&GD in Amsterdam. Adriaan Tempert, medewerker van de 'soa-poli', doet de deur voor ze open. Dennis kijkt bang naar een behandelstoel met beugels en vraagt wat daar de bedoeling van is. Dat is voor vrouwen, vertelt Adriaan. Saskia neemt er lachend op plaats en vindt het 'erg charmant'. Adriaan zegt dat de vraag of hij Saskia moet onderzoeken afhankelijk is van wat Dennis vertelt over zijn seksuele contacten. Dennis pakt zijn opdrachtkaartje erbij en vertelt dat hij de volgende klachten heeft: een branderig gevoel bij het plassen, gele pus uit zijn penis en pijn in zijn ballen. Hij heeft sinds een paar weken een nieuw vriendinnetje en ze hebben onveilige seks gehad. Adriaan zegt dat het klinkt alsof hij aan het goede adres is gekomen. Hij zal bloed afnemen en onderzoeken op syfilis, hij zal een lichamelijk onderzoek doen en een uitstrijkje maken uit zijn penis. Dennis' geschrokken gezicht hierbij spreekt boekdelen. "Het lijkt allemaal erger dan het is, maar het zal allemaal reuze meevallen", stelt Adriaan hem gerust.

"Als je het okee vindt, dan zal ik een buisje bloed bij je afnemen. Het is niet pijnlijk, je voelt daar niks van. Het is een klein prikje en dan heb ik een beetje bloed van je", zegt Adriaan. Dennis vraagt of hij meteen aan het bloed kan zien of er iets is. Adriaan legt uit dat het naar een laboratorium wordt gestuurd, waar het op syfilis wordt gecontroleerd. Na een week is de uitslag er dan. Adriaan neemt bloed van Dennis af. Vervolgens zal hij hem onderzoeken op chlamydia en gonorrhoe. "In werkelijkheid zou je de broek en onderbroek eventjes moeten laten zakken en dan kan ik een kweekje afnemen uit je penis", zegt Adriaan. Het gezicht van Dennis betreft steeds meer. Saskia reageert hierop met "hier wil ik niet bij zijn, geloof ik". Adriaan vervolgt: "Maar nu zal ik laten zien hoe dat zou moeten gebeuren." Hij pakt een rubberen model van een penis als voorbeeld. "Dit is je penis en dit is het stokje waarmee ik wat materiaal uit je penis haal. Wat ik eerst nog even doe, is dat ik even aan je ballen voel en je penis helemaal inspecteer om te kijken of ik wondjes zie, wratjes zie of andere dingen die er niet horen. Met een stokje ga ik in de plasbuis en dan ga ik een stukje naar beneden en dan haal ik wat vocht uit de penis en dan strijken we dat...". "Maar dat doet toch vreselijk veel pijn?" vraagt Dennis steunend. Adriaan antwoordt: "Ik denk dat dat wel meevalt, als je een hele diepe zucht neemt op het moment dat ik dat stokje er in steek, dan zal dat echt wel meevallen. Zo te zien vind je dat toch wel dood en doodeng." "Ja", antwoordt Dennis direct. Adriaan legt uit dat het vocht uit de penis daarna in een bakje wordt gedaan dat een voedingsbodem bevat voor gonorrhoe. Als Dennis inderdaad een druiper heeft, zoals Adriaan vermoedt, dan groeit de gonorrhoebacterie daarop.

Normaal gesproken laat de uitslag een week op zich wachten, maar vanwege de opdracht krijgt Dennis meteen te horen dat hij inderdaad gonorrhoe, ofwel een druiper heeft. De behandeling gebeurt door middel van een injectie in de bil en twee tabletjes. Vooral om de injectie moeten ze lachen. “Ik ben er beter van af”, concludeert Saskia. Dennis vraagt hoe een druiper er uit ziet en wat het inhoudt. “Een druiper wordt ook wel gonorrhoe genoemd en het is een bacterie. Het woord zegt het eigenlijk al: de pus druipt uit je penis. Jongens hebben daar natuurlijk heel veel last van. Het is natuurlijk een hele nauwe buis, die plasbuis en mocht je die gonorroe bacterie daar hebben, dat scheidt heel veel afscheiding af en dat zie je dus ook gelijk.” Op tafel liggen een paar foto’s van een druiper. “Dat ziet er fris uit”, vindt Saskia. “Het ruikt ook nog heerlijk”, voegt Adriaan hier aan toe. “Als je in de penis knijpt...”. “Dat willen we geloof ik niet helemaal weten”, onderbreekt Dennis hem. “Soms is het wel alsof er gele vla uit je penis loopt”, sluit Adriaan af.

Dennis vraagt zich af wanneer hij zonder condoom met zijn nieuwe vriendin kan vrijen. Een goede vraag, vindt Adriaan. “Als jullie beide onderzocht zijn op geslachtsziekten, dus gonorrhoe, chlamydia, syfilis en na drie maanden ook een HIV-test. Heb je dat gedaan en is alles verder in orde, dan kunnen jullie je condooms in de kast houden en dan kun je echt zonder condoom van bil, als je dat wil. Maar het is wel verstandig dat je je vriendin ook moet vertellen dat je gonorrhoe hebt. Ik heb een waarschuwingsstrook voor je. Dat is een bewijs dat je hier geweest bent waarop staat dat jij gonorrhoe hebt. Geef je dat aan je vriendin, dan kan je vriendin dat hier laten zien en dan krijgt ze sowieso ook een behandeling. En dan het liefst ook nog alle andere meisjes met wie je het afgelopen half jaar ook nog seksueel contact hebt gehad.” Als het er inderdaad honderd zijn, zoals Dennis grapt, krijgt hij voor hen allemaal een waarschuwingsstrook mee, zodat zij ook behandeld kunnen worden.

Buiten praten ze nog even na. Ze hebben een sneeuwpop gebouwd met een rubberen penis. Allebei zijn ze het er over eens dat het er niet fris uit zag, vooral die gele vla. Nu moet Saskia aan haar moeder vertellen dat ze chlamydia heeft opgelopen door een one night stand. Ze denkt dat ze eerst zal vertellen dat ze iets stoms heeft gedaan. Ze hoopt dat haar moeder snapt dat ze ook door de drank zo stom is geweest. Ze gaat het vertellen tijdens het drinken van een kopje thee, “dan komt ze tot rust”, zegt Saskia.

De moeder van Saskia maakt een potje thee in de keuken. Saskia vraagt haar of ze bij haar wil komen zitten. “Je weet toch van die opdracht? Nou, één van die opdrachten was dat ik jou iets zou vertellen.” Haar moeder gaat naast haar zitten aan de eettafel, terwijl Dennis tegenover Saskia zit. Ze vertelt wat haar opdracht was en dat de huisarts haar vertelde dat ze chlamydia had. Ze vraagt haar moeder hoe ze zou reageren wanneer het echt waar zou zijn en ze het aan haar zou vertellen. “Ik denk niet dat ik daar blij mee zou zijn, want ik heb je toch –neem ik aan- goed seksuele voorlichting gegeven en altijd gezegd dat je een condoom moet gebruiken”, zegt haar moeder. Saskia legt uit dat op een feestje was gebeurd waar ze erg dronken was. “En dan moet ik denken dat mijn dochter dat eigenlijk altijd doet? Nu vertel je het zo lekker onder elkaar, van ‘ik heb dit en ik heb dat gedaan’, maar stel je eens voor. Hoe denk je nou dat ik zo reageren als je mij dit zou vertellen in het echt?”. Saskia denkt dat haar moeder zou beginnen te schreeuwen. “Maar je doet me ook ontzettend veel verdriet en dat vind ik nog veel erger. Ik denk dat als je dat tegen mij zegt, dat ik zoveel verdriet heb, want niemand verwacht dat je dochter dat

doet. Mijn dochter? Nee, die doet zoiets niet.” Saskia vindt dat haar moeder er op dat moment voor haar moet zijn en dat zal ze ook doen, antwoordt haar moeder. Saskia bereidt Dennis voor op zijn volgende opdracht. Zij moest het aan haar moeder vertellen, maar hij nu aan zijn vriendin. “Dat wordt afzien knul”, zegt de moeder van Saskia. Dennis vertelt dat zij het hem gegeven heeft. OP de vraag of hij dat zeker weet, antwoordt hij dat hij het heel zeker weet.

Over straat lopen ze naar het huis van de vriendin van Dennis, Anne-Sophie van 16 jaar. Op het bed vertelt Dennis zijn vriendin van de opdracht, terwijl Saskia op het voeteneinde hangt. “Heb je echt een soa, of is het echt alleen voor de opdracht?”, vraagt zijn vriendin direct. Hij legt uit dat het alleen voor de opdracht was en dat een ander deel van opdracht was dat hij het aan haar moest vertellen. Hij vraagt haar hoe zij zou reageren en zegt dat hij denkt dat het van haar komt, omdat zij de enige is met wie hij onveilige seks heeft gehad. “En je bent niet een keer vreemdgegaan of zo?”, vraagt Anne-Sophie hem. “Dan zou ik erg hard moeten denken van wie het dan zou moeten zijn”, antwoordt ze Dennis als hij zegt dat dit niet zo is. Dennis vraagt haar of zij zich nu ook zou laten testen, omdat de kans bestaat dat zij het nu ook heeft. Dat zou ze gelijk doen. Ze vertelt dat ze wel bang zou zijn als het echt zou zijn, want dan zou ze het aan haar ouders moeten vertellen en dan zou ze direct ruzie krijgen, denkt ze. Ook zou ze het moeilijk vinden om over te praten en zich schamen. Ze is bang dat iedereen meteen verkeerde dingen over haar denkt. “Soa-slet”, oppert Dennis. “Zoiets ja”, antwoordt Anne-Sophie.

Op een bed praten Saskia en Dennis na over de opdracht. Saskia: “Ik vond het wel eng om aan mijn moeder te vertellen hoor, want het is toch mijn echte moeder en ik zit iets te vertellen wat eigenlijk helemaal niet zo is.” “En waar je je helemaal dood voor schaamt”, voegt Dennis toe. “Je hebt seks en dan moet je het tegen je ouders vertellen. Daar wil je echt niet met hun over praten”. “Nee inderdaad”, zegt Saskia, “daar praat ik niet met mijn ouders over”. “En je vriend of vriendin waar je het toch van hebt opgelopen waarschijnlijk en die moet zich dan ook laten testen terwijl je weet hoe erg het is”, zegt Dennis. “Eén ding is zeker hè”, zegt Saskia. Dennis: “Wij doen het niet meer zonder condoom”. Allebei laten ze een condoom zien.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje SoaAids:

- Bij de soa-poli kun je je anoniem en gratis laten testen.
- Gonorrhoe geeft duidelijke klachten en chlamydia niet
- Het tonen van de methoden van onderzoek en de reactie hierop: bij chlamydia viel voor meisjes zowel de onderzoeksmethode als de behandeling mee, bij jongens was het onderzoek naar vooral chlamydia en gonorrhoe en de behandeling tegen gonorrhoe pijnlijk volgens Dennis.
- Bij deze jongeren zorgden de opdracht en de uitleg van de experts ervoor dat ze het nooit meer zonder condoom willen doen.

Jongens willen seks, meisjes willen liefde

Designers: Debbie, vrouw, 15 jaar, Nederlands, ?, Eerbeek
Werena, vrouw, 15 jaar, Nederlands, vwo, Zutphen
Shannon, vrouw, 20 jaar, Surinaams, mbo, Amsterdam
Adilson, man, 15 jaar, Kaapverdiaans, vmbo, Rotterdam
Matthijs, man, 16 jaar, Nederlands, havo, Brummen
Patrick, man, 18 jaar, Kaapverdiaans, vmbo, Rotterdam

Zes jongeren, drie jongens en drie meisjes, zitten op twee banken tegenover elkaar in een kleine, gezellig ingerichte ruimte. Op een scherm is een stelling te zien waarover ze straks zullen discussiëren. In beeld komen de woorden: discussie, stellingen, over sex, en elkaar, eens, oneens, drie jongens, drie meiden. Dan wordt het 'discussiepanel' voorgesteld. Eén voor één komen de zes jongeren in beeld met naam en leeftijd.

Stelling 1: 'Een jongen met veel ervaring is stoer, een meisje een hoer.'

Rapper/MC Ulla rapt over deze stelling:

Loopt een kil met twee tanga's dan geef ik hem een boks, maar een tanga met twee kils dan denk ik 'what the fuck?' Deze shit is raar, doe normaal, zoek een baan en schat: hou je rok toch eens aan. Jongens die zo prikken die geef ik respect, maar als een tanga dat doet, dan noem ik haar een slet en eigenlijk kan ik haar best begrijpen, ze is een vieze hoer en ze houdt van pijpen. Jongens noem je player en een tanga een hoer. Nou zeggen: wie van die twee, wie vind jij nou stoer?

Debbie: "Het is wel zo dat een meisje snel een hoer genoemd wordt, maar ik vind een jongen zeker niet stoer als hij al veel ervaring heeft gehad."

Matthijs: "Als ze zeggen dat een jongen veel ervaring heeft, dan vinden ze het tof om te zeggen tegen die vrienden enzo".

Debbie: "Maar als een meisje tegen jou zegt 'ik heb veel ervaring', vind je haar dan gelijk een hoer?"

Patrick: "Ja, het is gewoon het eerste dat bij je op komt gewoon. Dan denk je 'hoe zou ze aan die ervaring zijn gekomen?', weet je".

Shannon: "Maar zou je met zo'n meisje een relatie willen hebben, met een meisje die veel jongens gehad?"

Adilson: "Eigenlijk niet, want als je met die meid toch door de stad loopt en mensen vragen je 'is dat je vriendin?', dan hoor je later 'mijn neef heeft jouw vriendin gepakt', dan krijg je weer 'die heeft jouw vriendin gepakt', dan denk ik ook van okee.."

Werena: "Dan krijgt die vrouw ook niet een eerlijke kans in een relatie, vind ik. Dat kan wel de mening van een ander zijn 'ze is een hoer, want ze heeft er veel gehad', maar misschien heeft ze jou best wel veel te bieden."

Patrick: "Maar zouden jullie dan wel met een jongen gaan die veel meisjes heeft gehad?"

Werena: "Dat ligt er aan wat je zelf wilt, als je zelf zoiets hebt van 'een one-night stand of zo', dan ga je er ook niet naar vragen hoeveel je er al hebt gehad of zo. Die zie je toch nooit meer. Dan maakt het mij niet uit hoeveel je er hebt gehad dan. Maar als je echt zoiets hebt van 'misschien wil ik er wel iets mee proberen', dan denk ik dat je eerst wel nadenkt voordat je zomaar iets doet."

In beeld komt de conclusie te staan: 'Jongens vinden van wel en de meisjes niet'

De R.Z.N. (De Rapper Zonder Naam) rapt:

Waarom denken bitches dat ze alles weten? Omdat haar vriendinnen lullen en ze dat gelooft? Als ze denken slimmer te zijn dan een player, die gedachte verdwijnt als je d'r een klap verkoopt. Waarom moeten bitches zo moeilijk doen? De bitch is lelijk en misschien een vreemde keus. Ik wil een bitch, ik ga niet moeilijk doen als ik weet dat de hele buurt haar heeft geneukt. Dus kom schat, voordat ik opstap. Seks of liefde, fuck it, alles één pot nat. Meisjes willen liefde, je verstand is zoek. Daarom zit je zodra je binnenkomt met je hand in m'n broek. De klank is goed en ik pak je zo wreed. Jongens willen seks zodat de lattenbodembreekt. Ik ben de straatlijp (?), hard en je ziet het. Fuck Valentijnsdag, dat is voor mietjes.

Stelling 2: 'Jongens willen sex, meisjes willen liefde'

Shannon: "Er zijn genoeg meisjes die ook alleen maar seks willen en geen liefde. Die denken van 'nou ja, ik wil die jongen gewoon op dat moment en daarna hoeft het niet meer."

Patrick: "Jullie willen ook seks hebben, maar jullie zeggen het niet, want dan worden jullie gelijk voor hoer uitgemaakt. Daarom is het meer dat jongens houden van seks, omdat jullie het zeg maar niet zeggen."

Debbie: "Ja, maar er zijn ook wel meisjes die dat doen."

Shannon: "Ik denk dat meisjes even geil zijn als jongens, maar ze durven er niet eerlijk voor uit te komen."

Patrick: "Precies!"

Matthijs: "Ik denk dat jongens dat eerder doen dan meisjes. Meisjes hebben meestal van die principes, dat ze eerst een paar maanden een relatie moeten hebben om hem te leren kennen en dat ze dan pas seks willen hebben. Jongens maakt dat denk ik niet veel uit. Die willen er denk ik meteen over heen."

Werena: "Ik denk dat meisjes eerst zeker willen zijn of die jongen wel echt iets is, voordat ze straks denken 'oh, shit, het is echt een klootzak', weet je wel."

Debbie: "Er zijn ook wel genoeg jongens die liefde belangrijk vinden en seks helemaal niet."

Patrick: "Dat zeggen ze dan alleen om iemand om te praten."

Adilson: "Ja, als jongen ga je naar de meisjes omdat ze goed uitzien, dan denk je niet echt als eerste aan liefde."

Shannon: "Je denkt niet eerst 'met die meisje zou ik wel een relatie willen?'"

Patrick: "Als je rond 16/17 bent, denk je 'laat me eerst genieten voordat ik echt dingen, voordat ik echt een vaste relatie ga beginnen'."

Shannon: "Als er een meisje naar jullie toe stapt bij het uitgaan of zo en zegt gewoon van 'He jij, ik wil gewoon nu met jou naar bed'. Heb je dan respect voor haar of heb je dan zoiets van 'jij bent echt een mot'?"

Matthijs: "Ik heb geen respect voor haar, maar ik denk dat 9 van de 10 jongens het wel zou doen."

Patrick: "Je gaat uit met de gedachten van 'ja, misschien vang ik wel iets vandaag'."

Debbie: "Ga jij met die gedachte uit?"

Iedereen lacht

Patrick: "Nee, maar het is altijd mooi meegenomen. Dat je bijvoorbeeld uitgaat en dat er een mooi meisje naar je toe komt met die vraag zeg maar."

Shannon: "Maar heb je dan respect voor haar?"

Patrick: "Nee, niet dat ik haar daarna weer terug ga bellen van 'ja, ik wil iets met je beginnen' of zo."

Werena: "Maar jullie doen gewoon precies hetzelfde bij ons en jullie verwachten wel dat wij gewoon respect voor jullie hebben en dat wij gewoon meteen mee naar bed gaan. Dus vind je dat zelf ook niet een beetje raar dan?"

Patrick lacht: "Daarom. Wij denken gewoon heel anders over meisjes weet je."

Conclusie: 'Jongens willen sex, meisjes willen respect'

MC Trust rapt:

Ik stond bij de ingang van de disco en ik zag die chick daar staan. Ze keek naar mij en ik keek haar aan en yo ik regelde haar nummer. We spraken af bij de Badlaan, bij een vriend van mij en ik had de drank al klaar staan. Ik babbelde wat met haar, had een glas whisky voor d'r ingeschonken. Het moest even inwerken en yep, ze was dronken. Ze veranderde in een hete vlam die niet viel te blussen. Ze sprong boven op me en begon me te kussen. Ik dacht shit, wat is deze chick heet. Ze was ineens een pornstar die precies wist wat ze deed. In een flits had ik beet, begon te vissen met m'n hengel. Geloof me, een dronken chick is in bed een engel.

Stelling 2: 'Een dronken vrouw is een engel in bed'

Patrick: "Als je het alleen voor de seks doet, dan is het wel mooi meegenomen dat die vrouw dronken is. Want misschien herkent ze je de volgende dag niet eens meer."

Debbie: "Dat ligt er maar aan hoe je dat engel wil opvatten. Als jij seks wil en zij wil dat, dan is ze misschien voor jou een engel. Maar misschien als je gewoon zin hebt in lekkere seks en ze is hartstikke dronken en ze kan niks meer, dan is ze toch geen engel?"

Matthijs: "Als vrouwen dronken zijn, dan laten ze meestal gewoon dingen gebeuren, dan laten ze het gewoon over zich heen komen. Dan maakt het niet uit wat ze doet, dan gaat ze gewoon helemaal los."

Debbie: "Dus een dronken vrouw is wel een engel in bed?"

Patrick: "Dat zeg ik niet, het is alleen makkelijker."

Debbie: "Dus je neemt wel liever wel een dronken vrouw mee omdat ze dan meer toe laat."

Matthijs: "Nee, dat niet. Maar als een dronken meisje naar me toe komt, dan ben ik meestal ook dronken. Dat is gewoon bij feestjes, daar zie ik dronken meisjes. Dus ik heb liever een nuchter meisje dan een dronken meisje."

Conclusie: 'Stap nuchter in bed!'

MC Trust rapt:

Het begon allemaal bij een tas die ik gevonden had. Ik keek erin en zag dat er een condoom in zat. Ineens zag ik een mooie dame die aan het zoeken was. Ik zei "wat zoek je schat?" Ze zei "ik zoek mijn tas". Ik zei "dat komt goed van pas, want die heb ik net gevonden, maar waarom zit er een Durex in? Ben je soms opgewonden?" Ze zei "wat voor jou een vraag is, is voor mij een weet". Maar de blik zei genoeg waarmee ze naar mij keek. Ik zei "speel nou geen spelletjes, doe nou niet zo gek, speel nou niet de brave dame. Ik weet: je bent op zoek naar seks." Haha, ze lachte effe. Ik zei "wacht effe, waarom the fuck zou je anders een condoom op zak hebben?"

Stelling 4: 'Meisjes met een condoom op zak zijn uit op sex'

Patrick: "Met een condoom hoort seks, toch? Ja hallo, wat ga je anders met een condoom doen?"

Werena: "Ik vind juist dat meisjes dan best wel verantwoordelijk zijn en bezig zijn met zichzelf. Als je seks hebt, dan is dat toch een verantwoordelijkheid, ook wel voor beiden, maar ik denk toch dat het wel goed is als een meisje zelf een condoom bij zich heeft."

Adilson: "Maar zijn ze dan uit op seks?"

Werena: "Dat vind ik dus niet."

Adilson: "Waarom niet? Als je een condoom op zak hebt, dan ben je toch wel met de intentie om seks te hebben, of niet? Anders zou je 'm niet bij je hebben."

Werena: "Je bent gewoon verantwoordelijk bezig en je denkt niet meteen van 'ik wil meteen seks hebben'. Je bent gewoon goed bezig en je denkt gewoon na bij wat je doet."

Shannon: "Je bent gewoon verantwoordelijk bezig, precies wat zij zegt. En het kan gebeuren, het is niet van –precies wat zij zegt, je gaat op straat om seks te zoeken. Het is gewoon van ik heb het voor just in case bij me. Je weet niet wat er gaat gebeuren. Maar waarom nemen jullie een condoom mee?"

Matthijs: "Ja precies hetzelfde, omdat we dan voorbereid zijn, niet omdat ik er op uit ben."

Shannon: "Maar jullie zijn er dus echt op uit van ik neem vandaag een condoom mee, want ik ga vandaag.."

Patrick: "Bij ons is het meer van 'één van deze dagen', want als je een jaar met dezelfde condoom in je broekzak loopt.. Bij ons is het gewoon binnen een week zeg maar. Ja toch? Hallo."

Adilson: "Beter om 'm bij je te houden en 'm niet nodig te hebben dan niet bij je hebben en wel nodig hebben."

Shannon: "Wie moet er dan een condoom meenemen, een jongen of een meisje?"

Patrick: "Allebei"

Werena: "Allebei verantwoordelijk"

Debbie: "Ik vind dat je het allebei gewoon bij je moet hebben."

Conclusie: 'Heb altijd een condoom op zak!'

Rapper/MC Ulla rapt:

Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met seks en zo. Je ziet het overal. Ga toch gewoon mee met de flow. Op tv, bijvoorbeeld op V8, je ziet ze allemaal bouncen, ja de hele nacht. Een lekker orgasme krijg je niet, alleen de ? Noem het neuken, prikken, brassen (?), lekker liefde bedrijven. Het blijft hetzelfde en is het altijd al geweest. Je stopt 'm er in en klaar is kees. Je truitje hoeft niet uit, alleen maar broek naar beneden schat. Voel de vibe en je bent tevreden. Je bent veertien, nieuwsgierig en wilt aan seks doen. Je bent klein maar niet dom, je weet al hoe het moet. Je zegt 'schatje'.

Stelling 5: 'Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met sex'

Shannon: "Als je meer ervaring hebt, dan weet je hoe mensen in elkaar zitten."

Debbie: "Je moet dus veel seks hebben voor ervaring?"

Shannon: "Geen seks, maar ook gewoon mensenkennis."

Werena: "Mensenkennis krijg je niet alleen door seks te hebben."

Patrick: "Bij een jongen is het meestal zo, ik wil niet als maagd door het leven gaan."

Werena: “Dus als je 12 bent, moet je het maar hebben gedaan want anders ben je maagd?”

Adilson: “Je omgeving beïnvloedt je. Als al je vrienden zeggen ‘ik heb het al gedaan’, dan denk je fuck.”

Patrick: “Desnoods ga je liegen, dan zeg je ‘ik heb het ook al gedaan’, terwijl je het niet eens hebt gedaan, weet je.”

Werena: “Daar voel je je toch niet fijn bij?”

Debbie: “Dus vind je wel dat je er best vroeg mee moet beginnen?”

Patrick: “Nee, maar dat zijn die jongens. Je weet toch, die hebben een hoge dunk van zichzelf ‘ja, als ik het niet heb gedaan, dan hoor ik er niet bij’.”

Matthijs: “Van die jongens die denken dan dat ze stoer zijn als ze al seks hebben gehad terwijl ze er niet klaar voor zijn, maar ik vind jongens die er niet voor klaar zijn en het gewoon eerlijk durven te zeggen die vind ik veel stoerder dan jongens die er niet voor klaar zijn en het wel doen.”

Shannon: “Dat vind ik ook”

Debbie: “Helemaal mee eens”

Conclusie: ‘Eerlijk duurt het langst’

Rapper/MC Ulla rapt:

Luister naar je oom en gebruik een condoom, want wie niet horen wil, moet voelen en dat is gewoon zo. Je hebt spijt. Zeg niet dat je niet bent voorbereid door je matties op school en iedereen maar aan mij (?) Vermijd de SOA en koop een condoom, want seks is leuk, lekker, net een mooie droom. Het is beter vroeg te beginnen met preppen dan aan je fucking piet te gaan trekken.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje SoaAids:

- Alle jongeren vinden dat een condoom bij seks hoort en dat zowel de jongen als het meisje een condoom bij zich moet dragen.

Ben ik nou verslaafd?

Designers: Robert, man, 19 jaar, ?, stagiair Bosch Film, Amsterdam
Anne, vrouw, 16 jaar, Nederlands, vmbo, Wijhe
Saren, man, 18 jaar, Nederlands, vwo, Haarlem
Kim, vrouw, 17 jaar, Nederlands, vmbo, Wijhe

Vier jongeren zitten op een kleed tegen kussens die in een kring zijn neergelegd. Er klinkt een lied over blowen. Alle vier zijn ze aan het blowen.

Saren vraagt Robert hoe oud hij was toen hij begon met blowen. Hij was 15 toen hij zijn eerste trekje nam, vertelt hij. "We waren met een groep en ja dan weet je het wel hoe het gaat hè? Ik hoef niets meer te zeggen". In beeld staat dat Robert elke dag blowt en dat hij joints met tabak en wiet rookt. Hij rookt er elke dag twee.

Ondertussen is te zien hoe Robert achterover ligt met zijn joint. Anne (blond haar opgeschoren) vertelt dat haar eerste keer met vrienden was en dat dat ook meteen erg was, omdat ze het wilde uitproberen. "Je blijft blowen, want je hebt toch wel zoiets van één hijsje, op zich voel je daar nog niks van, nog meer hijsjes, nog meer en na een tijdje sta je wel een keer op je kop. In beeld komt te staan dat ze vier keer per week blowt, alleen joints met wiet en soms twee joints achter elkaar. Ook Anne heeft een grote joint in haar hand die ze in haar eentje oprookt. Saren (zwarte kleren, zwart geverfde stekels) vertelt dat hij nu drie jaar blowt, sinds zijn 15^e. In beeld staat dat hij 2 tot 3 keer per week blowt. Hij gebruikt hierbij geen tabak, maar rookt alleen pijpjes met pure hasj. Deze steekt hij aan en neemt een trekje. Even later is hij te zien met een joint in zijn hand. "Ik begon met pijpjes te roken met mijn broer op zich en na een tijdje op zich gingen we ook joints roken, maar ik rook al mijn hele leven alleen puur of met tabaksvervangers of zo", vertelt Saren. "Puur?" vraagt Robert verbaasd. "Dat doe ik alleen in noodgevallen". Kim (blond haar opgeschoren) rookt elke dag 2 joints met wiet. "Ik rook nu vier jaar ongeveer en dan rook ik ook gewoon normaal, maar de laatste tijd blow ik meer dan dat ik rook".

Anne vraagt de anderen of ze veel blowen. Robert, die achterover ligt tegen een stapel kussens, antwoordt dat hij bijna elke dag blowt. "Maar wel met beleid: niet meer dan 1 of 2 per dag". Saren antwoordt dat hij een paar keer in de week blowt, "de laatste tijd iets vaker omdat ik laatst voor mijn verjaardag een lading wiet had gekregen van wat mensen. Gewoon van die een zakje en dan die weer een zakje en dan heb je op den duur een stapeltje wiet. En door die wiet ben ik nou ook bijna heen en dan ben ik ook weer van plan een tijdje niet te kopen gewoon en dan kijk ik het weer een tijdje aan." Voor Anne is het altijd verschillend hoe vaak ze blowt: "ik denk drie of vier keer in de week of zo, want ik moet ook gewoon elke dag naar school. Ik kan het niet maken om stoned in de les te gaan zitten." Robert reageert hier op met "ik heb wel gemerkt, ik ben een paar keer stoned in de les geweest, maar dat is niet iets voor mij, want in de les ben ik altijd actief. Ik let altijd op en zo en als je dan stoned in de les zit, dan kom je niet vooruit. Ik hou er van om actief te zijn in de les altijd je vinger opsteken enzo." Anne vraagt of Robert de aandrang heeft om een joint te roken als hij een dag niet geblowd heeft. "Nee, ik weet wel van mezelf dat ik zonder kan, maar ik vind het niet nodig. Soms heb ik ook mijn nuchtere dagen gewoon en dan drink ik gewoon een kopje thee rustig enzo. Maar dan is de volgende dag mijn jointje wel wat lekkerder", antwoordt hij lachend. "Meestal doe ik het wel eens gewoon een hele week dan door, maar soms doe ik het dan ook vier, vijf dagen

niet. Ik kan er wel van af blijven: het is niet dat ik verslaafd ben of zo”, antwoordt Kim. Saren weet het eigenlijk niet: “ik denk toch niet dat je aan wiet alleen verslaafd kan raken gewoon. Nee, dat kan gewoon denk ik niet”.

In de volgende scène lopen een jongen en een meisje over straat in Amsterdam. Andrew en Muna zijn van de C.I.A. staat er in beeld. C.I.A. staat voor Cannabis Intelligence Amsterdam. Andrew en Muna weten alles over het gebruik van marihuana. Ze gaan in gesprek met de vier jongeren die eerder aan het woord waren. Muna vraagt ze wanneer iemand geestelijk afhankelijk is van cannabis. Saren denkt dat dit is als iemand je een joint aanbiedt en je geen nee kunt zeggen, ook al heb je er geen zin in. “Dat je heel veel geld er aan uit gaat geven”, antwoordt Robert. “Dat heb ik ook gemerkt bij sommige mensen, dat ze zodra ze salaris krijgen of zo, ze direct naar de shop gaan rennen. Dat is juist iets dat je niet moet doen. Dan is dat na een paar dagen al op en dan gaan ze nog een keer en nog een keer”. “Als je opstaat met een joint en je gaat naar bed met een joint”, denkt Anne. Andrew legt het uit: “Er zijn eigenlijk vijf punten waar je aan moet voldoen als je cannabisafhankelijk bent. Dat zijn: meer blowen dan dat je van plan was, willen minderen, stoppen of controleren, veel tijd besteden aan blowen, dus je maakt er echt tijd vrij voor. Je hebt eigenlijk een afspraak, maar je zegt van ‘hé, eerst die joint, dan ga ik wel’. Vermindering van activiteiten, dus doordat je moet gaan blowen, kom je te laat op school misschien of je doet maar een halve dag school en je denkt de rest van de dag ga ik wel dat doen. En je hebt ook doorgaan met blowen ondanks dat je problemen hebt. Het is eigenlijk zo dat als je aan drie van deze punten voldoet, dan ben je al cannabisafhankelijk.” Andrew vraagt of de vier zich hier in herkennen. Saren vertelt (met erg dichtgeknepen ogen) dat hij nu even meer blowt omdat hij een lading wiet voor zijn verjaardag heeft gekregen en dat hij daarna van plan is om een tijdje niets meer te kopen. Robert zegt zich in het derde punt te herkennen, veel tijd besteden aan blowen. “Als ik met iemand een afspraak heb of zo, dan kom ik die wel na, maar als ik gewoon vrij ben of zo, dan ga ik wel naar mijn matties om een djonko te roken”. “Af en toen een keer een avondje zeg ik tegen mezelf ‘één jointje is genoeg’ en dan rook ik er soms twee of drie”, zegt Anne. Muna vraagt wat de jongeren denken dat er zal gebeuren als ze echt verslaafd zijn. Robert zegt dat je het contact met je matties (vrienden) verliest, met je familie en zo. “Het gaat slechter, op een gegeven moment ben je voor jezelf”. Geldproblemen, schulden, problemen op school en op je werk, denkt Saren. Anne vraagt of ze verslaafd is als ze elke dag blowt. Muna antwoordt dat als zij zichzelf kan voornemen om een dag niet te blowen en zich hier aan houdt, ze niet verslaafd is. Als ze dit niet kan, is ze wel verslaafd.

Donny fietst over straat. Hij is 18 jaar en rookte 20 joints per dag, staat in beeld. Hij was sterk afhankelijk geworden van blowen. Hij is nu afgekickt in een Haags afkickcentrum en nu gaat het beter met hem. Hij zet zijn fiets neer op een klein speelpleintje waar hij Robert en de rest ontmoet. Terwijl ze op een bankje aan het blowen zijn, vraagt Kim aan Donny waarom hij blowde. “In het begin was het gewoon uitproberen en daarna was het veel problemen met ouders, politie en justitie. Als je blowt, dan voel je dat niet meer. Dan heb je geen zorgen meer, dus dan ging ik meer blowen”. Anne vraagt wanneer hij in de gaten kreeg dat hij het niet meer in de hand had. “Toen ik zelf in het afkickcentrum zat. Ik was daar naartoe gestuurd. Ik was klaar met mijn detentie, even later begeleid kamer wonen, toen zei mijn reclassering ‘als je weer blowt en je gaat weer dealen, dan stuur ik je naar een afkickcentrum’ en het ging weer bergafwaarts, weet je wel, blowen, dealen. En uiteindelijk zei die ‘Je

moet daar naartoe' en toen zat ik daar een paar weken en toen dacht ik 'het is eigenlijk beter om niet meer te blowen'. Hij was toen 17, bijna 18. Tussendoor is een shot te zien waarop ze samen aan het voetballen zijn en Anne moet lachen om het gestuntel van de drie jongens.

Op het bankje op het speelplein lijken de jongeren nog witter dan bij de opnames binnen. Vooral Kim heeft donkere wallen onder haar ogen. Donny vertelt verder: "Ik heb een jaar gezeten en de eerste twee maanden denk je 'verslaafd, dat kan toch niet. Je kunt toch niet verslaafd zijn' en uiteindelijk was ik toch wel verslaafd. Ja, dan word je nuchter, alles gaat uit je bloed. Je praat met je ouders en je praat met hun en dan ga je denken van 'ik heb me gewoon als een junkie gedragen'. Als een beest gewoon." Anne vraagt hoe zijn verslaving zich uitte, of dat lichamelijk of geestelijk was. Donny antwoordt dat het meer geestelijk was, "je merkt weer dat je nuchter wordt, dat je opeens merkt dat je veel problemen hebt en dan denk je in je hoofd 'ik moet hebben, ik moet hebben'. Niet zo erg van dat je helemaal gaat trillen: dat is alleen maar met ecstasy en zo." Robert vraagt hem hoeveel 'djonko's' hij per dag rookte. Dat waren er 20 a 25 per dag ongeveer. Kim wil weten waarom hij gestopt is. Dommy antwoordt: "Ik heb hele heftige ruzie gehad met mijn vader, echt heftig, waar ik nog steeds spijt van heb en ook dat niet nog een keer wil en ook niet met mijn moeder, weet je. Dat schiet niet op. Daarom ben ik juist eigenlijk gestopt, omdat ik gewoon, toen ging het gewoon niet meer."

Robert vraagt Donny wat het verschil is tussen toen en nu. "Toen was ik niet bezig met school, was ik het alleen maar aan het verpesten. Beetje hangen, dood zijn, zombie zijn, niet actief, niet sporten, niets. En nu, ja, ik sport veel. Een opleiding volgen ben ik mee bezig, voor automonteur. Je gaat nu helder nadenken weet je, stel een paar oude vrienden kom je tegen 'ja, kom we gaan inbreken', dan denk je wel twee keer na dan. Toen niet, toen dacht je alleen maar 'ja, we gaan'." Robert prijst hem hiervoor: "Dat heb je helemaal zelf gedaan. Dat is wel iets waar je trots op kan zijn." Donny concludeert: "ze zeggen altijd 'jij gebruikt drugs, drugs moet niet jou gaan gebruiken'. Als de drugs jou gaat gebruiken, van 'ik moet het nu hebben, ik moet nu geld hebben', dan gebruikt de drugs jou."

De vier jongeren zitten weer in de ruimte waar de aflevering ook begon. Kim vraagt wie van de groep het idee heeft dat hij of zij verslaafd is of er op begint te lijken. Saren denkt van niet: "ik kan nog altijd nee zeggen op zich als iemand mij iets aanbiedt". Anne twijfelt: "Ik heb wel zo, als ik uit school kom en ik heb echt een lange dag gehad en ik heb het druk gehad, dat ik wel zo de gedachte heb van 'ja, een jointje erbij zou nou wel even lekker wezen' als je lekker zit. Maar het is niet zo dat ik het dan ook gelijk doe. Saren vraagt Robert of hij wel eens het idee heeft gehad dat hij verslaafd is of in de buurt komt. "Nee, ik heb het voor mijn gevoel altijd wel goed onder controle gehouden. Ik weet dat als ik een dagje geen wiet heb of geen geld heb of ik heb er gewoon geen zin in of zo, dan ga ik niet zitten trillen ergens ofzo of mijn vrienden bellen van 'heb je wiet' of zo". Kim vertelt dat zij in de zomervakantie wel verslaafde trekjes heeft vertoond. "Toen dacht ik echt dat ik dat ik verslaafd was. Toen ben ik drie maanden gestopt en nou gewoon weer rustig. Ik ben gewoon elke avond gewoon bij mijn vrienden en die blowen gewoon ook allemaal. Ik kan nou wel nee zeggen, maar dat kon ik in de zomervakantie echt niet". Saren vraagt of het haar bedoeling was geweest om helemaal te stoppen in de zomervakantie, of dat ze die drie maanden ook vooraf gepland had. "Ik dacht eerst van 'laat ik maar helemaal gaan stoppen, ik zie wel hoe ver het komt. De eerste drie weken is het echt heel

moeilijk”. Saren geeft aan dat hij ook wel eens periodes heeft gehad waarin hij wilde stoppen of is gestopt, maar dat hij hier niet zo veel moeite heeft gehad. “Nou valt het op zich ook wel mee met mij”, zegt Kim. “Het is nu ongeveer vier keer in de week en ik heb ook werk en zo en daar moet ik ook rekenschap mee houden.” Hier is Robert het mee eens: “het is beter om het gewoon niet te doen tijdens school en tijdens werk enzo. Je moet het gewoon gescheiden kunnen houden, vind ik. Dan ben je niet verslaafd, als je het gescheiden kan houden”. “Als ik ooit merk dat ik om één of andere reden niet meer nee kan zeggen, dan heb ik zoiets van ‘hupsakee, stekker eruit en kappen””, concludeert Saren. Hier is Robert het mee eens.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje Trimbo:

- De vijf kenmerken van cannabisafhankelijkheid genoemd door de CIA:
 - meer blowen dan dat je van plan was,
 - willen minderen, stoppen of controleren,
 - veel tijd besteden aan blowen,
 - vermindering van activiteiten,
 - doorgaan met blowen ondanks dat je problemen hebt

Pa, ma... Ik blow

Designers: Florian, man, 15 jaar, Nederlands, havo/vwo, Hilversum
Jesse, man, 15, Nederlands, vmbo, Zaanstad,
Toon, man, 17 jaar, Nederlands, havo, Lierop

Florian stelt zich voor aan de camera terwijl hij zit op een abstract standbeeld van een koe langs een redelijk drukke weg. Hij vertelt dat hij aan zijn ouders heeft verteld dat hij blowt en dat hij daar uiteindelijk best wel blij mee is. Toon van 17 jaar zit op een andere koe en ook hij heeft aan zijn ouders verteld dat hij blowt en is hier blij mee. Hij vertelt (met een Brabants accent) dat hun vraag is of andere jongens ook zo eerlijk durven te zijn tegen hun ouders.

De twee jongens lopen door Amsterdam en vragen jongeren op straat of zij het aan hun ouders zouden vertellen als zij zouden blowen. Het eerste meisje (ongeveer 25 jaar) denkt dat zij het door iemand anders zou laten vertellen, als ze het zou willen vertellen. Een volgende jongen (begin twintig) antwoordt: "Ik zou niet naar mijn ouders gaan: 'mama, ik moet je nu zeggen, ik blow'. Dan krijg ik wel een pak slaag, denk ik". Een meisje van een jaar of 16, zittend op een muurtje, vertelt dat haar vader zelf ook blowt en dat het daarom voor haar heel makkelijk is om te zeggen dat ze blowt. De volgende jongen (rond de twintig) zegt dat zijn ouders er zelf achter zijn gekomen dat hij blowde. Een meisje van een jaar of 17 zegt dat ze "vroeger" wel blowde toen ze een rond de 14/15 jaar was, maar dat ze het toen nog niet aan haar ouders durfde te vertellen. "Ik vind wel dat je het aan je ouders moet vertellen, want het achter houden heeft niet zoveel zin, want ze merken het wel gewoon aan je aan gewoon hoe je doet en ze zien het ook wel aan je ogen. Het is gewoon het makkelijkst als je ouders het gewoon weten dan hoef je ook niet stiekem te doen, zeg maar."

De volgende stop is een park in Amsterdam. Florian en Toon lopen door het park, waar twee meisjes tegen een boom zitten te roken. Ze lopen verder en passeren Jesse van 15. Ze vragen hem of hij blowt. "Af en toe", antwoordt hij. Zijn ouders weten dit niet, maar hij wil het ze wel graag vertellen, omdat hij wel eerlijk wil zijn tegen zijn ouders. Jesse vraagt de twee of zij ook blowen. "Ja, tuurlijk", antwoordt Toon. Florian zegt dat ze er net één wilden gaan draaien. Samen gaan ze op een bankje zitten om een joint te draaien. Jesse vertelt dat hij nu ongeveer een jaar blowt. Zijn ouders zijn er nog niet achter gekomen, maar hij vermoest dat ze het wel weten.

Ze steken de net gedraaide joint aan en lopen verder. Ze lenen een voetbal van de twee meisjes die nog steeds tegen de boom zitten en schoppen deze naar elkaar toe met de joint in hun hand. Terwijl ze verder lopen, zegt Toon "Het voordeel is wel dat je er vertrouwen mee kweekt als je het zegt. Het is beter als dat je het achter houdt." Jesse voegt hier aan toe: "ze weten dan met wie je blowt". Florian vraagt of Jesse bang is voor de reactie van zijn ouders. Dat is hij wel een beetje, omdat hij niet weet hoe ze gaan reageren. Hij krijgt vervolgens een aantal tips van Toon en Florian. "Je moet gewoon weten waar je het over hebt. Gewoon goed bedenken wat je precies gaat vertellen en hoe je het gaat vertellen." Jesse vraagt Toon of zijn ouders serieus waren. Dat was zo, want het is ook een heel serieus onderwerp, zegt Toon. "Het is

alleen heel jammer dat heel veel ouders drugsgebruik heel vaak ook verwarren met harddrugsgebruik. Je moet altijd duidelijk hebben dat je het over blowen hebt. Net zoals harddrugs daar ben ik ook fel op tegen, alleen softdrugs en blowen, ja dat kan allemaal geen kwaad.” Jesse vraagt hoe zij het gesprek met hun ouders hebben voorbereid. Toon heeft vooraf informatie opgezocht over de schadelijke effecten voor hem en zijn omgeving. “Gewoon zorgen dat als je ouders komen met argumenten waarom dat het slecht is, dat je het kan weerleggen, van ‘dat is zo slecht niet en het heeft ook z’n goede kanten’.” Florian snapt wel dat ouders er in het begin negatief tegenover staan, omdat zij er niet mee bekend zijn. Zijn ouders hebben niet of nauwelijks softdrugs gebruikt. Toon heeft tijdens het gesprek met zijn ouders laten zien dat hij veel van het onderwerp af wist en dat hij weet waar hij mee bezig is. Een goede voorbereiding raadt hij Jesse dan ook aan.

In beeld komen vier tips te staan: wees eerlijk en open, bereid je goed voor door over blowen te lezen, je ouders hebben het recht om bezorgd te zijn, zorg dat je de voor- en nadelen van blowen kent.

Jesse besluit om het te gaan vertellen aan zijn ouders, al vindt hij het wel spannend. Toon en Florian wensen hem succes en Jesse bedankt hen voor de tips.

Van buitenaf is door een raam een woonkamer te zien waar de ouders van Jesse op de bank zitten. In de woonkamer vertelt Jesse zijn ouders dat hij een serieus gesprek met hen wil beginnen over drugs. Zijn vader kijkt hierbij redelijk nerveus. “Ik wil heel eerlijk zijn. Ik ben nu best wel zenuwachtig. Ik vind het allemaal wel spannend, maar eh... ik blow. Ik blow al een tijdje. Wat vinden jullie daarvan?” “Dat valt redelijk onverwachts op ons dak, hè?” zegt zijn vader. De moeder denkt hier iets anders over: “Nou ja, ik vind het jammer. Ik heb wel eens eerder aan je gevraagd of je dat deed en toen zei je dat je het bij één keer gelaten had en dat je dat niet meer deed. En dat vind ik wel een beetje jammer dat je daar niet eerder eerlijk over geweest bent.” Jesse zegt dat hij het wel eerder had willen vertellen, maar dat hij het nooit echt durfde. Zijn moeder wil graag weten wat hij leuk vindt aan het blowen. “Ik vind het gewoon lekker om die rustige kick te krijgen. Gewoon heel relaxed, gewoon alles gaat rustiger en je voelt je gewoon wat lekkerder.” Zijn moeder vraagt zich af hoe hij er aan komt. Via vrienden, via via, vertelt Jesse. “Ik ben in ieder geval blij dat je daar nu eerlijk over bent, maar ik moet zeggen dat ik er niet blij mee ben dat je blowt. Rook je ook?” vraagt zijn moeder. “Af en toe”, antwoordt Jesse.

De vader van Jesse moet wat langer nadenken. “Het alleraardigste denk ik altijd wel, jij bent altijd wel naar ons eerlijk geweest en dat hebben wij altijd zeer gewaardeerd in je. Alleen het is wel heel bijzonder dat daar een programma voor gebruikt wordt om te melden dat jij dan blowt. En dat vind ik wel een beetje jammer. We hadden het wel heel sportief gevonden van je als je dat gewoon eens een keer aan ons open en eerlijk in een gesprek had.. Je weet gewoon dat wij in principe niet helemaal uit ons dak schieten en ik ben niet vromer dan de paus. Ik heb vroeger ook zelfs wel eens een jointje gerookt om eens te proberen, want daar ben ik ook heel eerlijk in en dat weet je van me.” “Nee, dat weet ik helemaal niet van je. Jij zei dat je dat nog nooit gedaan had”, zegt Jesse. “Ik meende dat jij dat wel wist, maar goed. En dan ga je dat proberen, dat is op het MBO geweest, om toch een beetje bij de groep te horen en dat wilde ik eigenlijk niet op die wijze”, vervolgt zijn vader. “Dat heb ik niet”, zegt Jesse. “Ik wilde altijd al een keertje weten hoe het voelt, weet je wel. Gewoon om te weten, niet om erbij te horen.” Zijn moeder vraagt hem of hij ook weet wat de risico’s

zijn van blowen. Jesse antwoordt: “korte geheugen verliezen, maar dat ... Je hersencellen sterven er niet van af, die komen gewoon weer erbij of zo.” Dat klopt niet volgens zijn moeder. “Ik weet er eigenlijk wat dat betreft te weinig van af”, zegt zij.

Het gesprek gaat verder. Zijn moeder vraagt hoe vaak hij blowt. “Niet vaak”, antwoordt hij, “een paar keer in de maand of zo”. Zijn moeder heeft allemaal vragen voor hem: “En dan doe je dat met anderen samen? En dan maken jullie één joint die je dan met z’n allen rookt of zo?” “En dat betalen jullie met elkaar?”, vraagt zijn vader. Jesse beantwoordt alle vragen met “ja”. “Ik vind dingen op jouw kamer en op een gegeven moment mag ik niet meer op jouw kamer komen. En ik ben natuurlijk niet gek he? Dan weet ik gewoon dat daar iets niet helemaal klopt. Maar goed, ik vind wel, je moet daar zelf verder mee komen en op het moment dat wij dat gaan verbieden, dan ga je het helemaal stiekem doen. Ik wil nou toch nog wel eens een keer gaan uitzoeken wat nou precies de risico’s zijn en daar wil ik het wel graag samen met jou een keer over hebben. Dat je wel heel goed weet waar je mee bezig bent”, zegt zijn moeder. “Nee, het is niet zo Jesse dat we zeggen van ‘goh, we zijn apetrots op hetgeen wat we nu horen, laten we dat voorop stellen”, zegt zijn vader. Zijn moeder vult dit aan: “Nee, want je bent nog maar net 15, hartstikke jong nog. Je hersens zijn ook nog helemaal volop in ontwikkeling. Het zou natuurlijk heel erg zonde zijn als je minder goed zou kunnen leren omdat je blowt.”

Beide ouders waarderen het dat Jesse het durfde te vertellen. Zijn moeder zegt dat ze het heel knap van hem vindt. Zijn vader vraagt of hij zich opgelucht voelt nu hij het gezegd heeft. “Wel een beetje”, antwoordt Jesse. “Maar ik schrik er wel van hoor”, zegt zijn moeder. “Waar ik wel blij om ben om te horen dat je zegt van ik hoef niet altijd en niet als ik naar school ga of als ik mijn huiswerk moet doen. Dat je wel daar heel bewust mee bezig bent. Dat denk ik dat dat wel heel belangrijk is”. Jesse vertelt: “Als ik me rot voel, ga ik het juist niet doen, want dan heb ik juist dat die gevoelens maar versterkt worden. En als je honger hebt en je gaat blowen, dan krijg je een vreetkick”. Zijn moeder reageert hier lachend op “Dan ga je alles eten wat los en vast zit. Dus als de snoeptrommel weer leeg is, dan weet ik wat er aan de hand is”.

’s Avonds belt Jesse met Toon. Toon vraagt of het gesprek goed ging. “Het ging wel lekker ja”, zegt Jesse. Hij vertelt dat zijn ouders blij zijn dat hij het heeft verteld en dat hij ongeveer alle tips heeft gebruikt die hij van hen gekregen heeft. Jesse zegt dat hij blij is dat hij het heeft verteld en dat hij nu wel opgelucht is.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje Trimbo:

- Tips voor een gesprek met je ouders:
 - wees eerlijk en open,
 - bereid je goed voor door over blowen te lezen,
 - je ouders hebben het recht om bezorgd te zijn,
 - zorg dat je de voor- en nadelen van blowen kent.
- (Vrijwel) Alle jongeren in dit item benadrukken het belang van eerlijkheid t.o.v. ouders over blowen.
- Niemand (van de jongeren) geeft aan niet te blowen: iedereen blowt of heeft dit gedaan

- Uitspraken Toon: “Je moet altijd duidelijk hebben dat je het over blowen hebt. Net zoals harddrugs daar ben ik ook fel op tegen, alleen softdrugs en blowen, *ja dat kan allemaal geen kwaad.*” / “Gewoon zorgen dat als je ouders komen met argumenten waarom dat het slecht is, dat je het kan weerleggen, van ‘dat is zo slecht niet en *het heeft ook z’n goede kanten*”
- Het risico van blowen volgens Jesse: “korte geheugen verliezen, maar dat ... Je hersencellen sterven er niet van af, die komen gewoon weer erbij of zo.”
- De moeder van Jesse wil graag samen met haar zoon meer informatie zoeken over de risico’s van blowen.
- Jesse wordt door zijn ouders geprezen voor het feit dat hij het eerlijk verteld heeft.

Illegale verkoop

Designers: Marijke, vrouw, 17 jaar, Nederlands, havo, Westzaan
Niels, man, 17 jaar, Nederlands, havo, Assendelft
Romy, vrouw, 15 jaar, Nederlands, vmbo, Amstelveen
Charley, vrouw, 15 jaar, Nederlands, havo, Amstelveen

Marijke en Niels stellen elkaar voor aan de camera. Marijke blowt niet en Niels altijd in het weekend. Niels legt uit dat ze wiet gaan kopen. Ze zijn minderjarig (namelijk 17 jaar), dus het mag niet volgens de wet. Zij gaan kijken “hoe streng die wet nou bij de coffeeshops is”.

De twee lopen door een winkelstraat en komen aan bij de eerste coffeeshop. De naam is afgeschermd. Niels bestelt een gram ‘Edelweiss’ en een gram ‘White widow’. Hij krijgt het zonder vragen mee, ook niet over hun leeftijd.

Twee nieuwe meisjes stellen zich voor: Romy en Charley, beide 15 jaar. Ze leggen uit dat ze volgens de wet nog geen alcohol mogen kopen, “maar we hebben er wel erg veel trek in”, zegt Romy, dus ze gaan het toch proberen.

Ze lopen naar de slijterij Gall & Gall. De camera wacht buiten. Binnen overleggen ze wat ze gaan kopen. “Passoa-jus, dat is lekker”, zegt één van de twee. De verkoper zegt “Maar jullie zijn nog geen 18, dan mag je dit nog niet kopen”. “Dit toch wel, dit is toch nog geen sterke drank”, antwoorden ze. “Deze zijn 16 hè? Oh ja”, antwoordt de verkoper en geeft het aan ze mee. Ze komen naar buiten met blikjes Passoa-jus en Bacardi breezer. Met een flesje Corona en blikjes Heineken in hun hand staan ze vervolgens voor de C1000 en gaan ze weer op naar de volgende winkel.

Niels en Marijke gaan ook naar de tweede coffeeshop. Marijke mag het nu bestellen. Niels vraagt haar of ze het dan ook gaat oproken. “Nee, dat mag jij doen”, antwoordt ze. De twee gaan naar binnen en komen even later buiten met twee zakjes wiet. Marijke vertelt dat op de deur stond dat legitimatie verplicht is, maar dat er nergens naar gevraagd werd. “Het was wel een relaxte kerel”, licht Niels toe.

De volgende stop voor Charley en Romy is de supermarkt Albert Heijn. Ze hebben hier een fles witte wijn gekocht. “Wijn kun je dus ook gewoon meenemen uit de supermarkt als je 15 bent”, zegt Charley. “Zonder problemen”, voegt Romy hier aan toe.

Charley denkt dat Romy snel dronken is als ze gaat drinken. “Ja, ik word wel snel aangeschoten, maar dan weet ik ook zo van ‘ik moet nu niet heel veel meer gaan drinken’, want dan word ik dronken en dat is niet de bedoeling”. Charley vertelt dat Romy een keer moest kotsen toen ze dronken was. Romy ontkent dat.

Marijke vraagt Niels of hij het blowen echt nodig heeft. “Nee, want als ik op vakantie ga en bijvoorbeeld ik ben drie weken weg, dan heb ik niet echt de neiging van ‘ik moet een joint roken’, dan kan ik ook gewoon geen joint roken”. Niels vraagt haar of zij afhankelijk is van drank en of ze drinkt om meer zelfvertrouwen te krijgen. “Nee hoor, ik drink gewoon een glaasje als ik dorst heb en niet dat ik erg dronken ben of iets”. “Je kunt toch ook gewoon cola drinken of zo?”, vraagt Niels. “Ja, dat kan ook, maar als je altijd cola drinkt, wordt het ook een beetje saai”, concludeert Marijke. Ze

lopen de derde coffeeshop binnen en Niels bestelt een gram Primera. Ze komen naar buiten en laten het zakje hasj zien. “Het ging gewoon heel makkelijk”, vertelt Marijke. ‘Relaxte gast’, vindt Niels.

Romy en Charley gaan naar de supermarkt Dirk van den Broek om allebei een fles wijn te kopen. Binnen lezen ze voor dat er op de toonbank staat dat er geen alcohol verkocht wordt onder de 16 jaar en geen sterke drank onder de 18 jaar. Ze komen vervolgens naar buiten met twee flessen witte wijn. Volgens Charley werden ze wel even bekeken door de caissière en dacht zij dat de twee wel 16 jaar waren.

Niels en Marijke kopen bij de vierde coffeeshop een pakje vloeien voor 10 euro hasj. Ook hier werd niets gevraagd. Marijke vraagt Niels of hij weet of er ook gevaren zitten aan blowen en of hij wel eens iets doms heeft gedaan toen hij heel stoned was. Zelf heeft hij nog nooit iets doms gedaan, maar de broer van een vriendin van hem is gek geworden van te veel wiet, vertelt hij. “Hij is in zijn trip blijven hangen en dat is niet echt goed gegaan, maar zelf heb ik nooit echt iets meegemaakt waarvan ik spijt heb gehad”. Op de vraag of wiet ook verslavend is, antwoordt Niels “Volgens mij is het geestelijk verslavend, maar daar heb ik zelf nog geen last van gehad. Er wordt wel gesuggereerd dat er verslaving aan vast zit, maar het is nog nooit bewezen dat mensen er zwaar verslaafd aan raken”.

Romy en Charley lopen naar een (andere) Gall & Gall slijterij om een fles whisky te halen, zogenaamd voor hun vader die “geslaagd is voor zijn rijbewijs”. Ze gaan hem wel zeggen dat hij dat niet mag drinken als hij gaat rijden, “want dan word je natuurlijk opgepakt”, zegt Romy. Ze vragen de verkoper om hulp bij de keuze van het merk en de soort. Het mag niet te duur zijn. Als ze er één hebben gekozen, pakt hij het voor ze in en is het weer gelukt.

“Mensen doen er zeg maar normaler over wanneer je veel drinkt, dan wanneer je bijvoorbeeld blowt. (...) Alcohol is ook zwaar verslavend”, zegt Niels terwijl de over straat lopen. Niels vraagt Marijke waarom ze het blowen niet een keer probeert: “het is maar wiet en één keer blowen.. je raakt er niet verslaafd aan of zo”, volgens hem. “Misschien probeer ik het ooit wel een keertje, gewoon om te weten hoe het is”, antwoordt Marijke. “We kunnen zo meteen wel even een joint roken”, zegt Niels. Marijke vertelt dat ze het niet ziet zitten om elk weekend stoned te zijn. “Maar wel straalbezopen over straat lopen, zoals de helft van de jongeren?”, vraagt Niels. Dat doet Marijke ook niet, zegt ze.

Romy: “Ik vind het niet echt een probleem als jongeren drinken of zo, want ik heb zoiets van ‘dat moet je voor jezelf weten’, maar als ze echt elk weekend uitgaan of op hun twaalfde al zoiets hebben van ‘ik hoor er helemaal bij’...”. “En dan al echt dronken worden, dat is ook echt niet goed”, maakt Charley haar zin af.

Niels vraagt Marijke wat ze er van vindt dat ze de wiet zomaar hebben meegekregen. Zij vertelt dat het haar wel verbaast en dat ze zich niet kan voorstellen waarom ze die wiet hebben gemaakt en dan toch aan iedereen wiet meegeven.

Volgens Charley heeft het wel zin om te wetgeving aan te houden, omdat jongeren anders al heel vroeg zouden gaan drinken.

Volgens Niels werkt het soms wel en ligt het er net aan hoe de verkoper de leeftijd van de klant schat.

Charley en Romy zitten op een parkeerplaats aan het water. Voor zich hebben ze hun inkopen uitgesteld. Ze hebben vandaag gekocht: 1 flesje Corona, 1 Passoa-jus, 2 bier, 3 flessen wijn, 2 Bacardi breezers en een fles whisky. “Dat is behoorlijk veel. Ik vind het eigenlijk wel vreemd dat je dat zomaar mee krijgt”, zegt Romy.

Ook Marijke en Niels laten hun opbrengst van de dag zien: vijf goed gevulde zakjes. “Dan zie je toch: het gedoogbeleid werkt wel, maar de wetten die aan het gedoogbeleid zitten, werken voor geen meter”, volgens Niels.

Romy: “Ze willen dus de leeftijdsgrenzen aan gaan passen en ik zou dus eigenlijk wel tegen de Tweede Kamer willen zeggen dat ze eerste maar eens moeten gaan kijken hoe makkelijk je het mee kan krijgen. Dat ze eerst maar eens strenger moeten gaan kijken of je echt geen alcohol mee kan krijgen onder de 16, want er zitten wel overal aanplakbiljetten en zo, maar echt mee krijgen krijg je het toch wel”.

Niels: “De meeste coffeeshops vragen dus niet om legitimatie. Voor jezelf als minderjarige wietroker is het wel goed, maar voor de maatschappij is het niet goed dat jongeren gewoon minderjarig wiet kunnen halen”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ en Trimbos:

- Aan de vier jongeren wordt nergens om legitimatie gevraagd
- Uitspraak van Romy: Ze gaan hem wel zeggen dat hij dat niet mag drinken als hij gaat rijden, “*want dan word je natuurlijk opgepakt*”.
- Uitspraak van Niels: “Er wordt wel gesuggereerd dat er verslaving aan vast zit, maar het is nog nooit bewezen dat mensen er zwaar verslaafd aan raken”.
- Niels probeert Marijke over te halen om een keer te blowen: “het is maar wiet en één keer blowen.. je raakt er niet verslaafd aan of zo”
- Volgens Charley heeft het wel zin om te wetgeving aan te houden, omdat jongeren anders al heel vroeg zouden gaan drinken.
- Conclusie van Niels: “Voor jezelf als minderjarige wietroker is het wel goed, maar voor de maatschappij is het niet goed dat jongeren gewoon minderjarig wiet kunnen halen”

Wat doe ik nou tegen een kater?

Designers: Scott, man, 16 jaar, Nederlands, vmbo, Pijnacker
Charlotte, vrouw, 18 jaar, Nederlands, Laren

Scott en Charlotte lopen door het centrum van een stad (Amsterdam?) en stellen zich voor aan de camera. Charlotte vertelt dat ze gisteren een feestje hebben gehad en dat ze flink zijn doorgezakt. De camerabeelden bewegen hierbij alsof de kijker ook gedronken heeft. Scott geeft aan dat hij een behoorlijke kater heeft. Charlotte ook, want ze heeft veel te veel wijn gedronken. Scott heeft vooral bier gedronken en vraagt wat je nu eigenlijk moet doen tegen een kater. Zij gaan vandaag op zoek naar de beste anti-kater tips “en misschien wel één gouden tip voor jou”.

Op straat vragen ze voorbijgangers of ze wel eens een kater hebben gehad. De eerste jongen (eind twintig) antwoordt dat hij wel eens een kater heeft. “Het is geen fijn gevoel: je hebt koppijn, je ogen worden uit hun kassen gedrukt, je maag en je darmen zijn overstuurd”.

De tweede man (eind vijftig) reageert lachend: “Een kater? Ja, af en toe met de carnaval en de Groesbeekse kermis, dan heb ik wel eens een kater”.

Op de vraag of de eerste jongen een tip heeft tegen een kater, antwoordt hij “Het efficiëntst is om de dag te beginnen waarmee je de avond geëindigd bent en een zonnebril op te zetten.” Een meisje (ongeveer twintig jaar) vertelt dat als je vermoedt dat je de volgende dag een kater gaat krijgen, je een banaan en een augurk moet nemen en deze achter elkaar op moet eten. Dan heb je de volgende dag nergens last van. De volgende jongen (midden twintig) heeft ook wel eens een kater. Wat hij dan wel eens doet, is masturberen. Als dat niet werkt, drinkt hij gewoon door. Charlotte zal het eens proberen.

Scott en Charlotte zijn aangekomen bij restaurant Herengracht en ontmoeten chef-kok Bas Lintveld. Hij heeft een aantal anti-kater tips voor ze en zal een ontbijtje voor ze maken, waarbij ze meehelpen in de keuken. “Niet in je vingers snijden hè, want als je gedronken hebt, dan blijft het ook bloeden”, waarschuwt de kok. Het voorgerecht bestaat uit eiwit, amandelen en suiker en vitamine C uit de aardbeien. “Vitamines zijn vooral nodig voor de stofwisseling”, legt de kok uit. Terwijl Scott en Charlotte het voorgerecht gaan opeten, zal de kok beginnen aan “het zware geschut”; een Engels ontbijt.

Op straat vertelt een meisje (ongeveer achttien jaar) dat zij altijd twee bananen en één liter water neemt. Een jongen (rond twintig) raadt voor een zware kater aan om een haring te eten, al krijg je dat niet door je keel. Het volgende meisje (begin twintig) zegt dat het wel eens wil helpen om vroeg op te staan en flink te gaan sporten. Een jongen van een jaar of zeventien raadt aan om vooraf juist goed te eten. “’s Ochtends een rauw eitje met een biertje”, raadt een meisje (midden twintig) aan: “Dan komt het helemaal goed”. Haar vriendin zegt dat je juist lekker lang op de wc moet gaan zitten om alles er uit te spoelen om daarna met een slaappilletje lekker te gaan slapen.

De kok bakt worstjes, spek, witte bonen in tomatensaus en frituurt eieren voor Scott en Charlotte die vermoeid boven hun nog niet leeggegeten borden met het voorgerecht hangen. De kok serveert het Engelse ontbijt en legt uit dat ze zojuist het

frisse en vochtige deel van het ontbijt hebben gehad en dat dit het vettige deel is. “Dit is het vettige, vooral om de alcohol te absorberen. Vet gaat het aan met alcohol en zorgt dat het een beetje harmonieus je lichaam weer gaat verlaten”. Scott en Charlotte zijn het er over eens dat het er erg lekker uit ziet.

In een café ontmoeten ze Ton Compaijen van Unity. Charlotte vertelt hem wat kok Bas Lintveld voor ze heeft klaargemaakt die ochtend. Ze wil graag van Ton weten of dit ook echt helpt. “Vet eten na het drinken helpt niet zo heel erg”, vertelt hij, “wel voordat je gaat drinken. Vet kan wel degelijk werken, want op het moment dat je goed eet, dan vangt het eten het als het ware op. Vet maakt een laagje aan de binnenkant van je maag en dat laagje beschermt in ieder geval je maagwand iets tegen de alcohol. Een deel van de misselijkheid die je voelt de dag nadat je gedronken hebt, komt omdat je maagwand geprikkeld en geïrriteerd is geraakt door de alcohol. De dag erna, je verliest veel vocht en je plast veel door alcohol, dus je verliest ook zout uit je lichaam. Die kun je door een goede maaltijd weer aanvullen, waardoor je je iets minder week, iets minder bibberig misschien voelt.” Fruit is beter dan een pilletje, omdat je lichaam vitamines beter opneemt als deze verpakt zitten in vezels.

De volgende bestemming is de smartshop Innerspace. Medewerker Mijlen Schot vertelt iets over de verschillende anti-katermiddelen die zij verkopen. Allereerst raadt hij aan om voor het drinken anti-oxidanten te nemen. Hiermee worden de vitamines in je lichaam alvast aangevuld die door alcohol meer dan normaal verbruikt worden. Van de anti-kater pillen vindt hij RU-21 het best. Deze moeten tijdens het drinken ingenomen worden. Charlotte is bang dat ze in dronken toestand niet meer aan het innemen van de pillen zou denken. “Ja, maar als jij geen kater wil, dan zul je toch een pilletje moeten slikken”, antwoordt Mijlen hier op. Aan het eind van de avond neemt hij hier zelf een aantal van: voor een goede werking vier tot zes pillen met één of twee glazen water. Hiernaast zijn er de energizers. Deze geven je meer energie en nemen je ‘houten hop’ weg. De getoonde middelen helpen niet tegen de hoofdpijn, alleen tegen de andere symptomen van een kater. Wat wel tegen hoofdpijn helpt, is zuurstof, vertelt Mijlen. “Als je alcohol drinkt en daarbij ook rookt enzo, dat vermindert de zuurstofopname in je bloed. Als je wat pure zuurstof toevoegt, zeker de volgende dag, dan werkt dat verfrissend”. Charlotte probeert de zuurstof (O Pur) en voelt het.

Ton Compaijen bekijkt welke middeltjes de twee hebben meegenomen uit de smartshop. RU-21 werd gebruikt door de Russische geheime dienst om niet dronken te worden tijdens het undercover werk. Het was even een hype, maar toch werkt dit eigenlijk nauwelijks. Vaak is dit niet wetenschappelijk onderbouwd. “De alcohol in je lichaam kan niet sneller worden afgebroken door dit soort middeltjes, dat is niet mogelijk”, legt hij uit. Scott vraagt of je dit soort middelen dus niet hoeft te kopen. Ton antwoordt dat het vaak duur is en niet werkt. Vitamines zouden op de lange termijn misschien kunnen werken. “We hebben ontzettend veel mensen die drinken in Nederland. Ontzettend veel mensen die regelmatig een kater hebben. Als één van dit soort middeltjes zou werken, dan zouden ze dit allemaal kopen en dan zou iedereen het wel kennen inmiddels.”

Wat dan wel helpt tegen een kater, is volgens een vrouw (eind twintig) op straat heel duidelijk: “Gewoon geen alcohol drinken”. Een jongen (ongeveer achttien jaar) raadt

aan om veel fruit te eten en sapjes te drinken. Een volgende jongen (eind twintig) wordt meestal wakker met een fles gin of whisky naast zich en dan begint hij de dag door “weer te zuipen”. Voor de vierde geïnterviewde is het antwoord ook logisch “veel water drinken”. Voor een bestuurder van een fietstaxi (begin twintig) werkt een jointje goed om weer helemaal op te knappen. De volgende voorbijganger (midden twintig) raadt een geroosterde boterham met pindakaas aan. “Langer doorslapen”, is de tip van de volgende vrouw (eind twintig). “Heel veel water drinken”, benadrukt de vierde geïnterviewde nogmaals. “En dat gedoe met die rauwe eieren: niet doen. Dat lijkt me echt te smerig gewoon.” Tussendoor raadt een jongen van een jaar of achttien aan om een vinger in je keel te steken als het echt heel erg naar is. “Melk, dat is goed voor elk”, merkt een voorbijgaande vrouw (begin dertig) op.

De tips die ze van de mensen op straat hebben gekregen, worden besproken met Ton Compaijen. Charlotte noemt de tips veel water drinken en masturberen. Ton geeft aan dat je bij de laatste tip nog meer vocht verliest, dus dat dat niet zal werken. Het is bij zijn weten ook niet wetenschappelijk bewezen dat het zou werken. Scott vraagt of de tip om rauwe eieren te eten een goede is. Ton geeft aan dat hij geen wetenschappelijke reden weet waarom dat zou werken. Behalve het feit dat het weer wat voedingsstoffen geeft, waardoor je lichaam wat beter aanvoelt, denkt hij niet dat het werkt. Ook dan raadt hij aan om dan liever een goede maaltijd te eten in plaats van rauwe eieren. Charlotte vraagt wat dan de beste tip is die ze hebben gekregen. “Het drinken van water. De kater bestaat grotendeels uit vochtverlies en vochttekort. Tijdens het alcoholgebruik water drinken en de dag daarna veel water blijven drinken, dat is het allerbeste”.

Chef-kok Bas Lintveld maakt drie Bloody Mary's klaar. De ingrediënten staan beschreven in beeld: tomatensap, tabasco, rode wijnazijn, wodka, zout en peper. Het wordt geserveerd met selderie en een schijfje limoen. “Bloody Mary is al heel lang de traditionele antikaterdrank” staat er in beeld. Scott en Charlotte zijn intussen nog bezig met hun Engelse ontbijt. Met z'n drieën proosten ze met de Bloody Mary's. Charlotte bedankt de kok voor alle anti-katertips en zegt dat het voor hen wel geholpen heeft.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje NIGZ:

- Alle genoemde tips:
 - Verder gaan met drinken
 - Een banaan en een augurk na elkaar eten
 - Masturberen
 - Een fris ontbijt met fruit/vitamines
 - Twee bananen en een liter water
 - Een haring
 - Vroeg opstaan en sporten
 - Vooraf goed eten
 - Een rauw ei en een biertje
 - Alles er uit spoelen op de wc en slapen met een slaappil
 - Een vet ontbijt
 - Anti-oxidanten
 - Pillen als RU-21
 - Energizers

- Pure zuurstof
 - Geen alcohol drinken
 - Veel fruit en sapjes
 - Veel water drinken
 - Een joint roken
 - Een geroosterde boterham met pindakaas
 - Langer doorslapen
 - Een vinger in je keel steken
 - Melk
 - Een Bloody Mary drinken
- De rol van vet en vitamines bij (de afbraak van) alcohol in je lichaam
Het belang van water drinken

Wie is.. de BOB?

Designers: Martine, vrouw, 15 jaar, Nederlands, vmbo, Haarlem
Nina, vrouw, 16 jaar, Nederlands, havo, Haarlem
Marit, vrouw, 16 jaar, Nederlands, vmbo, Haarlem
Lili, vrouw, 16 jaar, Nederlands/Frans, havo, Haarlem
Daantje, vrouw, 16 jaar, Nederlands, havo, Velsbroek

De vijf vriendinnen Martine, Nina, Marit, Lili en Daantje gaan samen een avond stappen. Het item begint met een shot van een straat, waarna door een raam te zien is hoe de vijf meisjes zich opmaken voor de spiegel in een woonkamer bij één van hen thuis. Martine stelt zich als eerste voor en kondigt haar vriendinnen aan. Martine legt uit dat ze vanavond op stap gaan en dat zij gaat kijken wat drank met haar vriendinnen doet. Zij zal nuchter blijven en de rest filmen tijdens het uitgaan.

Ze beginnen de avond door alvast wat te drinken thuis. De hele groep zit samen aan de keukentafel, waarbij ze bijna allemaal roken. Martine krijgt lachend een cola aangereikt door Lili. Zij is vanavond de BOB. De rest wil rode wodka-Red Bull en Lili vraagt om een breezer. Iemand zegt over de rode wodka-red bull: "dat lijkt me wel effe gezond".

Ze bespreken aan tafel hoeveel ze normaal gesproken drinken tijdens een avond uitgaan. Nina denkt dat ze ongeveer zes drankjes drinkt, echt niet meer dan dat. Daantje denkt ongeveer tien drankjes. Marit gokt ook op tien drankjes, "het kan meer zijn, het kan minder zijn". Ze hoopt van vanavond dat het een leuke avond wordt en dat ze overeind blijven staan en niet gaan kotsen. Martine verwacht dat iedereen vanavond zal lachen en dansen, zichzelf ook, alleen dan zonder drank. Op de vraag van Daantje waarom ze dan normaal wel drinkt, antwoordt ze dat ze het lekker vindt en dat ze er lossier van wordt. Niet om dronken te worden, geeft ze aan.

Daantje verwacht dat Martine zich buitengesloten zal voelen door niet te drinken. Ze denkt dat Martine zich zal ergeren als de andere vier meisjes irritant worden. Marit geeft aan dat het haar maar niets lijkt om een avond niet te drinken. "Het lijkt me echt niks, altijd met uitgaan drink ik toch, dat is normaal. Het is gewoon een gewoonte in principe. Ik zou niet weten hoe ik het zou vinden als ik niet zou drinken." Lili denkt hier niet zo over: "Zolang er veel bekende mensen zijn, veel vriendinnen, goede muziek, ga ik lachen". "Af en toe drink ik om toch wat lossier te worden. Als ik drink en ik ben een beetje aangeschoten of wat dan ook, dan ben ik toch wat lossier en durf ik eerder naar een jongen of naar iemand toe te stappen om wat te vragen of wat dan ook." Intussen wordt het tweede drankje ingeschonken. Ze proosten op de avond die hen te wachten staat.

Het is een erg koude avond. De meisjes lopen in hun uitgaanskleding over straat naar een discotheek in Zandvoort. Ze staan kort in de rij voor de ingang, waar op de deur een briefje hangt met 'Ben je 16 en wil je naar binnen? Dat kan, maar dan wel verplichte legitimatie'. De vijf vriendinnen lopen probleemloos langs de portiers naar binnen door een beveiligingspoortje, ondanks dat Martine nog 15 is. Het is even na half elf en het is binnen nog rustig. Aan de bar drinken ze hun eerste drankje: tequila.

Om elf uur informeert Martine in de hal van de discotheek bij haar vriendinnen hoe ze zich voelen. Nina geeft aan dat ze 'm een beetje voelt, maar niet erg. Lili heeft helemaal niks, zegt ze. Ze vindt het gezellig. Op de vraag wat drank met je doet, antwoordt ze "Je komt in een andere wereld en je weet bij god niet wat je zegt. Het

interesseert je allemaal niet. Je lult maar wat". Martine geeft aan dat ze zich nuchter voelt en vindt het gezellig. Volgens Lili heeft ze minder glazige ogen en minder een lachje op haar smoel dan wanneer ze wel gedronken heeft. Een spraaktest wordt door Marit niet gehaald. Martine zegt dat ze nog steeds dezelfde lol heeft als wanneer ze normaal uitgaat: ze vindt het nog steeds gezellig.

Lili bestelt een rondje Smirnoff aan de bar en om half één staan ze hiermee op de dansvloer. Martine danst met een cola in haar hand. Jongens staan belangstellend om hen heen. Het volgende rondje bestaat uit vier bier en een cola.

Tegen één uur schat Daantje dat ze ongeveer vijf drankjes heeft gedronken, echt niet meer. Lili telt voor haarzelf één drankje thuis en twee in de discotheek. Ze voelt zich beslist niet aangeschoten. Nina voelt zich wel een beetje aangeschoten, nadat ze volgens haarzelf vier drankjes heeft gedronken. Marit blijft giechelen en moet vervolgens een stukje hinkelen door de hal. Martine denkt dat ze zal schrikken als ze morgen de beelden terug ziet. "Dat zie ik morgen wel weer, hahaha" is haar antwoord.

Martine haalt aan de bar vier bier en een cola en ze staan met z'n vijven uitgebreid te dansen op de dansvloer. Even later hebben ze een flesje Smirnoff in hun hand. Om kwart voor twee vraagt Martine aan Marit waarom ze zoveel drinkt. Na wat gegiechel zegt Marit dat ze "alcoholic" is: "we drinken door". De meisjes leven zich uit op de dansvloer terwijl er happy hardcore gedraaid wordt.

Iets na half drie komen de vijf naar buiten en roepen ze tegen de portier dat het gezellig was. Martine maakt de balans op: Daantje en Lili waren lekker aan het swingen. "Nina was een beetje aangeschoten, die had het ook naar haar zin en Marit dat was gewoon een lamme...". Ze spreken af om elkaar de volgende ochtend bij Martine te zien, zodat ze samen de beelden kunnen bekijken.

Om elf uur 's ochtends zitten de vriendinnen op de bank in de woonkamer bij Martine. Ze voelen zich allemaal goed. Daantje vraagt Marit of ze geen hoofdpijn heeft. Zij heeft nergens last van en voelt zich goed, zegt ze. Martine merkt op dat het voordeel van niet drinken is dat je niet brak bent. Daarom heeft ze een uitgebreid ontbijt klaargemaakt voor de rest, bestaand uit croissantjes, fruit en verse sappen. Ze nemen allemaal een sapje als Martine vraagt hoeveel ze denken dat ze de avond ervoor gedronken hebben. Zij heeft het bijgehouden en opgeschreven. Daantje denkt dat ze 7 drankjes heeft gedronken. "Je hebt er 10 op", zegt Martine, waarop ze allemaal moeten lachen. Lili denkt ze er 5 heeft gedronken. Dit blijken er ook 10 te zijn. Nina gokt dat zij dan waarschijnlijk ook 10 drankjes heeft gedronken. Dit zijn er 8, zegt Martine. Marit weet echt niet hoeveel ze gedronken heeft. Het hoeft volgens haar niet zo te zijn dat ze meer gedronken heeft dan de rest, omdat zij zich meer dronken voelde. Ze blijkt 8,5 drankje gedronken te hebben. Martine concludeert dat Marit minder goed tegen drank kan dan de rest. Lili verbaast zich erover dat ze het aantal drankjes zo slecht hadden ingeschat: "Ik dacht echt dat ik er maar 5 op had of 4 of zo, effe serieus". "Gek he? Maar we hebben het ook echt niet bijgehouden", zo reageert Daantje.

Samen bekijken ze de beelden van de avond ervoor. "We drinken wel veel door elkaar eigenlijk", merkt één van de meisjes op. "Dat is toch lekker voor de afwisseling", zegt Daantje, "dan weer een biertje, dan weer van die zoete troep".

Samen lachen ze om de beelden van Marit. Martine vraagt Marit of ze de avond ervoor over haar grenzen heen gegaan is. "Zeker niet", antwoordt ze, "als ik dit zo allemaal zie, vind ik het nog reuze meevallen, ik ben wel eens erger geweest." Bij de beelden van een dansende Martine, valt het Lili op dat ze het wel naar haar zin had. Wel praat ze wat minder. Volgens Marit is ze ook minder hongerig dan wanneer ze gedronken heeft. Jongens reageren anders op drank dan meisjes, vinden de vriendinnen. Jongens worden volgens hen handtastelijker en agressiever als ze gedronken hebben. Als ze zichzelf zien dansen, merken ze op dat ze hier helemaal los komen. Door de muziek, maar ook door de drank. Samen lachen ze weer om beelden van Marit. Lili merkt op dat haar ogen kleiner zijn. Marit denkt dat ze zich normaal ook zo gedraagt als op de beelden, alleen heeft ze het nog nooit zelf zo gezien. "Je kan zeggen wat je wil, maar ik zie echt verschil", zegt Lili. Marit geeft hierop aan dat ze inderdaad wel kan zien dat ze wat gedronken heeft.

De conclusies:

Marit: "Door drank zie ik zeker wel dat ik veranderd ben deze avond. Aan het begin van de avond was ik toen ik nuchter was heel anders dan aan het einde van de avond."

Lili: "Misschien ben ik wat lossier gekomen met de drank, maar ik heb het niet echt doorgehad omdat ik het zo naar mijn zin had. Dan denk je er niet aan."

Nina: "Maar ik vond het wel heel knap hoe Martine was, zo zonder drank. Dat ze toch een hele leuke avond heeft gehad. Vind ik knap. Heb ik wel respect voor."

Daantje: "Toch vind ik het lekker om wat te drinken als ik uitga. Het hoeft niet veel te zijn, maar het hoort er gewoon bij."

Martine: "Ik heb gisteren wel gezien dat drank iets met je doet, vooral bij die meiden en zonder drank heb ik dus ook een hele topavond gehad. Dus zullen we volgende week gaan stappen en dan gewoon nuchter blijven?"

Hier is iedereen het mee eens en ze proosten erop met hun sapjes.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje NIGZ:

- Iemand zegt over de rode wodka-red bull: "dat lijkt me wel effe gezond".
- Op de vraag van Daantje waarom ze dan normaal wel drinkt, antwoordt Martine dat ze het lekker vindt en dat ze er lossier van wordt. Niet om dronken te worden, geeft ze aan.
- Daantje verwacht dat Martine zich buitengesloten zal voelen door niet te drinken.
- "Het lijkt me echt niks, altijd met uitgaan drink ik toch, dat is normaal."
- "Af en toe drink ik om toch wat lossier te worden. Als ik drink en ik ben een beetje aangeschoten of wat dan ook, dan ben ik toch wat lossier en durf ik eerder naar een jongen of naar iemand toe te stappen om wat te vragen of wat dan ook."
- Onderrapportage van drankgebruik door jongeren
- Het drankgebruik van deze meisjes: 10 (verschillende) drankjes per avond op de leeftijd van 15/16 jaar.

Van drank word ik boos

Designers: Thijs, man, 15 jaar, Nederlands, VMBO, Hekendorp
Gijs, man, 16 jaar, Nederlands, ? , Oudewater

Gijs en Thijs leunen tegen een politieauto en stellen zich voor aan de camera. Thijs vertelt dat er de laatste tijd veel in de kranten staat over agressie onder jongeren, veroorzaakt door alcohol. Zelf houden zij ook van een drankje, maar worden er niet agressief van, volgens hem. Gijs vertelt dat ze een avond in Breukelen mee zullen lopen met de politie om te kijken hoe het zit met de agressie onder jongeren.

In een kantoorkamer op het politiebureau vragen de jongens politieagent Robert Nagtegaal op wat voor manier zij in hun werk te maken krijgen met alcohol. Hij vertelt dat in het uitgaansgebied er veel gedronken wordt op plekken waar jongeren veel bij elkaar rondhangen. Thijs wil weten of agressie door drank de grootste oorzaak is van problemen tijdens het uitgaan. Robert antwoordt: "Iedereen geeft wel eens af over drugs, maar dat is maar 1 procent van de gevallen, maar drank is echt een hele belangrijke oorzaak van agressie tijdens het uitgaan". Terwijl het slachtoffer vaak alleen is, wordt de agressie vaak door meerdere personen tegelijk gepleegd.

Op straat vragen Gijs en Thijs of jongeren wel eens meemaken dat mensen agressief worden. De eerste jongen (ongeveer 18 jaar) antwoordt "Ja, dat maak je hier wel mee. Er wordt wel eens gevochten hier, vooral met die sneeuw. Dan werd hier sneeuwballen gegooid als de kroeg dichtging en de één vindt dat leuk en de ander vindt dat niet leuk en dan is het gewoon vechten". Een meisje (ongeveer 17 jaar) antwoordt "Ik hoor best wel veel verhalen ja dat het weer vechten is of vechtpartijen bij discotheken en zo". Twee meisjes van een jaar of 17 zeggen dat er wel eens fietsen worden gesloopt en dat jongeren in discotheken gaan schreeuwen als ze dronken zijn. "Dat verpest het einde van je avond", vinden ze. Een jongen van een jaar of 16 zegt, terwijl hij zijn vriendin vasthoudt "van alcohol word je wel vaak wat agressiever. Tenminste, je hebt meer schijt aan alles. Ja serieus, ik heb nog nooit een klap voor mijn bek gehad. Ja, één keer, maar toen was mijn kaak meteen gebroken". Een wat oudere jongen (halverwege twintig) vertelt dat jongeren agressief worden van alcohol. "Dat merk je hierbinnen ook. Als ze te veel gedronken hebben, dan worden ze agressief, daar kan je niks aan doen". Het eerste meisje dat in beeld was, is het hier niet mee eens: "als je niet tegen drank kan, moet je niet drinken. En als je zo graag drugs wil gebruiken, moet je dat niet doen in het bijzijn van anderen".

Gijs wil graag weten wat er gebeurt als je dronken wordt opgepakt door de politie. Robert zal het hem laten zien. Gijs doet buiten alsof hij agressief een lantaarnpaal aan het schoppen is. Een politieauto komt met zwaailichten aanrijden en stopt bij hem. Robert loopt naar hem toe om hem aan te houden. Gijs moet zich omdraaien en zijn armen spreiden om handboeien om te krijgen. Hij wordt geboeid achter in de auto gezet om mee te gaan naar het bureau. Gijs vraagt zich af of mensen wel eens agressief worden in de politieauto, ondanks de handboeien. Robert vertelt dat dit wel eens voorkomt en dat hij dan versterking roept. Gijs vindt de handboeien niet prettig zitten: ze zitten strak en hij kan zijn handen niet naar elkaar toe krijgen: "Echt lekker is het niet". Tijdens het rijden komt er een melding binnen: er dreigt een vechtpartij te ontstaan in het uitgaanscentrum.

Aangekomen bij het politiebureau laat Robert Gijs een fonteintje zien waar hij zijn ogen had kunnen uitspoelen voor het geval hij echt agressief was geweest en pepperspray in zijn ogen gespoten had gekregen. Gijs wordt in een cel gezet. Hij vindt het een saai hokje. "Niet zoals je kamer thuis, deze is opgeruimd", antwoordt Robert. De hulpofficier zal een beslissing nemen over wat er met Gijs gaat gebeuren. Gijs vraagt waar hij moet slapen als hij de hele nacht zou moeten blijven. Robert vertelt dat ze nooit meer iemand zijn roes uit laten slapen op het politiebureau, maar als hij echt een nacht zou moeten blijven, dan zou hij hem naar een echte cel brengen. Dit is alleen een ophoudruimte. Gijs wordt opgesloten en we zien hem door een ruitje in de deur zitten. "Daar zit ik dan", zegt hij. "Het is een saaie kamer, dus ik denk niet dat ik het een paar uurtjes uit zou kunnen houden. Laat me er maar weer uit hoor", roept hij bij het ruitje.

Thijs en Gijs zitten weer in de kantoorkamer van Robert. Thijs wil graag weten wie het had moet opruimen als Gijs had overgegeven in de politieauto. "Je moet het zelf opruimen. Dan krijg je van ons een emmertje, dan krijg je van ons een doekje en dan mag je het zelf opruimen".

Het is vrijdagavond 22.30 staat er onder in beeld. Het is donker en Gijs en Thijs lopen met twee politieagenten over straat in het uitgaanscentrum. Er lopen diverse jongeren op straat. Thijs vraagt Robert waarom hij geen pet draagt. "Nou tijdens het uitgaansleven willen ze nog wel eens proberen om de pet van de agent af te tikken en om dat te voorkomen dragen we hem nu even niet. En als het vechten wordt, willen we ook even geen pet in de weg hebben zitten".

Al lopend komen ze een aantal jongeren tegen die elkaar schoppen. Het is niet duidelijk of dit serieus is, of bedoeld als stoeien. Een jongen zegt een beetje lachend dat hij ze wel uit elkaar houdt.

Thijs vraagt hoe de andere politieagent de sfeer van de avond zou beschrijven. "Rommelig", antwoordt hij. "Er zijn verschillende meldingen van overlast door drank. Mensen die café's niet in mogen en er wel naar binnen gaan en er uit gezet worden. Ondertussen zijn beelden te zien van de jongeren die op straat onrustig aan het bewegen zijn.

Het volgende moment is te zien hoe één van de twee jongens die elkaar op straat aan het schoppen waren, lachend en zwaaiend het politiebureau binnenloopt, gevolgd door Robert. "Goeienavond. Camera in mijn gezicht", zegt de jongen. Het is inmiddels 23.30 staat er onder in beeld. Robert stelt Thijs en Gijs voor aan de jongen en legt uit dat zij een item maken over drank en agressie. "Jij bent ervaringsdeskundige", zegt hij. "Wat willen jullie weten?", vraagt hij nog steeds lachend. "Waarom jij hier eigenlijk bent", antwoorden ze. "Ik ben hier omdat ik net een kroeg binnen ben geweest waar ik eigenlijk twee jaar niet meer naar binnen mag". Hij vraagt Thijs en Gijs of zij nooit drinken. Dat doen ze wel, maar ze worden er niet agressief van, antwoorden ze. Robert vraagt de jongen hoeveel hij gedronken heeft. "Wil je dat echt weten? Ik denk een halve fles Goldstrike, daar zit 50% alcohol in, dus best veel. Een beetje vieux, een halve fles Bacardi Lemon". Hij heeft het allemaal thuis gedronken. "Ja tuurlijk, je moet indrinken".

"Als je je kut voelt en je gaat drinken, dan voel je je nog kutter. Je hebt een meisje aan de haak geslagen en je gaat uit en dat meisje wordt lastig gevallen, wat doe je

dan?” “Dan gaan we gewoon weg”, antwoordt Gijs. “Dan ga je niet zeggen van ‘wat wil die jongen van jou? Als iemand mijn meisje lastig valt, mijn vriendin, dan sla ik er op los, dat gebeurt nu eenmaal. Het gebeurt veel in groepsverband, want als je zelf bent, dan denk je nog wel eens van ‘laat maar zitten’, maar als je in groepsverband bent, dan gebeurt het meestal makkelijker”. Gijs en Thijs vragen of hij nooit naderhand spijt heeft van wat hij heeft gedaan. “Tuurlijk, dat heb ik zo vaak. Ik werd de vorige keer wakker en toen wist ik helemaal niet wat ik had gedaan de vorige avond en toen had ik gehoord dat ik iemand had geslagen en ik wist helemaal niet wie dat was”. Gijs vraagt of hij weet wat er nu met hem gaat gebeuren. “Ik denk dat ik over tien minuten lekker op straat rondloop en verder kan gaan met m’n Goldstrike”. Robert waarschuwt hem dat hij niet meer terug moet gaan naar de eerder genoemde kroeg. “Nou is er nog niet zoveel aan de hand, maar als je daar te lang blijft lopen, dan...”. “Nee, ze staan daar met z’n allen in de straat, dus ik ga zo naar huis toe”, zegt hij.

Bij het volgende beeld staat de zojuist vrijgelaten jongen weer op straat in het centrum. “Jij zou toch naar huis gaan?”, zegt Gijs. De jongen trekt aan de microfoon en roept “Interview, ik ga een interview doen met jullie. Nee, ik ga niet naar huis, ben je gek joh!”. De jongen krijgt een idee en zegt tegen de camera “Wil je agressie zien: let op, film!”. Hij pakt een jongen die voor een café staat met een biertje en houdt hem in een soort houdgreep vast. De vriendin van deze jongen redt nog net zijn glas bier uit zijn hand. Intussen roept de dronken jongen van alles “drank en agressie, agressie en drank. Help, deze jongen heeft hulp nodig”.

Gijs en Thijs lopen met z’n tweeën over straat. Thijs vraagt of Gijs zich nu anders zal gedragen nu hij dit heeft gezien. “Ik heb nou wel zoiets van ‘Jezus, als ik ook zo irritant word als ik wat gedronken heb’...”. Gijs gaat er niet anders naar kijken, want hij weet van zichzelf hoe hij reageert.

Het is 01.45 en ze zijn weer terug in de hal van het politiebureau. Er is een tweede jongen aangehouden. Hij stelt zich voor als Stefan. “Waarom ik hier binnen ben gebracht? Ja, ik heb een beetje veel gedronken, beetje veel drugs gebruikt, geblowd en ja, dan ga je allemaal gekke dingen doen. Dan ga je veel praten, schijt aan de politie: ik ga gewoon lekker door. Dan denk je ‘schijt aan de regels, ik ga gewoon lekker door’: steeds meer drugs gebruiken, steeds meer alcohol drinken. Ik weet de helft van wat hier in Breukelen gebeurd is, weet ik niet meer van, omdat ik veel te veel alcohol en drugs heb gebruikt”. Gijs wil weten of Stefan er ook agressief van wordt. “Op een gegeven moment beginnen mensen met mij ruzie te zoeken of ze zoeken ruzie met mijn vrienden en dan begint er in mijn maag iets te borrelen en dan begint het steeds meer te borrelen, borrelen, borrelen en dan op een gegeven moment word ik heel agressief. En dan zeggen ze iets tegen mij, bijvoorbeeld ‘kankerlijer’, ja sorry dat ik het zo zeg, maar dat soort dingen zeggen ze tegen mij en dan begin ik er op los te rammen. Over twee weken moet ik voorkomen, dan moet ik voor de rechter komen en dan moet ik waarschijnlijk 2,5 jaar de gevangenis in, omdat ik dat soort dingen gedaan heb”. Gijs vraagt wat hij dan gedaan heeft. “Vernielingen, mensen op de bek geslagen, overvallen, dat soort dingen, gewoon ernstige misdrijven”. Thijs wil weten hoe oud hij was toen hij begon met drinken. “Ik heb het zelf zoveel jaar gedaan. Ik ben vanaf mijn elfde bezig met drank en drugs en ik ben nou bijna 21. Dus bijna tien jaar zit ik drank en drugs en ik voel gewoon mijn hersenen gaan achteruit, achteruit. Door de drugs, door de drank heb ik geen

grenzen meer. In de cel loop ik te schoppen tegen iedereen aan, tegen de politieagent aan, tegen de celdeur aan, tegen de muren aan". "Maar je zegt net dat je naar de gevangenis moet, ben je ook van plan om daarna door te gaan, of dan wel te stoppen?", vraagt Gijs. "Ik wil geen drugs meer, geen alcohol meer gebruiken, omdat ik zoveel problemen heb gehad eigenlijk, met politie, justitie, met de rechter. Dan ben ik eigenlijk wel zat". Gijs concludeert dat Stefan er dus wel spijt van heeft, van zijn drankgebruik. "Nee, drank is absoluut niet goed voor je en drugs helemaal niet", zegt Stefan.

Onder een klok die 03.03 aangeeft, zegt Thijs dat het hoog tijd is om naar bed te gaan. "We hebben een heleboel verschillende meningen en van verschillende mensen gehoord. Ik vind zelf dat als je weet dat je zelf agressief gaat worden als je dronken bent, dat je dan gewoon je eigen grenzen moet zetten van 'nou ik stop ermee' en als je dat zelf niet kan, gewoon tegen je vrienden zeggen van 'joh, als ik teveel ga drinken, zeg dat dan tegen me of haal het gewoon bij me vandaan, want ik wil geen problemen gaan veroorzaken'". Gijs voegt hier aan toe "je moet niet stoer gaan doen voor je vrienden, gewoon denken 'ik wil er niets van weten, ik ga weg'. Ja, het was leuk vanavond. We zoeken de dekens weer op, welterusten allemaal".

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- De politieagent vertelt: "Iedereen geeft wel eens af over drugs, maar dat is maar 1 procent van de gevallen, maar drank is echt een hele belangrijke oorzaak van agressie tijdens het uitgaan".
- De meisjes op straat geven aan dat zij last hebben van agressieve dronken jongeren, terwijl de jongens er nogal onverschillig over doen en denken dat je er niets aan kunt doen.
- Beide aangehouden jongens hebben regelmatig spijt van hun daden als ze gedronken hebben. Dit betekent echter niet automatisch dat ze het niet meer zullen doen.
- De eerste jongen die wordt aangehouden, heeft een enorme hoeveelheid alcohol gedronken. Hier wordt niet echt op gereflecteerd en de jongen staat direct weer buiten.
- Stefan heeft wel het voornemen om zijn leven te beteren: "Ik wil geen drugs meer, geen alcohol meer gebruiken, omdat ik zoveel problemen heb gehad eigenlijk, met politie, justitie, met de rechter. Dan ben ik eigenlijk wel zat". "Drank is absoluut niet goed voor je en drugs helemaal niet".

Bier, bier, bier

Designers: Kevin, man, 17 jaar, Nederlands, MBO, Ridderkerk
Esther, vrouw, 15 jaar, Nederlands, Havo, Hall
Berthe, vrouw, 16 jaar, Nederlands, Havo, Hall

De drie jongeren zitten ieder op een schommel op een veldje voor een flatgebouw. Eén voor één stellen zij zich voor aan de camera en vertellen waar ze vandaan komen. Esther en Berthe vertellen allebei dat ze voetballen. In koor vertellen ze daarna dat ze van bier houden. Ondertussen klinkt een liedje van Normaal met als tekst "Bier, bier, bier, bier".

De drie lopen door het grasveld en brengen lege bierkragen naar het midden van het veld. Kevin vertelt, zittend op de schommel, dat hij voor het eerst alcohol dronk toen hij ongeveer 14 jaar was. "Het begon een beetje met Bacardi en later toch wel bier gaan drinken, naarmate je het lekker gaat vinden". Berthe vertelt vervolgens op de schommel: "We hadden gewoon buurtfeest, dat hebben wij één keer in het jaar. Daar was dan een tap en mijn broer en zussen die waren er en die gingen allemaal bier drinken en toen begonnen ze mij een beetje te pesten van 'je drinkt toch niks'. Toen was ik 13/14 en heb ik mijn eerste biertje gedronken en dat was meteen al raak, zeg maar. Ik ben naar buiten gerend, keihard rennen en gek doen en schreeuwen en toen ben ik met mijn hoofd tegen zo'n steiger aangegaan en toen was ik dus knock-out. Toen heeft mijn broer me op de rug naar huis gebracht. Dat was mijn eerste ervaring met alcohol".

Esther vertelt: "toen ik voor de eerste keer alcohol dronk, dat was samen met Berthe, op een Oranjefeest. Toen heb ik de hele avond bier gedronken. Dat lustte ik eigenlijk niet, maar dat dronk ik maar gewoon. Ik weet niet hoe oud ik toen was, dat kan 13/14 zijn al. En toen was ik wel een beetje ... (beweegt haar hoofd heen en weer) aan het eind van de avond. Ik had wel eens eerder een paar slokjes gehad, maar nooit zeg maar.. Maar dat kwam ook door Berthe, want die drinkt altijd best wel veel. Toen dacht, doe ik dat ook een keer. Toen ik de eerste keer aangeschoten was, voelde dat wel een beetje raar. Je voelde heel gek en deed net of het heel stoer was. Maar ja, nu valt het wel mee dan, maar toen deed ik heel stoer en ging ik helemaal wiebelen en zo. Dat was best stom eigenlijk als ik er nu aan terugdenk". Berthe zegt dat ze het niet zou doen om stoer te zijn, alleen misschien de eerste keer. "Het is meer stoer als je niet drinkt". Ze blijven intussen maar bierkragen aanslepen en de stapel in het midden van het veld wordt steeds groter. Er klinkt een vrolijk Duits lied over bier. Kevin vertelt dat mensen vrouwen die bier drinken vaak "asowijven" noemen, maar dat hij dat niet zo vindt. Volgens Esther beginnen veel vrouwen niet met bier drinken, omdat ze het toch vies vinden. "Van Heineken krijg ik meestal hoofdpijn de volgende dag, heel erg, echt dat drink ik echt nooit meer. En het is ook niet lekker. En bij Bello schenken ze Dommelsch en dat heb ik geleerd om te drinken, dat vind ik lekker. Meestal als ik thuis ben, drinken we Grolsch. Dat is voor mij iets te bitter vind ik dat. Ik proef wel het verschil", vertelt Berthe. Op de stapel liggen nu 150 bierkragen, tellen ze.

Kevin vertelt dat hij in het weekend op vrijdag en zaterdag 6 biertjes per avond drinkt. Terwijl hij dat zegt, worden er zes biertjes op een dunne plank gezet. Zijn maximum

ligt rond de 10-12 biertjes, dan is hij flink aangeschoten, vertelt hij. “Voor mijn leeftijd vind ik 2-3 biertjes op een avond..”, begint Esther te vertellen. “Eigenlijk mag het nog helemaal niet. Maar als je zestien bent mag je wel wat drinken, vind ik. Tien/vijftien, soms misschien wel ietsje meer. Elke keer krijg je weer nieuw bier enzo, dus ik hou het niet echt bij”. “Op die tentfeesten haalt iedereen om de beurt rondjes bier, dus dan staat de tafel gewoon helemaal vol met bier. Dan kun je gewoon pakken. Eigenlijk hoef je als meisje zijnde niet zo veel geld mee te nemen”, aldus Berthe.

Esther gaat verder: “Ik vind eigenlijk wel dat ik te veel drink voor mijn leeftijd, ja ik mag eigenlijk ook nog geen alcohol dan”. Berthe gaat nog wat verder: “Ik drink gauw zo’n vijftien biertjes of zo en dan heb ik zoiets van ‘het is goed’. En dan drink ik een mixje of zo. Als ik bier blijf drinken, dan is het ook niet lekker meer. Maar op een feest, als ik dan uitga, echt uitga en dansen enzo dan drink ik zo’n 20 biertjes of zo”. Van deze hoeveelheden bierglazen buigt de plank zover door dat hij bijna breekt. “En misschien dan tussendoor nog van die mixjes gewoon om nog een beetje smaak in je mond te houden. Ja, je voelt je lekker. Bij de eerste paar biertjes gaat het meestal naar mijn benen en dan krijg ik meer energie en je durft meer naar mensen toe te stappen waar je eigenlijk normaal nooit heen zou gaan. Een beetje ouwehoeren”. Kevin vertelt: “het is wel handig als je met een hele groep raar staat te dansen of zo. Ik noem maar een voorbeeld. Je gaat je toch wat makkelijker gedragen en je hebt niet de gedachte ‘wat zal degene naast mij van me denken’. Daar heb je dan maling aan”. Berthe vertelt dat ze het wel leuk vindt dat ze aan het einde van de avond aangeschoten is en gaat dansen en achter de jongens aan gaat.

Na een korte onderbreking met een aantal bierglazen en carnavalsmuziek er onder, vertelt Kevin verder: “Ik zat op een verjaardag en we hebben met z’n tweeën flink lopen doordrinken. Uiteindelijk zijn we flink dronken ook nog naar de kroeg gegaan en hebben we daar ook nog bier gedronken. Toen ik dronken was, had ik een krat op. Een stuk of 24. Toen was ik heel ver heen ja. Ik zal waarschijnlijk bij een half krat al dronken zijn geweest, maar dat weet ik niet meer wanneer echt het punt was dat ik dronken was. Ik voelde me wel heel erg licht in mijn hoofd en kon totaal niet uit mijn woorden komen. Maar de mensen waar ik bij was vinden het allemaal wel heel erg grappig geloof ik. Zelf had ik nou niet zoiets van ‘leuk’”.

Berthe vertelt dat ze een half jaar geleden letterlijk haar grenzen heeft opgezocht. “Toen gingen we met z’n allen, een hele grote groep, naar een après-ski feest in Eerbeek. Toen bleek dat daar geen gewone glazen waren, maar pullen bier. Toen zei Jurgen tegen mij: daar moet je mee uitkijken, want de eerste keer dat ik hier was, was ik ook helemaal los. Ik zei ‘dat gebeurt mij niet, dat overkomt mij echt niet’”. Ondertussen staan er 8 halve liter pullen met bier op de plank. “Tegen 20.00 zei iemand tegen Jurgen ‘moet je Berthe niet eens mee naar huis nemen? Moet je nou zien hoe dat gaat’. Toen ben ik heel gek gaan doen, gaan praten in mijzelf, met mijn armen zwaaien. Toen is mijn zus naar boven gegaan en toen ben ik op bed gaan liggen en toen ben ik helemaal gaan slijmen en toen heb ik overgegeven op mijn bed en toen heeft mijn zus me omgekleed en mijn bed verschoond. Toen was Jurgen ook nog boven en toen ben ik gaan huilen bij hem op schoot. Ik weet er zelf helemaal niets meer van af”. Esther vertelt dat ze op een feest veel gedronken had en dat ze de volgende dag op school van Berthe hoorde dat ze met een jongen gezoend had. Dat kon ze zich helemaal niet meer herinneren. “Dat vond ik best wel stom van mezelf”.

Terwijl ze met z'n drieën een bouwwerk maken van de bierkratten, is de stem van Berthe te horen: "Als je aangeschoten bent is het allemaal wel leuk, maar als je dronken bent is het niet leuk, denk ik". Berthe vindt het ook niet leuk als er een dronken jongen achter haar aanzit.

Het bouwwerk wordt steeds groter en er klinkt weer carnavalsmuziek over "lekker bier". Kevin vertelt op de schommel over jongeren die agressief worden van alcohol. Hij vindt dat als je weet dat je agressief wordt, je minder moet drinken. Berthe vertelt dat op schuurfeesten iedereen dronken wordt en het dan een strijd wordt tussen de verschillende dorpen. "Als de één dan ruzie heeft, heeft iedereen met elkaar ruzie. Dat leidt dan wel eens tot hevige gevechten en dat vind ik niet leuk, echt niet. Maar het is wel waar: alcohol maakt je wel agressief".

De bierkratten zijn opgestapeld tot boven hun hoofd en vormen een soort fort. Ze blijven doorbouwen.

Berthe vertelt verder: "Het gebeurt toch wel een keer, als ik het niet had gedaan, weet ik ook niet waar mijn grens ligt enzo. En nu weet ik dat wel, ja het nog moeilijk om te zeggen. Het zal vast nog wel een keer gebeuren, denk ik".

Kevin vertelt: "Ik denk dat je grens ook op ieder moment op een ander moment ligt, dat je de ene keer bij zes biertjes al dronken bent en op het andere moment bij 12 biertjes al dronken bent, denk ik. Ik denk dat het ook aan de situatie ligt, hoe moe dat je bent en het ligt er ook aan of je gegeten hebt".

Esther denkt dat het bij haar sneller gebeurt dan bij iemand van 20. Kevin denkt dat als je door hebt dat je moet stoppen, je eigenlijk al te laat bent en je eigenlijk meestal te laat stopt met drinken.

Het 'bierkrattenfort' is af. Esther vertelt weer op de schommel: "In de beginfase, toen ik net alcohol dronk, dronk ik gewoon maar door. Nu weet ik wel tot hoe ver ik moet gaan". Op drie planken zijn 16 gewone glazen bier en 8 halve liter pullen.

Kevin vertelt: "Ik denk dat het ieder voor zich is om te kijken wat je grens is. De één zal zeggen 'ik drink gewoon maar drie biertjes omdat ik dan niet dronken ben' en de één heeft iets met zes, tien of twaalf en de ander wil per se dronken worden op een avond, maar ik denk dat het ieder voor zich is".

De drie zitten in het 'fort' met alledrie een biertje in hun hand. Ze proosten naar de camera door een opening heen. Vervolgens staan ze op en gooien ze lachend het fort om.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- Berthe zegt dat ze het niet zou doen om stoer te zijn, alleen misschien de eerste keer. "Het is meer stoer als je niet drinkt".
- Esther: "Ik vind eigenlijk wel dat ik te veel drink voor mijn leeftijd, ja ik mag eigenlijk ook nog geen alcohol dan"
- Berthe: "Ik drink gauw zo'n vijftien biertjes of zo en dan heb ik zoiets van 'het is goed'. Maar op een feest, als ik dan uitga, echt uitga en dansen enzo dan drink ik zo'n 20 biertjes of zo".
- Berthe: "Als de één dan ruzie heeft, heeft iedereen met elkaar ruzie. Dat leidt dan wel eens tot hevige gevechten en dat vind ik niet leuk, echt niet. Maar het is wel waar: alcohol maakt je wel agressief".

- Berthe: “Als je aangeschoten bent is het allemaal wel leuk, maar als je dronken bent is het niet leuk, denk ik”.
- Uitspraak Kevin: “Ik denk dat je grens ook op ieder moment op een ander moment ligt, dat je de ene keer bij zes biertjes al dronken bent en op het andere moment bij 12 biertjes al dronken bent, denk ik. Ik denk dat het ook aan de situatie ligt, hoe moe dat je bent en het ligt er ook aan of je gegeten hebt”.

Zonder drank geen feest?

Designers: Sofian, man, 18 jaar, Marokkaans, Amsterdam
Stef, man, 19 jaar, Nederlands, Bergen
Thimo, man 17 jaar, Nederlands, Duivendrecht

De drie jongens staan in Amsterdam te lachen op straat. Sofian stelt zich voor en vertelt dat hij niet drinkt. Stef vertelt dat hij wel drinkt. Thimo vertelt dat ze naar een Marokkaans feest gaan en dat zij de enige twee 'kaaskoppen' zijn. Stef zegt dat ze gaan uitzoeken of je zonder alcohol ook kunt feesten. "Het schijnt leuk te zijn, maar eeh...".

Een zaal vol dansende mensen wordt van bovenaf gefilmd. Eén van de jongens vraagt buiten beeld waarom er geen alcohol wordt geschonken. Iemand antwoordt dat dat niet mag van Allah. Dan kiest hij maar voor een ijsthee. In de zaal zijn jongens met trommels en grote tamboerijnen aan het dansen. Een band staat op het podium op te treden en er worden twee meisjes gefilmd die zich vermaken met dansen.

De jongens zitten aan een tafel en Sofian zet twee cola's en een Sprite neer. Stef zegt een beetje spottend "mmm". Sofian vraagt wat ze van het feest vonden. Thimo antwoordt: "Ik mis het bier wel hoor. Ik vond het op zich wel gezellig, best wel gezellig". Sofian wil weten waarom hij dan toch het bier mist. "Ja, omdat het.. Voor mij is het gewoon als ik uitga, alcohol hoort er een beetje bij, ik weet niet". Stef vult hem aan: "het maakt het allemaal een stuk makkelijker en lossen. Op een feest als dit- ik heb het net even gevraagd hoe dat nou precies zat, waarom ze geen alcohol schonken. Ik dacht aanvankelijk dat het er aan lag, nou ja goed.. islamitisch. Maar dat blijkt dus niet zo te zijn, het bleek gewoon zo te zijn omdat er in het heden te veel vechtpartijen waren enzo". "Dus omdat de Marokkaan niet om kan gaan met de drank?", vraagt Sofian. Stef vond dat ook wel raar.

Hij vraagt Sofian vervolgens waarom hij niet drinkt. "Ten eerste geloofsovertuiging. Dat is het eerste punt waarom ik niet drink. Ik ken de consequenties van drank en ik vind het zulke onzin, drinken om plezier te kunnen maken". Stef vertelt: "Er is zoveel waar je je hersens mee verragt en ik bedoel: iedereen zuipt en vooral studenten en die doen het ook nog hartstikke goed. Ja goed, je verneukt een zootje hersenen...". "Ik heb liever dat ik rustig naar huis kan lopen zonder problemen en zonder gezeik buiten in plaats van vier dronkelappen die de weg niet weten", zegt Sofian.

Bij beelden van de zaal wordt er ingezoomd op een aantal groepjes mensen, waaronder twee Nederlandse meisjes.

Stef gaat verder: "Weet je, ik heb gewoon zoiets van 'ik heb hier weinig te zoeken', als ik uitga dan –niet dat bier alleen, maar als ik uitga wil ik ook aanspraak hebben met mensen en dat heb ik hier gewoon niet echt. En ik vind ook dat er bedroevend weinig meisjes rondlopen". "Als ik het zo hoor", zegt Sofian, "een feest zonder bier is geen feest?". "Dat zeg ik niet, het is een ander feest", antwoordt Stef. "Dat kan ook wodka zijn hoor", zegt Thimo. "Een feest zonder alcohol is gewoon anders", concludeert Stef.

Stef staat buiten in een soort verlaten weiland. Onder in beeld staat dat het 1 week later is. Hij vertelt dat ze bij een keet in Bergen zijn en nu "echt gaan feesten". "Nu ga ik Sofian laten zien hoe je jezelf hoort te vermaken". Sofian vraagt zich af hoe ze deze avond zullen overleven. Ze proosten met bier en een cola voor Sofian.

“Wanneer gaat het feest beginnen?”, vraagt hij. “Of is ‘ie al begonnen?”. In beeld zijn veel jongeren te zien die allemaal met een biertje zitten op een bank of stoel, of staan bij sta-tafels. Er is een kleine biertap en een ‘biergieter’, die 10 euro kost, staat er op.

Sofian vraagt Stef om hem mee te nemen voor integratie met de groep. Hij schuift aan bij een tafel waar ongeveer vijf jongeren met een biertje op tuinstoelen zitten. Op tafel staan ook flessen sterkere drank en lege blikjes passoa-jus. Een jongen van een jaar of 16/17 vertelt dat er ook in de krant stond dat jongeren bij een keet ‘indrinken’, omdat het in de horeca te duur is om vanaf 21.30 te gaan drinken. Daarom gaan ze alvast “voordrinken”. Sofian vraagt of dat niet kan met het lekkere water dat ze bij de keet hebben. “Dan ben je toch niet lam?”, antwoordt Stef. “Ik kan ook losgaan op water of op cola”, zegt Sofian. “Wij niet”, zeggen drie van de jongens aan tafel. Eén van de jongens aan tafel vertelt dat hij van september tot maart niet drinkt en de rest van het jaar wel. Hij gaat dan wel uit, maar drinkt dan Spa blauw. “Dus het is wel mogelijk?”, vraagt Sofian. “Ik drink dan Spa blauw weet je, maar hun zijn allemaal bezopen en hun vertellen drie keer hetzelfde verhaal tegen mij, dus dat is gewoon niet leuk, weet je”.

Dezelfde jongen zit met een groot glas met een groen drankje voor zich. “Ik neem even een slokje absint. Dit is het lekkerste spul dat er ooit is”, zegt hij terwijl hij in zijn andere hand nog een vol biertje vasthoudt. Na een slok likt hij uitgebreid zijn lippen af.

Er volgen wat beelden van de jongeren bij de keet met langzame muziek er onder. Een jongen neemt een blikje passoa-jus. Stef wil weten waarom hij geen bier drinkt. De jongen antwoordt dat hij dat niet lust. Stef, Thimo en Sofian staan op een weggetje naast de keet. Thimo pakt de pet van Sofians hoofd en Stef houdt Sofian vast om zijn kapsel aan de camera te laten zien. Stef en Thimo moeten er hard om lachen. “De alcohol werkt dus toch een beetje”, zegt Stef. Er komen twee jongens bijstaan die lachend onverstaanbare dingen roepen. Eén van hen zegt dat het een boerenhouseparty is. “Op bepaalde momenten is de humor echt ver gezocht”, concludeert Sofian. “Bijvoorbeeld dat”, zegt hij terwijl hij wijst naar twee jongens die op een stapel stenen zijn geklommen en daar staan te zwaaien met bier in hun hand. “Daar schamen we ons allemaal een beetje voor”, zegt Stef.

Stef komt aanlopen met een cola voor Sofian en lacht hier vreemd bij. Terwijl Stef een biertje vast heeft, zegt Sofian “als ik dit ruik, dan word ik echt misselijk. Ik snap niet dat jij dit kan drinken, echt”. “Dan word je veel gezelliger”, zegt een jongen die ineens in beeld hangt. “Ik ben ook gezellig!”, roept Sofian op dezelfde toon als de jongen. Stef vindt dat Sofian voor het idee een klein beetje alcohol moet drinken, aangezien hij ook een avond alcoholvrij is gebleven. “Ook al was dit het laatste wat ik kon drinken, zelfs dan zou ik het niet doen”, antwoordt hij. Stef luistert niet echt en zegt “Je mag morgen van mij gaan biechten in de moskee”. “Ik zou liever dat water drinken dan dit bier”, zegt Sofian terwijl hij naar een klein zwembadje wijst.

Het is donker en verschillende jongeren zitten in en bij het zwembadje. Sofian is aan het bellen met zijn mobiele telefoon en zegt dat hij bij een boerenfeestje is. De jongen die eerder een glas absint dronk ziet er uit alsof hij in slaap valt en tegelijk moet overgeven.

“Dus dit doet alcohol met je?”, vraagt Sofian aan Thimo terwijl zij in tuinstoelen kijken naar de dronken jongeren. “Eigenlijk wel ja, daar komt het wel op neer”, antwoordt hij. “Leuk!”, reageert Sofian spottend.

Stef staat voor de keet en vertelt: “Als ik het leuk wil hebben dan kan ik niet drinken en dan kan ik wel drinken. Drink ik wel, dan is de kans dat ik het leuk heb, gewoon vele malen groter en dat komt gewoon doordat je een bepaald stuk van je hersenen afsluit. Gewoon dat stuk van ‘oh kut, waar ben ik mee bezig’. Dat is er gewoon niet en je bent gewoon wat simpeler”.

De drie staan te gabberen op straat, waarbij Sofian zich helemaal uitleeft. Hij vraagt Stef “hoe kom je er bij dat ik niet gek kan doen met mijn cola?”. Stef reageert met “Jongen, je bent nu aan het posen. Je loopt nu gewoon tof te doen, verdomme”.

Aan de tafel zit een groep jongeren en er wordt bier uit de gieter geschonken. Sofian zegt: “Ik heb het gevoel, mensen die drinken weten op een gegeven moment totaal niet meer waar ze mee bezig zijn. Je leert je grenzen kennen, zeg je. Als je in Amsterdam rondloopt, vanaf 22.00 weten ze niet meer waar ze mee bezig zijn”. “Maar dan kennen ze hun grenzen niet”, brengt iemand uit de groep in. “Dan zijn het er een heleboel”, zegt Sofian lachend. Stef vertelt “Als je aangeschoten bent, dan loop je een beetje zo van ‘heu’ (trekt een gek gezicht), weet je, dat is leuk. En op een gegeven moment heb je ook zo’n grens en dan ben je dronken en dat is best wel een groot schemergebied. En waarschijnlijk omdat jij nooit gedronken hebt, ken je dat niet. Ik kan in principe wel zien of iemand lam is of dat iemand echt gewoon helemaal naar de kloten is.

Het is donker en een groep van zo’n 20 jongeren is aan het lachen, stoeien en spelen bij de keet en het zwembadje. Een meisje wordt in haar bikini ondersteboven in het zwembad getrokken en bij een ander meisje probeert iemand haar korte broek naar beneden te trekken. Er wordt veel gedronken en gelald.

Voor de keet staan Sofian en Stef. Stef vertelt dat dronken jongeren die fietsen kapot gaan trappen, het verpesten voor de rest. “Dus, brave kijker thuis: niet doen”, zegt hij met opgeheven vinger naar de camera. “Dat beeld heb ik eerlijk gezegd van alcohol”, zegt Sofian. “Ja maar dat beeld heb ik van Marokkanen!”, roept Stef meteen. “Dat slaat nergens op”, vindt Sofian. “Dat is een beeld wat je hebt, dat is een vooroordeel”, zegt Stef. Thimo legt het uit: “Dat is wat de media jou voorschotelt. Wij krijgen, wat hij zegt van Marokkanen, dat krijgen wij ook van de media”. Ik werk dagelijks of wekelijks in een restaurant en daar zie ik gewoon het effect van alcohol en jullie werken dagelijks niet met Marokkanen en dat zijn twee verschillende dingen”, concludeert Sofian.

Sofian neemt een meisje uit de groep apart, onder gelach van de rest. Hij vertelt haar dat zij hem één van de normaalste mensen leek en dat hij haar daarom wat dingen wil vragen. “Hoe noem je zo’n sfeer?”, is zijn eerste vraag. “Gezellig, ja dit is gewoon gezellig”, zegt ze. “Als jij de kijker zou moeten stimuleren om niet te drinken, wat zou je dan zeggen?” Op de achtergrond zijn vier jongens een statafel aan het afbreken. “Kijk, dat is een mooi voorbeeld”, zegt Sofian. Het meisje antwoordt: “Het ligt er aan hoe die persoon zelf is. Iedereen gaat anders met drank om. Heb ik een agressieve dronk, dan drink ik niet, want dan kan ik agressief worden. Heb ik gewoon een

gezellige dronk, dan drink ik gewoon een glaasje mee en dan ben ik gezellig. Dat ligt per persoon anders”.

Sofian sluit af: “Ik heb in ieder geval van deze avond wat opgestoken, hoe mensen eigenlijk de weg kwijt kunnen raken als ze een beetje te veel drinken. Dat beeld heb ik altijd gehad en voor mij wordt het denk ik eerder vandaag bevestigd. Alcohol gaat er echt nooit bij mij in. Ik hou het wel op cola.”

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- Stef en Thimo blijven het bier missen bij het Marokkaanse feest: het hoort er gewoon bij en “het maakt het allemaal een stuk makkelijker en lossier”
- Argument Sofian om niet te drinken: “Ik ken de consequenties van drank en ik vind het zulke onzin, drinken om plezier te kunnen maken”.
- Stef vertelt: “Er is zoveel waar je je hersens mee verragt en ik bedoel: iedereen zuipt en vooral studenten en die doen het ook nog hartstikke goed.

De grote cannabisquiz

Joel, man, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Zaandam
Alarik, man, 16 jaar, Nederlands, VMBO, Woerden
Jesper, man, 16, Nederlands, VMBO, Olst
Carlijn, vrouw, 16 jaar, Nederlands, havo, Vorden
Joanne, vrouw, 16 jaar, Nederlands, havo, Steenderen
Ilse, vrouw, 16 jaar, Nederlands, Havo, Vorden
Wrenz, man, 19 jaar

Rappend introduceert presentator Wrenz de Cannabisquiz terwijl de camera hem van bovenaf filmt op een plein.

In een sfeervolle kamer zitten de zes kandidaten op kussens en zitzakken. Wrenz legt uit dat hij de zes kandidaten aan de tand gaat voelen over hasj- en wietgebruik.

Om de beurt stellen de kandidaten zich buiten voor aan de camera. Ze vertellen waar ze vandaan komen en wat hun hobby's zijn. Ilse weet niet veel over drugs, zegt ze. Jesper denkt dat hij de quiz goed zal doen. Carlijn ook, maar toch denkt ze dat ze niet zal winnen. Joel vertelt als enige dat hij wel eens wiet heeft geprobeerd, maar dit beviel hem niet echt.

Wrenz houdt de grote 'Cannabisbijbel' voor zich en stelt de eerste vraag: "Wat is sensemilia?" De antwoordmogelijkheden zijn:

- a) Een ander woord voor marihuana
- b) Een ander woord voor cannabis
- c) Een ander woord voor je stoned voelen

De kandidaten houden allemaal een bordje omhoog met het antwoord dat volgens hen goed is. Joel heeft antwoord B gekocht. Dat is verkeerd, zegt Wrenz. In een klein venster in beeld is Wrenz te zien die zegt "Joel, jij moet niet gokken jongen, want jij bent binnen de kortste keren blut". Het goede antwoord is A vertelt Wrenz.

"Sensemilia is namelijk de top van een onbevuchte vrouwelijke plant, zonder zaadjes. Bloemtoppen dus, dat is dus marihuana. Jij zegt cannabis, maar dat is het geheel, weet je, cannabis is de plant. Sensemilia is Spaans voor 'zonder zaad'.

Carlijn, Joanne en Alarik staan voor een etalage van de growshop 'Sensi seed bank' en gaan naar binnen. Medewerker Ravi Dronkers vertelt dat ze hier voornamelijk cannabiszaadjes verkopen. Hij nodigt ze uit om in de displaykamer te komen kijken. Ze komen in een ruimte waar diverse cannabisplanten groeien. Joanne vraagt wat mensen hier van roken. Ravi wijst bij een plant het blad en de bloemetjes aan. "Wat gerookt wordt, is voornamelijk de bloemen. Als je heel duidelijk kijkt, zie je die kleine witte balletjes die er op liggen, daar wordt hasjiesj van gemaakt. In Nederland wordt heel veel gekweekt. Je moet het alleen zo zien dat er in het buitenland, waar dus geen coffeeshops zijn, kweekt men nog veel meer thuis. Want de helft van de bevolking kan hier gewoon naar de coffeeshop. In België, waar geen coffeeshop is, moet je zelf wel groeien".

De tweede vraag is "Wat is hennep?"

- a) De vorm van het 7-vingerige blad
- b) Een cannabisplant waar je niet high van wordt

c) De teelt van cannabisplanten

Alarik denkt dat het antwoord C is, omdat er bijvoorbeeld ook kleren van gemaakt worden. Dat is het goede antwoord.

Jesper, Ilse en Joel gaan naar het 'Hasj, marihuana en hennep museum' in Amsterdam. Medewerker Alan Dronkers vertelt dat Columbus Amerika niet had kunnen ontdekken zonder hennep. Bij oude schepen is een groot deel van de zeilen en touwen van hennep gemaakt, legt hij uit terwijl hij in een vitrinekast een miniatuurschip aanwijst. In de vitrine liggen ook doeken die met hennepolie zijn geïmpregneerd waardoor ze waterafstotend zijn. In andere vitrines staan meer voorbeelden van producten die met hennep gemaakt kunnen worden. Ook de kleren die Alan draagt zijn gemaakt van een hennep-katoen mix die voor de helft uit hennep bestaat. Het is erg sterk materiaal, vertelt hij.

De volgende vraag luidt: "Kun je auto of scooter rijden als je een joint gerookt hebt?". Tussendoor is een shot te zien waarbij Wrenz op het plein zegt "Dat moet je weten".

- a) Ja, je ziet alles beter
- b) Nee, je valt in slaap
- c) Ja, je bent heel relaxed

Ilse denkt dat antwoord A goed is, omdat je zintuiglijke waarnemingen scherper worden. Joanne en Carlijn denken B. Joanne denkt dat de zintuiglijke waarnemingen juist afnemen en dat je je minder kunt concentreren. Wrenz geeft aan dat Joanne gelijk heeft. Hij vertelt: "je kent dat wel wanneer je hebt gerookt en je zit in de auto en het is donker en je ziet al die achterlichten mooi fonkelen weet je, dan raak je afgeleid. Voor je het weet, zit je in je buurman z'n bumper, weet je. Nee, niet doen. Dat is mijn mening".

"Wat moet je doen als hasj of wiet niet goed valt en je in een verkeerde trip zit?" is de volgende quizvraag.

- a) Bel een ambulance
- b) Eet of drink iets zoets en wacht rustig een uurtje
- c) Rook nog een joint

Ilse en Joel zeggen allebei B (het lijkt er erg op dat Joel dit antwoord afkijkt bij Ilse). In een tussenfragment zegt Wrenz: "Kom op nou, dat weet ik zelfs". Alarik denkt ook dat B het goede antwoord is: "de suiker zorgt ervoor dat het suikergehalte in je bloed weer omhoog gaat. Als het fout valt, is het suikerpeil te laag in je bloed. Dus als je veel suiker eet, dan word je weer wat frisser en uurtje wachten". Wrenz legt het uit: "Te veel hasj of wiet roken kan nooit fataal zijn, dus hoe slecht je je ook voelt, in principe als je nou gewoon iets zoets eet, iets zoets drinkt en in gezelschap bent van één of twee goede vrienden van je, dan komt het allemaal wel goed". In een tussenfragment waarschuwt Wrenz voor een moeilijke vraag.

"Hoeveel procent van alle Nederlanders hebben ooit cannabis gebruikt en hoeveel hebben er de afgelopen maand cannabis gebruikt?"

- a) 90% heeft ooit cannabis gebruikt en 25% de afgelopen maand
- b) 50% heeft ooit cannabis gebruikt en 9% de afgelopen maand
- c) 15% heeft ooit cannabis gebruikt en 2,5% de afgelopen maand

De helft van de kandidaten zegt B en de andere helft C. Jesper zegt dat hij denkt dat ongeveer de helft het wel eens heeft geprobeerd. Joel denkt ook B. Hij denkt niet dat iedereen in Nederland het wel eens geprobeerd heeft: "Ik denk dat mensen soms

verstandig zijn om het niet te doen”. Joanne koos B omdat er in Nederland niet moeilijk over wordt gedaan en het op veel plekken te koop is. Zij kan zich wel voorstellen dat de helft van de Nederlanders het wel eens heeft gebruikt. Carlijn koos C. Kleine kinderen en oudere mensen worden er allemaal bij gerekend, dus 50% lijkt haar veel, vertelt ze. Antwoord C is goed. “In tegenstelling tot alcohol”, vertelt Wrenz, “want daar zijn er in totaal 90% die ooit wel eens alcohol hebben gebruikt en de afgelopen maand zelfs wel 75%. Dus wiet komt daar nog niet eens in de buurt”.

Buiten vertelt Carlijn dat het ook logischer is dat je een biertje drinkt dan een joint opsteekt. Joanne vertelt: “de mensen waarmee ik omga die blowen ook grotendeels niet en gebruiken verder geen drugs, dus ik merk er weinig van. Alcohol wel, want dat gebruik ik zelf gewoon ook en iedereen bijna in mijn omgeving ook, dus alcohol jazeker”. Ilse: “Ik ben geen alcoholverslaafde of zo. Ik kan ook makkelijk zonder, ik kan ook nee zeggen, maar ik vind het wel heel erg lekker en daarom drink ik het ook veel”.

Wrenz stelt de volgende vraag “Is hasj en wiet schadelijk voor de gezondheid?”

- a) Nee, het heeft een zuiverende werking op je longen
- b) Nee, het heeft geen enkel effect
- c) Ja, het is schadelijk voor je longen, hart en bloedvaten

In een tussenfragment zegt Wrenz “Dat zag ik! Niet spieken he”.

Iedereen kiest antwoord C. “Het is niet vervelend bedoeld of zo, weet je, maar ik ga niet eens vragen waarom. Het is nogal logisch: roken is slecht voor je. En waarom? Bij het roken van hasj en wiet en/of tabak komt er koolmonoxide vrij en teer. Dus net als bij het roken van een sigaret is het roken van een joint zeer zeker slecht voor de gezondheid”.

Buiten zegt Alarik “Het blijft natuurlijk toch allemaal schadelijk. Ik bedoel, het is niet het beste voor je lichaam. Je longen gaan er kapot aan, natuurlijk”. Carlijn vertelt: “Ik hou er sowieso wel rekening mee dat het schadelijk is, daarom maak ik er ook geen dagelijkse gewoonte van, ook niet elke week zelfs”.

Wrenz vertelt dat je cannabis ook in je eten kunt verwerken als je het niet wilt roken, bijvoorbeeld in een spacecake. De vraag hierover is: “Hoe lang moet je na het eten van spacecake wachten tot je er iets van voelt?” Tussendoor zegt Wrenz op het plein “Ach, piece of cake”.

- a) Een half uur
- b) Een uur
- c) Minstens twee uur

Minstens drie kandidaten zeggen antwoord B. Wrenz vraagt Joel of hij daar ervaring mee heeft. Hij zegt dat het weer een gokje is. Ilse heeft B gezegd omdat een half uur haar te kort leek, omdat het eerst moet intrekken en twee uur weer te lang. In een tussenfragment zegt Wrenz “Ach, jullie bakken er helemaal niets van”. Joanne is de enige die de vraag goed heeft. Wrenz legt uit: “In spacecake zitten hasj en wiet en als je dat dus eet, duurt het minstens twee uurtjes voordat het begint te werken. Dus als je een spacecake eet, ga niet bij jezelf denken ‘hee, ik voel niks, dus ik neem er maar nog één en ik voel nog steeds niks, ik neem maar nog een stukje en nog een stukje’, want dan na die twee uur, ben je dus geheid de lul”.

De quiz is bijna aan het einde gekomen. Drie kandidaten hebben dezelfde score. Dat zijn: Carlijn, Joanne en Alarik. De laatste vraag is bepalend. Het is een open vraag en deze luidt “Wat betekent sensemilia?”. Tussendoor zegt Wrenz “Kom op nou, ik heb het nu helemaal voorgekauwd, nou moet je het weten ook”. Joel weet het niet. Ilse geeft een fout antwoord, waarop Wrenz zegt dat ze haar huiswerk beter moet maken. Joanne denkt dat het een vrouwelijke zaadloze bloemtop is. Carlijn heeft het goed: “Volgens mij betekent het letterlijk zoiets als ‘zonder zaad’”. Tussendoor zegt Wrenz: “En wij hebben een winnaar, jawel”. Carlijn wordt door Wrenz gefeliciteerd.

Buiten sluiten de kandidaten het item af. Alarik concludeert: “ik denk dat het een grote rol speelt in de samenleving van nu. Je kan er niet meer omheen”. Jesper vertelt dat hij nog nooit geblowd heeft omdat zijn vader overleden is aan een ziekte die verergert kan worden door te roken of blowen. Joanne vertelt dat ze zelf nog nooit hasj of wiet heeft geprobeerd en dat ze het ook zeker niet van plan is. Ilse vertelt dat het haar wel eens is aangeboden, maar dat ze het heeft afgewezen. “Ik had er geen moeite mee om het af te wijzen, want ik wil het gewoon niet, dus doe ik het niet”. Carlijn vertelt dat ze wel eens wiet heeft gerookt en geen hasj. “Ik vond het eigenlijk toch wel erg relaxed, dus toen ben ik het vaker gaan doen, dus zodoende”. Joel zegt: “Ik denk dat het belangrijk is dat de jeugd er wat meer van af weet of ze het moeten gebruiken of niet, of het slecht voor je is of niet”. Wrenz sluit af: “Als jij rookt en je weet de nadelen niet, of de voordelen en je hebt geen verstand van hetgeen cannabis met je doet, dan moet je niet roken”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje Trimbos:

- De quizvragen:
 - “Wat is sensemilia?” Een ander woord voor marihuana
 - “Wat is hennep?” Een cannabisplant waar je niet high van wordt
 - “Kun je auto of scooter rijden als je een joint gerookt hebt?” Nee, je valt in slaap
 - “Wat moet je doen als hasj of wiet niet goed valt en je in een verkeerde trip zit?” Eet of drink iets zoets en wacht rustig een uurtje
 - “Hoeveel procent van alle Nederlanders hebben ooit cannabis gebruikt en hoeveel hebben er de afgelopen maand cannabis gebruikt?” 15% heeft ooit cannabis gebruikt en 2,5% de afgelopen maand
 - “Is hasj en wiet schadelijk voor de gezondheid?” Ja, het is schadelijk voor je longen, hart en bloedvaten
 - “Hoe lang moet je na het eten van spacecake wachten tot je er iets van voelt?” Minstens twee uur
- De vergelijking met alcohol: 90% van de Nederlanders heeft ooit wel eens alcohol gebruikt en de afgelopen maand 75%. Buiten vertelt Carlijn dat het ook logischer is dat je een biertje drinkt dan een joint opsteekt. Joanne vertelt: “de mensen waarmee ik omga die blowen ook grotendeels niet en gebruiken verder geen drugs, dus ik merk er weinig van. Alcohol wel, want dat gebruik ik zelf gewoon ook en iedereen bijna in mijn omgeving ook, dus alcohol jazeker”. Ilse: “Ik ben geen alcoholverslaafde of zo. Ik kan ook makkelijk zonder, ik kan ook nee zeggen, maar ik vind het wel heel erg lekker en daarom drink ik het ook veel”.

Ik ben homo

Designers: Nathalie, vrouw, 16 jaar, Nederlands, VMBO, Olst
Bouke, man, 15 jaar, Zwolle
Dwayne, man, 15 jaar, Losser

De drie jongeren stellen zich ieder in hun eigen woonplaats voor aan de camera. Het item begint met een fragment waarin Dwayne aan het stijldansen is. Nathalie loopt over een markt. Bouke vertelt dat hij veel achter zijn computer zit, waarbij te zien is dat hij op de website van Expresso kijkt. Ook leest hij vervolgens het tijdschrift Expresso. Hij vertelt dat het een blad is voor jongere homoseksuelen en dat hij het leest omdat hij het een leuk blad vindt.

Dwayne vertelt op zijn bed dat hij op zijn twaalfde ontdekte dat hij op jongens valt. Tussendoor zijn beelden te zien waarop hij aan het stijldansen is. Op straat merkte hij dat hij meer naar jongens keek dan naar meisjes en dat hij jongens er leuker uit vond zien. Het was toen voor hem gelijk helemaal duidelijk. "Ik wist dat het niet erg was. Ik ben zoals ik ben en mensen kunnen mij zo accepteren en anders niet".

Nathalie ligt op bed via een I-pod te luisteren naar muziek (harde metal). Ze vertelt dat ze ongeveer drie jaar geleden ontdekte dat ze biseksueel is. Daarvoor had ze basisschoolvriendjes. Op een andere school ontmoette ze een meisje waar ze verliefd op werd. Toen was het voor haar duidelijk dat ze zowel op jongens als op meisjes valt. Via MSN vertelde het meisje dat ze lesbisch was en dat ze Nathalie leuk vond. Het was de eerste keer dat ze er over nadacht, maar ze gaf toe dat ze haar ook leuk vond. Ook met een goede vriendin van haar zoende ze wel eens gewoon voor de lol of om mensen te pesten. Ze valt nog steeds op meisjes, maar heeft wel een vriend. "Ik ben zelf eigenlijk toen ik ontdekte dat ik ook op meisjes viel eigenlijk helemaal niet in de war geweest, want het was voor mij zoiets van 'ik vind het gewoon normaal' en ik heb er voor de rest nooit over nagedacht of zo wat andere mensen er van zouden vinden of dat het normaal was of dat het zo hoorde. Het was gewoon zo".

Bouke zit op bed en vertelt dat hij sinds twee jaar geleden weet dat hij op jongens valt. Hij heeft het pas dit schooljaar voor zichzelf toegegeven. Ook hij ontdekte het doordat hij meer naar jongens keek dan naar meisjes en deze interesseerden hem ook meer. Op internet is hij naar meer informatie gaan zoeken over homoseksualiteit en daar las hij bijvoorbeeld over hoe je zoiets aan anderen vertelt. Tussendoor zijn beelden te zien van hem achter de computer. Op forums zocht hij steun en las hij verhalen van anderen. Hier herkende hij dan dingen in en las hij over hoe hij dingen zou moeten aanpakken. "Ik denk dat het merendeel van Nederland toch nog negatief denkt over homoseksualiteit, maar dat zijn toch vooral de jongeren, omdat die denk ik meer met zichzelf bezig zijn en iemand die buiten hun groep valt, die blijft er ook maar lekker buiten".

De drie lopen door Amsterdam en stappen met z'n drieën in een waterfiets. Bouke zit achterin. Nathalie vertelt dat ze weet dat er een homomonument is in Amsterdam, maar dat ze daar verder nog niet veel over gehoord of gelezen heeft. Het lijkt haar best leuk om een keertje te gaan kijken. Dwayne vraagt de anderen wat ze van het

homomonument afweten. Bouke en Nathalie weten er weinig en niets over. Dwayne weet dat het is gemaakt om de mensen te herdenken die in de Tweede Wereldoorlog zijn achtervolgd vanwege hun geaardheid. Intussen fietsen ze niet helemaal recht en gaat de waterfiets meerdere keren erg dicht naar de kant van de gracht.

Dwayne zit op zijn bed en vertelt. “De grootste vooroordelen die mensen over homo’s hebben zijn denk ik dat ze de meeste ziektes overbrengen en dat ze ook allemaal wel wat hebben. En dat ze alleen maar in principe met elkaar naar bed gaan en helemaal geen liefde hebben”. Nathalie merkt dat er verschillend op gereageerd wordt. De één vindt het leuk en de ander vindt het smerig en is van mening dat een vrouw een man moet zoeken en kinderen hoort te krijgen.

Bouke vraagt in de waterfiets of de andere twee hebben gemerkt dat er meer geweld is tegen homoseksuelen. Op televisie en via de kranten horen ze er wel van, maar Dwayne heeft het nog nooit meegemaakt. Nathalie is er wel eens bang voor als ze mensen tegen komt die weten dat ze ook op meisjes valt.

“Een negatieve reactie was dat mijn beste vriendin echt zoiets had van ‘what the fuck?’ en die smet de deur voor mijn neus dicht. Die heeft me het huis uit geschopt, echt letterlijk”. Bouke vertelt: “Op school is het scheldwoord homo vaak gevallen. Ik heb het die mensen niet verteld, maar die vermoeden blijkbaar iets en dan word je veel uitgescholden soms en dat doet toch wel zeer omdat je wordt uitgescholden over iets dat je toch zelf bent en dat doet pijn”. Nathalie denkt dat lesbiennes meer geaccepteerd worden dan homoseksuele mannen. “Ik heb voor mezelf ook gemerkt dat ik het vervelender vind om naar twee zoenende jongens te kijken als om naar twee zoenende meisjes te kijken”. Dwayne vertelt over het gesprek met zijn moeder: “Ik ontkende het de eerste keer omdat ik een beetje voor het blok werd gezet door mijn moeder. Ze kwam in één keer ‘boem’ met de vraag ‘ben je homo?’ en toen had ik echt zoiets van ‘hoe weet jij dat?’ en toen heb ik dus nee gezegd, gewoon van de schrik”. Bouke: “In het begin geloofden ze me niet meteen. Dan was het van ‘jij? Jij bent toch helemaal niet zo verwijfd’ en zo. Maar uiteindelijk hebben ze zich er bij neergelegd en accepteren ze me gewoon”. Dwayne vertelt dat zijn beste vriend positief reageerde: hij vond het goed, omdat Dwayne nog steeds dezelfde persoon was als voordat hij het nieuws bracht. Met één kanttekening: “Je moet niks van mij verwachten en niks van mij willen”.

Met de waterfiets zoeken ze slingerend de weg naar het homomonument door de grachten van Amsterdam.

Bouke vertelt op zijn kamer dat hij zijn vader één keer in de twee weken ziet, omdat zijn ouders gescheiden zijn. Hij heeft hem een brief geschreven, omdat persoonlijke onderwerpen minder bespreekbaar zijn in hun relatie. Hij pakt de brief erbij en leest hem voor. “Hoi pap, ik schrijf je deze brief omdat ik niet goed weet hoe ik je dit moet vertellen. We zien elkaar namelijk nauwelijks en we zijn niet echt het type die makkelijk over een persoonlijk onderwerp kunnen praten. Ik hoop dat je me na deze brief nog gewoon accepteert als voorheen. Ik ben na deze mededeling immers niet veranderd. De laatste tijd ben ik veel over mezelf gaan nadenken. Ik heb het gevoel dat ik anders ben dan de gemiddelde jongen, ik ga immers veel meer met meisjes om. Ik ben er achter gekomen dat dat is omdat ik ze begrijp: ik val namelijk ook op jongens. Aan mamma en enkele vriendinnen heb ik dit al verteld, maar ik vond dat jij dit ook moest weten. Pap, ik ben homo... Liefs, Bouke. P.s. wil je me even bellen of sms'en wanneer je dit gelezen hebt?”. Zijn vader stuurde hem toen een sms'je om te zeggen dat hij nog steeds van hem hield en dat hij hem accepteerde.

Ze zijn aangekomen bij het homomonument. En proberen netjes van de fiets af te komen. Dwayne heeft wat informatie meegenomen over het monument en heeft bloemen meegebracht om daar achter te laten. Dwayne leest voor dat het monument drie dimensies heeft: een waarschuwing uit het verleden, een confrontatie met het heden en een inspiratie voor de toekomst. Bouke zegt dat hij het wel mooi bedacht vindt. Op het deel van het monument aan het water waar zij op zitten, worden bloemen gelegd voor de slachtoffers uit de oorlog, maar ook voor de Aids-slachtoffers. Onder homoseksuelen zijn veel Aids-slachtoffers gevallen. Nathalie vindt dat er ook iets speciaal voor jongere homoseksuelen zou moeten zijn. Dwayne legt uit dat de driehoek die als verhoging op een pleintje is geplaatst, in zijn ogen voor de jongeren is, omdat het geldt als ontmoetingsplaats.

Bouke geeft als afsluiting mee dat hij vindt dat "homojongeren en niet-homojongeren meer met elkaar in discussie moeten komen, omdat we toch wel wat meer respect en begrip verdienen". Nathalie: "Ik vind het gewoon dat iedereen respect hoort te hebben voor mij en andere homo's en lesbische mensen". Dwayne: "Ik vind dat jongeren meer met homojongeren moeten praten en er mee omgaan, zodat ze er vanzelf achter komen dat niet iedereen zo is als hun denken en de vooroordelen waarschijnlijk weg gaan". Ze leggen de bloemen op het monument en lopen weg.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje SoaAids:

- In het tijdschrift *Expreszo* en op de bijbehorende website kunnen homoseksuele jongeren herkenbare verhalen lezen en steun vinden bij elkaar.
- Onder homoseksuelen zijn veel Aids-slachtoffers gevallen.
- De vooroordelen volgens Dwayne: "De grootste vooroordelen die mensen over homo's hebben zijn denk ik dat ze de meeste ziektes overbrengen en dat ze ook allemaal wel wat hebben. En dat ze alleen maar in principe met elkaar naar bed gaan en helemaal geen liefde hebben".

Ik ga vreemd

Designers: Patricia, vrouw, 17 jaar, Indonesisch/Nederlands, VMBO, Almere
Joao, man, 16 jaar, Almere
Andrew, man, 19 jaar, Nederlands/Surinaams, MBO, Amsterdam
Alies, vrouw, 15 jaar, Nederlands, VWO, Amsterdam
Shirin, vrouw, 16 jaar, Nederlands/Pakistaans, VWO, Haarlem
Martijn, man, 17 jaar, Nederlands, ?, Amsterdam
Natasja, vrouw, Diemen
Indra, man, 20 jaar, Nederlands/Indonesisch, MBO, Woerden

Zes jongeren lopen ieder om de beurt 'Hotel de Filosoof' in Amsterdam binnen. In een halve kring om een tafel in een hoofdzakelijk rood interieur, praten zij over vreemdgaan. Shirin begint. Zij stelt de vraag wat vreemdgaan nu precies is. Andrew antwoordt: "Wanneer je met iemand samen bent en je doet alsnog dingen met andere personen: of je gaat uit of je flirt, maakt allemaal niet uit, het is wel vreemdgaan". Shirin vraagt of hij vindt dat kijken naar een ander vreemdgaan is. Dat vindt hij inderdaad, zelf doet hij het ook niet. Joao: "Ik zeg zo: kijken mag, maar aanraken niet. Als je al gaat aanraken, kijk een knuffel dat is gewoon vriendschappelijk, een kus op de wang vriendschappelijk, maar als je gaat tongen, kijk dan ga je gewoon te ver, klaar".

Met een spannend muzikje en zoekende beelden wordt de biechtstoel geïntroduceerd. Op de stoel zit Andrew met een klein goudkleurig feestmaskertje voor zijn ogen. Hij vertelt zogenaamd anoniem dat hij een paar keer is vreemdgegaan in een relatie. Ook heeft hij meerdere malen gelogen als hij met andere meisjes ergens was. Een onbekend meisje (Natasja?) vertelt dat ze het wel spannend vond om vreemd te gaan. Joao vertelt dat hij is vreemdgegaan toen hij twee maanden een relatie had met een meisje. Hij vond het andere meisje ook al heel lang leuk en hij dacht dat zij hem niet zag zitten.

Andrew vraagt aan tafel aan de rest waarom mensen vreemdgaan. Alies denkt dat het voor de kick is. "Het geeft een goed gevoel zeggen mensen", volgens Joao. Patricia vindt dat je er een ander pijn mee doet als je vreemdgaat. "Je voelt wel die rush als het gebeurt", zegt Martijn. "Als ik van iemand hou, ga ik sowieso niet vreemd", zegt Andrew. "Je gaat toch alleen vreemd als er wat is, waarom zou je anders vreemdgaan?", zegt Alies. "Je bent nog jong weet je, je moet nog zoveel dingen proberen, weet je. Maar dan zeg ik maar zo: als je dan vreemdgaat, waarom ga je dan een relatie aan?", vraagt Joao. Martijn antwoordt hierop: "een relatie is gewoon houvast, toch? Je hebt altijd gewoon als je zin hebt om te zoenen, of weet ik veel, ja toch: je hebt zin in liefde, je belt haar op en zegt 'kom'". Voor Shirin is het duidelijk: "als je een vriendin hebt, ga je gewoon niet vreemd, klaar. Ja ik bedoel je houdt toch van haar, als het goed is. Anders is het toch niet je vriendin?" Andrew: "Als je wat voor iemand voelt, kun je die persoon nog steeds wat aandoen hoor. Kan je nog steeds naar tegen een persoon doen. Als je dan vindt dat je vreemd moet gaan, dan ga je dat doen".

Op de biechtstoel zit Joao. Hij vertelt dat hij vreemd is gegaan omdat hij nog niet klaar was voor een vaste relatie. "En ik ben nog jong en ik wil nog van alles proberen

met allemaal andere meisjes”. Andrew: “ik ging vreemd puur voor de seks”. Een onbekende jongen (Indra?) zegt “Als je vreemdgaat, moet je het doen met iemand die mooier of knapper is dan je vriendin, weet je. Je hebt een vriendin, dan ga je echt niet vreemd gewoon, dat kan gewoon niet”. Het onbekende meisje vertelt dat ze vreemdging uit wraak. “Ik vind dat als mijn vriend vreemdgaat, dat ik het recht heb om dat ook te doen”. Andrew: “Het meisje waar ik toen mee ging, was ook niet echt zuivere koffie, want die ging zelf ook vreemd”.

Volgens Andrew hebben mensen meestal geen reden om vreemd te gaan, “maar als het jou eerder is aangedaan, mag je best wel op een gelijk punt komen met de persoon die het jou heeft aangedaan”. “Dan heb je tenminste wel een goed motief om vreemd te gaan”, volgens Joao. “Als jij altijd correct hebt gehandeld, vind ik wel dat je wraak mag nemen”, zegt Andrew. Ook Alies begrijpt dit: dan kan ze het verwachten omdat ze het zelf ook heeft gedaan. Joao: “pay-back time, klaar, terug, koekje van eigen deeg, punt uit”. Patricia is de enige die zich hier niet in kan vinden: “ik zou het niet terug doen”. Andrew reageert hierop met: “dat staat ook niet zo netjes voor meisjes, vind ik. Patricia gaat verder: “Ik zou me niet zo verlagen als diegene en je weet zelf hoe het voelt”.

Patricia vertelt op de biechtstoel dat haar (ex-)vriend haar heeft bedrogen. “Ik had heel veel vertrouwen in hem totdat bleek dat hij vreemd was gegaan al een paar keer. En achteraf hoorde ik ook dat zijn ex zwanger van hem is, een week geleden en dat heeft me veel verdriet gedaan. En ik heb daardoor ook mijn vrienden verloren omdat mijn vrienden ervoor hadden gewaarschuwd en ik ze niet wou vertrouwen, omdat ik zo verliefd was op hem en hij had allemaal mooi woordjes”. Een onbekende jongen vertelt: “Ik ben zelf geplayed door een wijf en dat ging nog wel door één van mijn goeie vrienden, maar achteraf ben ik er wel blij om want hij heeft me wel laten zien wie zij in werkelijkheid was, weet je. Andere mensen zouden denken ‘dat is niet je echte vriend en dit en dat en zus en zo. Ik zie die jongen als mijn bloedbroeder, want als hij het is, kan het ook een ander zijn. En hij is gewoon als een man naar me toe gekomen en heeft me gewezen van ‘hé, luister, dat wijf van jou, dat is niks waard. Ze geilt op mij en ik heb (hij klapt zijn handen op elkaar), dus lozen die hap”.

Alies zegt dat het vaak zo is dat als je dronken bent, je vreemd gaat. Martijn zegt dat je *sneller* vreemd gaat, het hoeft niet altijd zo te zijn. Joao zegt dat je er dan niet bewust van bent dat je vreemdgaat. Dat is geen excuus, volgens Patricia. Alies vindt dat als je van iemand houdt, je gewoon naar deze persoon toe hoort te gaan. Joao vertelt: “Ik was dronken en ik had gewoon met een ander meisje gezoend, snap je. Maar ik wist het zelf ook niet. Pas de volgende dag hoorde ik dat ik met een ander meisje had gezoend. En dat heb ik haar meteen de volgende dag verteld”. Shirin vraagt zich af: “Waarom zou je je dronken gaan drinken? Dat is toch stom? Je weet niks meer van wat je hebt gedaan. Je doet alleen maar domme dingen, je zet je voor lul”. “Ja, wat heb je er dan aan?”, vraagt Alies.

De eerste onbekende jongen (Indra) vertelt op de biechtstoel dat hij een keer dronken was en zei dat hij geen vriendin had tegen een leuk meisje waar hij mee aan de praat raakte. “Dus zag zij een kans, dus dacht ik ‘ik heb ook een kans, dus die kans laat ik niet schieten natuurlijk”.

“Als je vreemdgaat, is toch ook de kans groter dat je geslachtsziektes krijgt, zoals Aids of zo?”, vraagt Joao. Andrew antwoordt: “Als je nog steeds even verstandig bent om een rubberdje om te doen wanneer je dronken bent, dan zit je goed”. Sommige mensen doen dat niet, volgens Joao. “Dan is er dus een grotere kans op geslachtsziektes”, zegt Andrew. “Ik ben altijd wel bezig met een rubber als ik iets doe”.

Martijn vraagt Joao hoe hij aan zijn vriendin zou vertellen dat hij vreemdgaat. “Eerst effe slijmen bij haar, leuk doen, alles, kusjes en dan zou ik haar vragen van ‘hoe zou jij het vinden als ik met die en doe zou zoenen?’. Dan heb je eigenlijk in principe niks gezegd, je vraagt van ‘hoe zou je het vinden’ en dan komt ze er vanzelf achter. En uiteindelijk dan praat je het gewoon uit. Dan komt het ook minder hard aan dan ‘Schat, ik heb met die en die gezoend, a’ight?’ Dat kan niet, weet je”. Alies denkt dat je het beter wel kan vertellen, zodat je vriend of vriendin het niet van iemand anders hoort. Volgens Shirin vinden de meeste jongens het moeilijk om te vertellen. Dat klopt volgens Joao: “De meeste jongens moeten de moed bij elkaar verzamelen om het te zeggen en het kan soms wel lang duren: een week, of twee of misschien zelfs een maand”. Shirin: “Hoe langer ze wachten, hoe moeilijker het wordt en hoe pijniger ze het meisje doen”. Alies vindt dat het er aan ligt hoe veel spijt ze er van hebben, misschien vinden ze het ook wel leuk. Shirin merkt op dat de jongen wel het vertrouwen moet terugwinnen. Andrew zegt dat dit niet hoeft als je niets vertelt: het is aan jou de keus of je het vertelt of niet. Alies is het opgevallen dat iemand er toch heel vaak wel achter komt. “Je kan het ontkennen”, zegt Andrew. “Toen ik vreemdging, heb ik nooit echt een schuldgevoel gehad, omdat ik het niet zomaar deed”. Daarna maakte hij het uit, of ging het uit.

Met grote zweetplekken onder zijn oksels vertelt Andrew op de biechtstoel “Spijt krijg je als je ergens mee zit, maar op het moment dat je vreemdgaat is het uit eigen wil, niemand dwingt je er toe. Je geniet er van want het is spannend. Het is gewoon juist de kunst om niet gepakt te worden. Zo snel mogelijk je ding doen en weer weg. Niet te veel te maken krijgen met die persoon, want anders krijg je weer dat je verliefd wordt en dat en zus en zo en dat kan je allemaal niet hebben als je al in een relatie zit”. Indra zegt: “Gewoon schijt aan, je bent nog jong en je hoeft het toch niet te vertellen aan je vriendin en hun vertellen ook niks, dus.. Dat was wel een mooie tijd”. Andrew: “Wat niet weet, dat niet deert”. Joao: “Maar dan achteraf had ik toch spijt want ik voelde me er niet goed bij”. Natasja: “Daarna sprak ik mijn vriend en toen had ik alles verteld, want ik dacht ‘ik kan beter eerlijk zijn’”. Joao: “Toen heb ik het er gewoon met mijn vriendin over gehad. Ik had haar gezegd wat ik had gedaan”. Natasja: “Hij werd best wel boos en zo en toen had hij het uitgemaakt”. Joao: “Ze respecteerde het dat ik het haar heb gezegd, en ik heb liever dat ze het van mij hoort dan van iemand anders”. Natasja: “Ik had nog geprobeerd om met hem te praten. Ik had nog gezegd dat het me speet maar hij wou me niet geloven”. Patricia: “Hij heeft mij het niet zelf verteld en als hij dat zou doen, had ik meer respect voor hem gekregen en mijn vrienden had ik dan niet zo laten vallen.”

Shirin vraagt of het zo is dat jongens vaker vreemdgaan en ook om een andere reden. Andrew denkt dat jongens vaker zonder reden vreemdgaan. “Ik denk ook om de seks. Sommige jongens lopen echt hun lul achterna”, zegt Patricia. Joao: “Maar ik ken ook jongens die zo trouw zijn als een hondje”.

Op de biechtstoel zegt Joao dat hij denkt dat jongens andere redenen hebben om vreemd te gaan dan jongens. “Dat gaat meestal om seks”.

“Bij vrouwen is het sowieso nergens echt geaccepteerd”, aldus Andrew. “Je weet zelf dat je snel voor en hoer of zo wordt uitgemaakt als je met meerdere mensen bent”. Tussendoor zegt Natasja op de biechtstoel dat ze wel verdrietig en schuldig voelde om wat ze had gedaan.

Joao vertelt dat hij meisjes kent die alle jongens die ze tegenkomen pakken, ook al hebben ze een vriend. Shirin: “Als je met iedereen gaat, bijvoorbeeld met elke jongen, dat heeft wel iets met normen en waarden te maken. Als je gewoon goed opgevoed bent, weet je ook wel ‘ik pak jou niet meteen’, weet je. Dan ga je niet met iedereen”.

De onbekende jongen zegt op de biechtstoel: “Ik weet 100% zeker dat ik wel vreemd kan gaan, maar ik doe het liever gewoon niet. Ik weet zelf hoe het voelt weet je. En ik ben een goeie jongen, dus ik zou iemand anders dat niet aan willen doen”. Indra: “Als je gevoelens voor haar hebt, ga je alsnog niet vreemd, ook al is die ander 10 keer of 100 keer mooier, dan ga je niet vreemd”. Patricia: “Dat kan gewoon niet. Je moet het vertrouwen tussen twee mensen houden en liefde”. Joao: “Ik heb van mijn fouten geleerd dus ik blijf gewoon één iemand trouw”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje SoaAids:

- Alcohol en vreemdgaan: Joao vertelt: “Ik was dronken en ik had gewoon met een ander meisje gezoend, snap je. Maar ik wist het zelf ook niet. Pas de volgende dag hoorde ik dat ik met een ander meisje had gezoend”. Shirin vraagt zich af: “Waarom zou je je dronken gaan drinken? Dat is toch stom? Je weet niks meer van wat je hebt gedaan. Je doet alleen maar domme dingen, je zet je voor lul”. “Ja, wat heb je er dan aan?”, vraagt Alies.
- Condooms en vreemdgaan: “Als je vreemdgaat, is toch ook de kans groter dat je geslachtsziektes krijgt, zoals Aids of zo?”, vraagt Joao. Andrew antwoordt: “Als je nog steeds even verstandig bent om een rubbertje om te doen wanneer je dronken bent, dan zit je goed”. Sommige mensen doen dat niet, volgens Joao. “Dan is er dus een grotere kans op geslachtsziektes”, zegt Andrew. “Ik ben altijd wel bezig met een rubber als ik iets doe”.

X-factor

Designers: Anton, man, 17 jaar, Nederlands, MBO, Ridderkerk
Saskia, vrouw, 16 jaar, Nederlands, VMBO, Nootdorp
Erik, man, 15 jaar, Nederlands, VMBO, Nieuwegein
Duygu, vrouw, 16 jaar, Turks, VMBO, IJsselstein

De vier jongeren staan in het winkelcentrum Magna Plaza in Amsterdam te praten als styliste Patty Zomer aan komt lopen. Zij heeft een afspraak met de jongeren. Patty stelt zich voor als styliste en vertelt dat ze styling doet voor muzikanten en modebladen, maar ook voor 'gewone' mensen. Ze kijkt dan naar wat mensen aan hebben en of dat goed bij ze past.

Over de X-factor denkt Patty dat het voornamelijk in iemand zelf zit. Sommige mensen hebben het gewoon. Andere mensen kunnen er natuurlijk wel voor zorgen dat ze er zo goed mogelijk uit zien. Vandaag gaan ze kijken of ze kleding kunnen vinden die hen versterkt en hun lichaam en stijl accentueert.

Saskia stelt zich voor aan de camera. Ze loopt op een korte rode loper op de Dam in Amsterdam. Ze draagt een wijde broek van verschillende lapjes stof, een strak zwart truitje, een zelfgemaakte ketting en gymschoenen met beenwarmers eroverheen. Saskia vertelt dat ze gitaar speelt en in een band zit. Ze houdt ook van zingen. Ze is blij met haar neus en ogen. In een kledingwinkel in Magna Plaza staat Saskia met Patty. Patty vraagt wat haar stijl is, ze vindt dat Saskia er creatief uitziet. Het is Saskiastijl, antwoordt ze. Ze wil er anders uitzien dan andere mensen. Ze zoekt van alles bij elkaar uit, maar wel alleen dingen die bij elkaar passen. Ze draagt nooit rokken of jurken. Bij een roze wikkeltruitje vraagt Patty of Saskia dat wel eens aan zou trekken. "Nooit", zegt Saskia beslist. Het is te 'teutig', met glitters en kant. Saskia houdt van stoere truitjes. Ze heeft wel een rok zien hangen die ze heel leuk vond en laat deze aan Patty zien. De rok blijkt een jurk te zijn en na het passen, blijkt dit toch niks voor Saskia te zijn.

Anton stelt zich voor aan de camera terwijl hij over de rode loper loopt. Hij draagt een zwarte trui en een wijde spijkerbroek. Hij zegt wel blij te zijn met zijn lengte: hij is de grootste van de klas, maar net niet te lang. Hij valt daardoor wel op. Met zijn haar is hij even wat minder blij: het is iets te kort. Sommige mensen zeggen dat hij wel macho is, maar dat hij ook een lief karakter heeft. In de winkel met Patty pakt zij voor hem een roze trui. Dat is niet iets dat hij zou dragen: roze hoort volgens hem niet echt bij homo's, maar hij draagt toch liever een jongenskleur. Patty heeft een outfit voor hem uitgekozen (een geel poloshirt en een blauwe spijkerbroek) en hij bekijkt het voor de spiegel. Hij vindt het te licht en Patty is het met hem eens. Ze vindt het helemaal niks. Ze zegt dat hij helemaal gelijk had: hij wil graag stevige en donkere kleuren en dat is helemaal geschikt voor hem.

In een woonkamer heet Andre Platteel, cultuuranalist, de vier jongeren welkom. Hij zegt dat de jongeren bezig zijn met een hele spannende zoektocht naar de X-factor, "wat het ook mag zijn". Hij vraagt of ze al een idee hebben van wat het is. Duygu: "dat is gewoon eigenlijk hetgeen dat jou laat zien en bij mij is dat gewoon heel erg mijn kleding laat gewoon zien hoe ik ben". Saskia: "ik doe gewoon expres andere

kleding aan als andere mensen omdat ik het gewoon leuk vind om anders te zijn, wat alternatiever dan andere mensen". Andre laat ze foto's zien van mensen die ieder op een eigen manier de x-factor naar buiten brengen. Op de muur boven de bank waar de vier jongeren zitten, worden de foto's geprojecteerd. De eerste foto is van Ali B., de tweede van de (inmiddels overleden) paus. De volgende foto is van Balkenende, waar de jongeren om moeten lachen. Gwen Stefani valt beter in de smaak. Duygu vertelt dat haar uiterlijk en kleding haar apart maken en heel origineel. Ze is uitdagend. Andre vraagt of haar x-factor gelijk is aan die van Madonna. Van Gwen Stefani weet je meer wat je kunt verwachten: bij Madonna kan het echt alle kanten uit, zegt Duygu. Volgens Anton is Madonna nog aan het zoeken naar haar x-factor: ze is iedere paar jaar weer iemand anders. Andre vraagt of de x-factor niet juist zit in het constant zoeken naar jezelf. Duygu denkt het wel "je bent gewoon op zoek naar jezelf, eigenlijk".

Op de rode loper stelt Duygu zichzelf voor. Ze draagt een groen t-shirt over een zwart shirt met lange mouwen en een lichte spijkerbroek. Ze vertelt dat ze op voetbal zit. Haar donkere ogen met lange wimpers vindt ze mooi. Minder mooi vindt ze haar figuur, omdat ze vindt dat ze nog wat te dik is. Ze heeft veel verschillende soorten kleding in haar kast: van skatebroeken tot nette pantalons en nette bloesjes. Patty vraagt haar in de kledingwinkel wat haar stijl is. Duygu denkt dat het van alles is. Een truitje met glitters dat Patty voor haar pakt, vindt ze niet mooi. Samen zoeken ze iets uit dat ze wel mooi vindt. Ze vinden een moderne gele rok en een spijkerjasje. Allebei zijn ze er tevreden over: het is stoer en vrouwelijk.

Erik is aan de beurt om zich voor te stellen. Hij heeft een vaal roze poloshirt aan met een spijkerbroek en heeft een Von Dutch petje op. Hij houdt van voetbal en msn'en. Hij vindt alles aan zichzelf wel prima. Zijn ogen vindt hij het mooist, zijn oren het minst mooi. Zijn stijl is het volgen van de mode. Voor vandaag heeft hij zijn mooiste setje uit de kast gehaald.

Patty vraagt of hij van merkkleding houdt en of hij daar wel geld voor heeft. Vaak gaat hij wel voor merken en hier hebben zijn ouders geld voor. Het eerste shirtje dat Patty uitzoekt, vindt Erik een beetje simpel en niet zo mooi. Ze kijken samen verder. Hij past een eerst outfit, een donkerroze shirt met donkere spijkerbroek. Hij twijfelt, maar Patty vindt het goed bij zijn wat bleke huid passen.

In het gesprek met Andre hebben de jongeren het over merken. Saskia vindt dat je moet dragen wat je leuk vindt. Soms is dit gekoppeld aan een merk: sommige merken vind je leuker dan andere. Anton denkt dat als je een sportieve x-factor hebt, je eerder bij Nike bijvoorbeeld past. Als iemand Nike kleding draagt, denken mensen dat diegene sportief is. Erik: "je bent altijd wel jezelf, maar je bent altijd wel naar iets op zoek". Duygu geeft aan dat je onzeker wordt als andere mensen je kleding afkeuren en dat je die dan niet meer aan zult trekken. Terwijl je de kleren gewoon zou moeten blijven dragen als je er lekker in voelt. "Gewoon zeker zijn over je eigen persoon", is haar advies.

In de ruimte waar het gesprek met Andre plaatsvond, tonen de jongeren hun nieuwe outfits op de rode loper. Duygu draagt naast de gele rok en het spijkerjasje, een hoedje, groene beenwarmers en open schoenen met hoge hakken. Ze vertelt dat ze normaal nooit hoedjes en hoge hakken draagt, maar dat ze dat na vandaag misschien wel zal doen. Erik draagt zijn donkerroze shirt met een wit vest en een

donkerblauwe spijkerbroek. Daarbij heeft hij nog steeds zijn eigen petje op. “Als je je goed kleedt, dan ben je gewoon een beetje jezelf. Dan kan je jezelf zijn, dan ben je vrolijk. Ik ben ik”. Saskia heeft een wijde blauwe spijkerbroek aan met een groen t-shirt met rood-wit gestreepte mouwen. “De kleding die ik nou aanheb, zou ik eerlijk gezegd niet dragen. Die broek wel, maar dat truitje niet. Ik ben Saskia en daar verandert ook niks aan en ik doe gewoon wat ik leuk vind. Mensen mogen alles denken van mij wat ze willen. Ik ben gewoon Saskia, punt uit”. Duygu komt in de rechterhelft van het beeld en vertelt “toen ik haar voor het eerst zag, dacht ik ‘volgens mij is het wel een leuk meisje’. Ik denk dat ze een beetje anders over dingen denkt als hoe ik er over denkt, maar nou we de hele dag met elkaar hebben gepraat enzo, het is gewoon alleen de kleding en gewoon uiterlijk, maar qua innerlijk is het gewoon allemaal precies hetzelfde eigenlijk”. Anton: “we hebben het gewoon heel gezellig gehad, terwijl we toch vier hele verschillende jongeren zijn, dus je moet geen vooroordeel maken, dat leer je er toch wel uit”. Intussen laat hij op de rode loper zien wat zijn outfit is: een donkerblauw t-shirt met een spijkerbroek. Zittend op een trap vertelt hij verder: “Ik denk dat de x-factor toch is dat wat jij bent en niet wat een ander is, gewoon hoe jij bent, wat jij doet, hoe jij je kleedt. Gewoon dat wat jou jou maakt”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje SoaAids:

?

Islam en seks

Designers: Anne, vrouw, 15 jaar, Nederlands, VWO, Amsterdam
Saida, vrouw, 21 jaar, Marokkaans, Amsterdam

Anne en Saida stellen zich in een soort park voor aan de camera. Saida vertelt dat ze het vandaag zullen hebben over seksualiteit en de islam.

Samen zitten ze vervolgens binnen achter een computer en lezen van het scherm een vraag voor uit een soort problemenrubriek op internet. Het gaat over de vraag wat er onder 'vrijen' verstaan wordt. Het verhaaltje beschrijft iemand die na een paar afspraakjes experimenteert met zoenen en vindt dat de jongen wel heel dichtbij komt. "Je kunt niet verder dan dit gaan, toch? How far will you go?"

In een ruimte die versierd is met glimmende gordijnen, vraagt Anne Saida of het zo is dat meisjes alleen met een jongen naar bed mogen als ze getrouwd zijn. "Ik ga pas met iemand het bed in duiken als het mijn man is, als ik getrouwd ben", antwoordt Saida. Zij vraagt Anne of ze weet dat jongens volgens de islam ook maagd moeten blijven. Anne zegt dat ze weet dat ze zich daar niet aan houden. Ze vraagt Saida of ze dat niet oneerlijk vindt. "Iedereen maakt die keuze voor zichzelf en wordt er later ook zelf op afgerekend. Je leeft voor jezelf en niet voor een ander. Hoe een ander leeft, moet hij zelf weten". Anne wil weten wat ze met 'afrekenen' bedoelt. "Volgens de islam, als je dood gaat, ga je naar de hemel of de hel. Als je dan dood bent, dan kom je dus bij de poort en dan wordt er gewogen, dus alle slechte dingen die je gedaan hebt in je leven en alle goede dingen die je gedaan hebt in het leven. Als je maagd blijft tot het huwelijk is dat één van de dingen die ook volgens de islam moet en als je dat dus niet doet, komt dat op de weegschaal te staan met de slechte dingen".

Saida vraagt Anne of zij een vriendje heeft. Dat heeft ze sinds twee maanden. "Ik vind wel dat je niet meteen na 1 of 2 weken meteen hoppa, weet je. Sorry, maar dat vind ik echt.. Kijk je moet echt.. het ligt er ook aan hoe je de persoon zeg maar vertrouwt, hoeveel je van hem houdt ook en dat soort dingen. Niet zo van 'nu heb ik zo lang met je, dus het moet'. Dat vind ik niet". Anne vraagt hoe Saida van plan is haar ideale man te ontmoeten. Op feesten en raï-concerten zijn veel Marokkaanse mannen en daar worden wel telefoonnummers uitgewisseld. Daar zijn jongens en meisjes bezig met versieren. Anne wil weten of ze dan ook mag flirten. Volgens de islam mag flirten ook niet, maar of mensen zich daar aan houden, is nog maar de vraag. Ook zoenen mag niet volgens de islam, maar tegenwoordig wordt het wel gewoon gedaan door iedereen, vertelt Saida.

Ze klappen een laptop open om de website maroc.nl met daarop de subsite 'Islam en seksualiteit' te bekijken. Op deze website kunnen mensen (jongeren) vragen stellen. Saida zou graag willen vragen wat wel en niet mag. Zelfs binnen een huwelijk is niet alles toegestaan, legt ze uit. "Hoe moet ik dat verwoorden?", vraagt ze giechelend. "Je mag het niet van achteren doen, dat klinkt een beetje raar". Anne zegt "doggy-style". Verder weet ze niet wat er nog meer verboden is. Anne vraagt of orale seks is toegestaan. Saida denkt het wel, maar weet het niet zeker. Die vraag kunnen ze stellen op de website. Deze blijkt er al te staan. Binnen het huwelijk is het wel toegestaan, staat er.

De twee meisjes zoeken op of masturbatie is toegestaan. Saida denkt het wel, maar weet het niet zeker. Op de site staat dat er onduidelijkheid over heerst, maar dat het nergens volledig verboden wordt. Om overspel tegen te gaan, is masturbatie toegestaan. Het blijft echter wel afkeurenswaardig.

De twee meisjes lopen over straat naar het kantoor van Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam. In een ontvangthal vraagt Anne aan de oprichtster van de subsite 'Islam en seksualiteit', Latifa Aolad-Si-M'hammed, waarom er specifiek voor islamitische jongeren een website is gestart. "Thuis krijgen ze bijvoorbeeld geen seksuele voorlichting, het is gewoon helemaal taboe. Seks voor het huwelijk mag gewoon niet". Anne vraagt waarom er dan toch een site over seks wordt gemaakt voor jongeren die nog niet getrouwd zijn, terwijl ze dan nog helemaal geen seks mogen hebben. "Ze doen wel aan seks. Het is misschien wel verboden, maar je weet: jongeren zijn jongeren en die doen dan toch wel wat zij willen. En dan hebben wij zoiets van 'dan kunnen we ze beter goed informeren', anoniem via internet en dan weten ze in ieder geval wat ze allemaal kunnen oplopen, over voorbehoedsmiddelen, hoe ze die moeten gebruiken, etc. Want je weet: ondanks dat het verboden is in de islam, het gebeurt wel".

In een kantooruimte ontmoeten ze Walid Taqatqa, medewerker van de GGD en één van de mensen die vragen beantwoordt op de website. Achter zijn bureau hangen twee campagneposters van SoaAids Nederland met daarop "Wie laat zich dan ook naaien zonder condoom?". Anne vraagt Walid wat hij er van vindt dat de meeste jongens al voor hun huwelijk seks hebben. "In feite is dat niet altijd waar dat jongens veel voor hun huwelijk seks hebben en meisjes niet, maar jongens willen daarmee stoer overkomen, willen verhalen vertellen. Het is niet uitgesloten dat ze seks hebben, maar het lijkt vaak minder dan dat ze willen laten zien. Het is niet zo dat wij onze ogen sluiten voor de werkelijkheid. Voor ons als professionele organisatie hebben wij liever dat mensen veilig vrijen, dat ze ook bewuste keuzes maken van een condoom gebruiken, want dat beschermt ze tegen soa-ziekten, dat beschermt ook tegen ongewenste zwangerschap. Dat is voor ons prioriteit nummer 1, dat mensen gezonde keuzes maken". Saida vraagt of het niet moeilijk is om jongeren over te halen om een condoom bij zich te dragen, terwijl ze niet mogen doen aan seks voor het huwelijk. "Jongeren vanaf 16 tot aan 23, ongetrouwde jonge mannen, dat is juist de periode waarin seksualiteit plaatsvindt. Als ik aan hun vertel 'jullie willen nu allemaal aan seks doen en over een paar jaar willen jullie gaan trouwen en jij hebt ziektes, dan ga jij dat meisje ziek maken'. Sommige mensen denken dat veilig vrijen verboden is in de islam, dat is onzin. Het is juist toegestaan binnen de islamitische godsdienst en het genieten van seks, dat is ook toegestaan. Er zijn voldoende argumenten en verhalen uit het verleden, vanuit de profetijd dat mannen en vrouwen en mensen ook van seks mogen genieten, dat is niet alleen voor de voortplanting. Dat is een opluchting dat het eigenlijk niet zo erg is gesteld met de islam en seksualiteit, zoals we soms het idee hebben".

De meisjes praten in een andere kantooruimte met Jihad Alariachi, jongerenredacteur van Maroc.nl. Ze vertelt dat zij heeft meegewerkt aan deze website omdat zij het belangrijk vindt dat dit soort taboes doorbroken worden. "Wel op een anonieme manier, daar ben ik wel voor. Het hoeft van mij allemaal in de huiskamers met ouders en al, maar ik vind het wel belangrijk. Omdat ik het zelf ook niet wil, want ik weet dat heel veel meiden willen gewoon niet met hun ouders

hierover praten". Ze vraagt Anne hoe het bij haar thuis is. "Ja, daar kan ik wel over praten. Nou, bij mij moeder.. Kijk, ik zeg niet tegen haar, stel ik ga met mijn vriend naar bed, dan zeg ik dat niet tegen haar. Maar ik zeg wel gewoon dat ik met hem heb gezoend en dat soort dingen". Vragen over seks kan ze ook aan haar ouders stellen, maar dan wel liever aan haar moeder, als vrouwen onder elkaar. Jihad zou zelf nooit naar haar vader gaan met vragen, dat is ook uit schaamte. "We hebben in onze cultuur heel veel schaamte, terwijl ons geloof zegt heel erg van 'je moet je nergens voor schamen, dit soort onderwerpen juist helemaal niet'. Ga liever naar je ouders dan dat je verkeerd wordt ingelicht door iemand anders". Saida zou eerder naar één van haar zussen of naar vriendinnen lopen of op internet zoeken dan naar haar moeder gaan met vragen. Jihad noemt het internet om deze reden een geweldig communicatiemiddel voor dit onderwerp.

Saida vraagt Jihad of orale seks is toegestaan binnen de islam. Jihad zoekt het op op de website. Hierop staat dat binnen een huwelijk alles behalve anale seks is toegestaan. Anne vraagt wat Jihad ervan vindt als iemand aan anale seks doet om niet ontmaagd te worden. Als diegene islamitisch is, is het niet toegestaan, dus dan vindt Jihad het niet goed, vertelt ze. Zelf zou ze het niet doen en als iemand haar zou vragen om advies hierover, zou ze het afkeuren. Ze vraagt of Anne gelovig is. Dat is ze niet. Ze wil weten waar haar grenzen dan liggen. "Ik heb eigenlijk geen grenzen", antwoordt Anne. "Ik vind dat als je er zelf klaar voor bent en je weet dat je echt gewoon een leuke jongen hebt, dat je dan met hem mag doen wat je zelf wil". Jihad vraagt of haar moeder dan ook geen grenzen voor haar stelt. "Ze wil natuurlijk niet dat ik nu al zo jong ontmaagd word, want het is wel jong, vijftien jaar". Jihad vraagt wat dan de leeftijd is waarop het goed is volgens haar moeder. "Ik denk dat ze het überhaupt liever helemaal niet heeft. Ik mag het doen wanneer ik er zelf klaar voor ben. Zo is het, maar als ik het te jong doe, heeft ze wel zoiets van 'nou An, hmm'. Maar het is altijd nog mijn eigen keus, want het is mijn lichaam". Jihad vraagt Saida hoe zij hier over denkt. "Je trouwt sowieso pas wanneer je er klaar voor bent, dus dan ben je ook klaar om ontmaagd te worden. Dat is onderdeel van het trouwen als moslims. En als iemand er op zijn 16^e al klaar voor is om te trouwen en dus de keus maakt om op zijn 16^e al ontmaagd te worden, dan is dat zijn of haar keuze. Ik zie het mijzelf niet doen op mijn 16^e, ik ben ook al 21 en ik ben nog maagd". Jihad concludeert dat Saida vindt dat iemand moet trouwen als hij of zij de behoefte krijgt aan seks. "Ja en trouwen is een grote stap, dus dan ga je het niet zo snel doen".

Sanne vertelt over haar bevindingen: "Nou, wat ik vond van de Marokkaanse meisjes is dat ze het nog heel erg in de doofpot stopt enzo en dat het echt nog een beetje een taboe was. Maar toch ook eigenlijk zeg maar in het diepste er toch nog een beetje naar verlangde of toch wel heel veel dingen er over wilden weten". Saida: "Ik vond het eigenlijk best wel grappig en ook wel leuk dat de verschillen niet zo groot waren, wat ik dus wel verwacht had. Hoe zij dingen ervaart, zo ervaar ik de dingen ook. Haar meningen, onze meningen verschilden niet echt veel, terwijl zij Hollandse is en dus wel seks voor het huwelijk mag en ik Marokkaans en islamitisch ben opgevoed en dus niet seks voor het huwelijk mag. Toch denkt zij over heel veel dingen wel hetzelfde als mij en dat was best wel leuk om te zien".

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje SoaAids:

- Kennis over geboden vanuit de islam: Geen seks voor het huwelijk. Volgens de islam mag flirten ook niet, maar of mensen zich daar aan houden, is nog maar de vraag. Ook zoenen mag niet volgens de islam, maar tegenwoordig wordt het wel gewoon gedaan door iedereen, vertelt Saida. Op de website maroc.nl staat dat binnen een huwelijk alles behalve anale seks is toegestaan.
- “In feite is dat niet altijd waar dat jongens veel voor hun huwelijk seks hebben en meisjes niet, maar jongens willen daarmee stoer overkomen, willen verhalen vertellen. Het is niet uitgesloten dat ze seks hebben, maar het lijkt vaak minder dan dat ze willen laten zien.
- Voor ons als professionele organisatie hebben wij liever dat mensen veilig vrijen, dat ze ook bewuste keuzes maken van een condoom gebruiken, want dat beschermt ze tegen soa-ziekten, dat beschermt ook tegen ongewenste zwangerschap. Dat is voor ons prioriteit nummer 1, dat mensen gezonde keuzes maken”.
- Sommige mensen denken dat veilig vrijen verboden is in de islam, dat is onzin. Het is juist toegestaan binnen de islamitische godsdienst en het genieten van seks, dat is ook toegestaan. Er zijn voldoende argumenten en verhalen uit het verleden, vanuit de profeettijd dat mannen en vrouwen en mensen ook van seks mogen genieten, dat is niet alleen voor de voortplanting.
- Dat is een opluchting dat het eigenlijk niet zo erg is gesteld met de islam en seksualiteit, zoals we soms het idee hebben”.

Hoe ver ga jij?

Designers: Bram, man, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Zohra, vrouw, ?, Marokkaans, VMBO, Enschede
Aurora, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Tilly, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Fadoua, vrouw, 14 jaar, Marokkaans/Nederlands, VMBO, Enschede
? Robert, man, 15 jaar, Nederlands/Armeens, VMBO, Enschede
Susanne, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
? Mitchell, vrouw, 15 jaar, ?, VMBO, Enschede
Niels, man, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Thimo, man, 15 jaar, Nederlands/Duits, VMBO, Enschede
Noelle, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Dewi, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede
Haris, man, 15 jaar, Croatisch/Bosnisch, VMBO, Enschede
Mehdi, man, 14 jaar, Marokkaans, VMBO, Enschede
Fleur, vrouw, 14 jaar, Nederlands, VMBO, Enschede

Noelle en Dewi stellen zich voor terwijl ze buiten bij het gymnastieklokaal van hun school, het Stedelijk Lyceum Zuid in Enschede, staan. Ze zitten in de tweede klas van het VMBO. Vandaag is het toneelstuk 'De jongens, de meisjes' te zien op hun school. In de gymzaal zitten ongeveer 40 leerlingen op matten te kijken naar een mannelijke en een vrouwelijke actrice (beide eind twintig) die laten zien hoe ze zich voorbereiden op een eerste ontmoeting en hoe een afspraakje verloopt.

In de fietsenstalling op het schoolplein vertelt Haris dat hij bij hem meestal vanzelf komt: als hij een meisje leuk vindt, gaat hij er gewoon op af. Aurora vertelt vervolgens dat zij nog nooit iemand heeft versierd. Als jongens haar leuk vinden, zoeken ze oogcontact. Bram vertelt dat als hij iemand leuk vindt en zij hem, ze misschien wel zoenen en vaker met elkaar afspreken. Als dat er niet van komt, vraagt hij haar telefoonnummer en MSN, zodat ze elkaar kunnen spreken om eventueel later iets af te spreken. Misschien wordt het dan wel wat. Haris geeft aan dat hij iemand leuk vindt door iemands hand vast te houden en een beetje te knuffelen.

In de gymzaal vertelt de acteur dat hij tijdens het uitgaan met een drankje in zijn hand rondkeek. De actrice vertelt dat ze hem zag dansen en dat ze dacht 'nu heb ik hem'. Zij ging ook dansen en botste 'per ongeluk' tegen hem op. Ze beelden het uit. Ze zegt tegen hem dat ze elkaar van school kennen en dat hij in een andere klas zit. Susanne en Tilly zitten op de schooltafels in een klaslokaal. Susanne vertelt dat ze wel eens een jongen heeft versierd door veel bij hem te zijn en door 'close' te doen. Dat bleek de jongen alleen niet zo leuk te vinden. "Is dat versieren?", vraagt Tilly verbaasd. Thimo vertelt dat het in het begin moeilijker is, dan zeggen ze niet veel tegen elkaar. Later kennen ze elkaar beter en komen ze elkaar vaker tegen. Een onbekend blond meisje vertelt dat ze nog nooit echt iemand heeft versierd, maar als ze iemand echt leuk zou vinden, zou er waarschijnlijk gewoon op af stappen. Noelle zou ook naar diegene toe gaan voor een goed gesprek. Verder gaat het dan vanzelf wel. Dewi geeft aan dat ze zou doen zoals ze zelf ook behandeld zou willen worden.

De twee acteurs beelden een nieuwe ontmoetingsscène uit. Hij staat te dansen en zij loopt naar hem toe en vraagt of hij daar vaker komt. Hij antwoordt nerveus en zegt dat hij iedere zaterdag komt met dat groepje mensen daar (hij wijst naar alle leerlingen op de matten). “Met die meisjes ook?”, wil zij graag weten. “En is dat dan je vriendin?”, vraagt ze terwijl ze een meisje aanwijst. “Nee, wij zijn gewoon vrienden, dat is gewoon leuk”, gilt hij. Vervolgens reflecteren ze op het gesprek. Zij is teleurgesteld, omdat hij alleen maar naar zijn vrienden grijnsde. Hij vond haar te direct. Hij zou het langzamer aanpakken en daarnaast vindt hij dat jongens meisjes moeten versieren, niet andersom.

Haris vindt het juist wel leuk als een meisje hem versiert: dat is makkelijker. Het blonde meisje denkt dat zij juist eerder op een jongen af zou stappen dan andersom. Ze heeft nog niet meegemaakt dat een jongen haar versierde. Haris vertelt dat als hij zelf een meisje moet versieren, hij op springen staat: hij weet dan niet wat hij moet doen en hoe zij zal reageren. Niels vertelt dat hij nog nooit heeft meegemaakt dat een meisje hem versierde: hij is meestal degene die de ander versiert. Thimo zit naast hem in het klaslokaal en legt uit dat jongens sneller wat verder gaan. Meisjes willen volgens hem eerst weten of de jongen wel interesse heeft, omdat ze anders voor schut staat bij haar vrienden. Bij jongens is het gewoon goed geprobeerd en maakt het verder niet uit. Zohra en Fadoua krijgen de slappe lach en kunnen geen woord uitbrengen. Mehdi zegt dat hij het wel apart vindt als een meisje hem probeert te versieren. Hij is liever degene die het meisje versiert. Aurora staat naast hem en vertelt dat zij geen jongens versiert: als ze wat van haar willen, moeten ze maar naar haar toe komen. Tilly weet het niet: dat ligt aan het moment. Bij Susanne is het maar net wie wie het eerst leuk vindt: vindt zij een jongen leuk, dan gaat ze naar hem toe en andersom. Bij Noelle en Dewi komen de jongens meestal naar hen toe om te vragen of ze wat willen drinken of willen dansen, vertelt Noelle, al komt het bij Dewi nog niet zo vaak voor.

De volgende scène van het toneelstuk laat een nieuwe versiertruc zien: terwijl het meisje aan het dansen is, komt de jongen naar haar toe en geeft haar 50 eurocent. “Dan kun je je moeder bellen om te zeggen dat je vanavond niet thuis komt”. Deze opmerking valt goed bij de leerlingen: er wordt veel gelachen en geklapt en vooral de jongens lijken het erg stoer te vinden.

Bram zegt op het schoolplein dat hij nooit een meisje zou versieren met de zin “Ken ik jou niet ergens van?”. Fleur vindt dat een jongen het wel over haar moet hebben en niet de hele tijd over iets anders. Susanne vindt het niet goed als mensen zich anders voordoen of zich uitsloven om iemand te versieren. Tilly zegt dat jongens niet met “Wat heb je mooie blauwe ogen” hoeven aan te komen. Ze zouden kunnen zeggen “Zullen we een ijsje gaan eten”, maar bij nader inzien vindt ze dat ook afgezaagd. Het gaat haar er in ieder geval om dat iemand zelf iets bedenkt en dat hij er moeite voor heeft moeten doen.

De twee acteurs zijn intiem aan het dansen. Allebei zijn ze blij dat zij met hem naar huis gegaan is. Zijn ouders zijn weg, dus ze hebben het rijk alleen. Hij zoent haar voorzichtig op haar wang. In de zaal beginnen sommige leerlingen een beetje zenuwachtig weg te kijken. Tijdens het dansen, beweegt de jongen zijn hand langzaam omhoog richting de borsten van het meisje. Zij pakt zijn hand en plaatst hem terug in haar zij. Ze zoenen verder en de jongen legt zijn andere hand stiekem

haar borst. Ze pakt zijn hand, haalt hem weg en leidt hem af door over een foto op de muur te praten. Hij vraagt haar wat er is en zij antwoordt: “Niks, hoezo?”

Bram vertelt dat een meisje bij hem te ver ging toen ze heel graag met hem wilde zoenen. Hij werd gek van haar, ze belde hem zelfs 's nachts en kwam naar feestje van mensen die zij niet kende alleen om hem te zien. Een vriend had hetzelfde probleem gehad met hetzelfde meisje en wist dat het op zou houden als ze eenmaal met hem gezoend zou hebben. Dit werkte inderdaad: Bram zoende met haar en toen hield ze op. Het blonde meisje vertelt dat ze met een vriendin in het zwembad was en daar twee jongens ontmoette. Eén van de jongens zat steeds aan haar en hij hield niet op. “Toen hield hij me vast en toen zei ik op het laatst van ‘nou vind ik het genoeg, ik ga weg’ en toen keek hij me heel raar aan, maar hij hield wel op”. Haris vertelt over een meisje dat steeds aan hem zat en zich tegen hem aan drukte. Ze vroeg hem of hij die avond nog met iemand ging zoenen. Dat was hij niet van plan. “Toen zei ze van ‘oh, ik wel’. Ik zeg: ‘Met wie dan’. Toen pakte ze me vast, drukte ze me tegen een muurtje aan en toen begon ze me te zoenen. Toen voelde ik me wel een beetje.. Dat voelde niet echt prettig, laat ik het zo zeggen. Ik vond gewoon dat het te snel ging”. Ook Susanne is een keer door iemand gezoend terwijl ze dat niet wilde. Zij hield haar mond gewoon dicht. Noelle: “Hij wou met zijn hand mijn broek losmaken, maar dat wou ik niet hebben. Toen heb ik zijn hand weggehaald en toen ging hij wel weer met zijn hand er naartoe, maar toen heb ik gewoon gezegd ‘niet doen’ en toen deed hij dat ook niet”. Aurora is nog nooit te ver gegaan en dat hoeft ze ook niet, zegt ze. Ze heeft ook nog nooit gezoend, dus ze weet niet hoe dat is. “Maar daar kom ik nog wel een keer achter, hoop ik. Denk ik”.

Tilly en Susanne geven tips over het aangeven van grenzen: “Stel een jongen gaat zo naar boven, of iets wat je niet wil. Meestal is het zo wegduwen de eerste reactie (Tilly doet het even voor bij Susanne), toch?”. Susanne: “Meestal wel, maar als je dat niet durft, dan probeer je eerst wat meer afstand te nemen meestal of iets te zeggen en anders loop je gewoon weg als je het echt niet meer wil”. Tilly: “Want zeggen dat zeg je wel zo makkelijk, maar als het er op aan komt is het wel moeilijk”. Noelle: “Ik durfde het ook bijna eigenlijk niet te zeggen dat ik dat liever niet wou. Maar op een gegeven moment moet je wel bij jezelf denken ‘dit wil ik niet’, dus dan moet je het wel zeggen. Dat heb ik toen ook gedaan en het heeft dus wel.. Zo erg was het dan niet”. Het blonde meisje: “Als iemand te ver gaat bij mij, als ik diegene niet eens ken of hij is helemaal dronken, dan zou ik hem eigenlijk wel een klap verkopen en als ik hem goed ken, dan zou ik er over praten. Want ik ben er nou nog niet aan toe”. Dewi: “Als iemand te ver zou gaan, zou ik er eerst over praten, daarna zou ik gewoon boos worden als hij het nog niet begrijpt en als hij het daarna nog niet begrijpt, krijgt hij klappen. Echt waar. Dat pik ik niet”. Haris: “Kappen nu, gewoon kappen. Want ik ben zo'n persoon die z'n grenzen wel kent en die weet ik ook wat 'ie wil en wat 'ie niet wil”.

In het toneelstuk zijn de twee aan het zoenen. Het meisje roept vervolgens “hij is leuk!”. Ze vertelt dat hij misschien een beetje raar is, maar dat hij wel heel leuk is en goed kan zoenen. Om de beurt noemen ze dingen aan elkaar die ze leuk vinden: ogen, glimlachen, oren, leuke kleding, lekker lijf, mooie billen en hij stuurt altijd lieve sms'jes. Dat komt omdat hij weet hoe hij een dame moet behandelen, zegt hij zelf. Thimo zegt dat je het beste iemand kunt versieren door jezelf te zijn, want anders kun je nooit meer jezelf zijn bij haar. Haris: “Mijn versiertruc is: blijf jezelf, ga er gewoon op af, gewoon jezelf blijven. Niet in paniek raken, rustig blijven, dan komt alles goed”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje Soa Aids Nederland:

Tips om je grenzen aan te geven:

- Een vriend had hetzelfde probleem gehad met hetzelfde meisje en wist dat het op zou houden als ze eenmaal met hem gezoend zou hebben. Dit werkte inderdaad: Bram zoende met haar en toen hield ze op.
- “Toen hield hij me vast en toen zei ik op het laatst van ‘nou vind ik het genoeg, ik ga weg’ en toen keek hij me heel raar aan, maar hij hield wel op”.
- Ook Susanne is een keer door iemand gezoend terwijl ze dat niet wilde. Zij hield haar mond gewoon dicht.
- Noelle: “Hij wou met zijn hand mijn broek losmaken, maar dat wou ik niet hebben. Toen heb ik zijn hand weggehaald en toen ging hij wel weer met zijn hand er naartoe, maar toen heb ik gewoon gezegd ‘niet doen’ en toen deed hij dat ook niet”
- Stel een jongen gaat zo naar boven, of iets wat je niet wil. Meestal is het zo wegduwen de eerste reactie (Tilly doet het even voor bij Susanne), toch?”. Susanne: “Meestal wel, maar als je dat niet durft, dan probeer je eerst wat meer afstand te nemen meestal of iets te zeggen en anders loop je gewoon weg als je het echt niet meer wil”. Tilly: “Want zeggen dat zeg je wel zo makkelijk, maar als het er op aan komt is het wel moeilijk”.
- “Ik durfde het ook bijna eigenlijk niet te zeggen dat ik dat liever niet wou. Maar op een gegeven moment moet je wel bij jezelf denken ‘dit wil ik niet’, dus dan moet je het wel zeggen. Dat heb ik toen ook gedaan en het heeft dus wel.. Zo erg was het dan niet”.
- “Als iemand te ver gaat bij mij, als ik diegene niet eens ken of hij is helemaal dronken, dan zou ik hem eigenlijk wel een klap verkopen en als ik hem goed ken, dan zou ik er over praten. Want ik ben er nou nog niet aan toe”.
- “Als iemand te ver zou gaan, zou ik er eerst over praten, daarna zou ik gewoon boos worden als hij het nog niet begrijpt en als hij het daarna nog niet begrijpt, krijgt hij klappen. Echt waar. Dat pik ik niet”.
- Haris: “Kappen nu, gewoon kappen. Want ik ben zo’n persoon die z’n grenzen wel kent en die weet ik ook wat ‘ie wil en wat ‘ie niet wil”.

Een wedstrijd met een kater?

Designers: Andre, man, 17 jaar, Harfsen
Tom, Harfsen
Jesper, Harfsen
Maarten, man, 18 jaar, Harfsen
Rene, man, 18 jaar, Harfsen
Mark, man, 17 jaar, Harfsen

Een voetbalelftal is luid hun clublied aan het zingen. Beelden van een voetbalwedstrijd worden afgewisseld met beelden aan de bar in de kantine waar de voetballers bier aan het drinken zijn. Er komt een foto in beeld van het complete team, SV Harfsen A1.

In de kleedkamer vertelt Andre dat zij een dispensatieteam zijn en dat er daardoor jongens van verschillende leeftijden bij elkaar in een team zitten, variërend van 15 tot 19 jaar. Ze hebben geen B-team, dus het kan niet anders. Het is wel heel gezellig, vindt hij. Van het team spelen 8 jongens al vanaf de jeugd samen en daar zijn nieuwe jongens bijgekomen om tot een elftal te komen. Coach Johan vertelt zittend op de bank in de kleedkamer dat het een moeilijke groep is. Veel van hen werken op zaterdag en ze gaan vaak stappen. “Ze proberen volwassen te worden”, zegt hij terwijl de jongens langs het voetbalveld zingen: “Ze kan heel goed pijpen en morgen wordt ze vijf”. Johan geeft ze opdrachten mee, maar het lijkt alsof ze alles vergeten, vertelt hij. Ze hebben bier in de kleedkamer en bier buiten de kleedkamer. “Ze zijn meer met andere dingen bezig dan met voetbal”. Er zijn beelden te zien van ongeveer vier jongens uit het elftal die met halve liters bier op een verhoging in een discotheek staan te dansen en mee te zingen met de muziek.

In de kleedkamer licht Andre dit toe: “We houden wel van een slokje drinken. En dan drinken we geen water, want daar gaat de dorst van over”. In de discotheek komt Maarten luid brullend aan met vijf net getapte halve liters bier. In de kleedkamer legt hij uit dat zij bij het uitgaan het bier niet per glas, maar per meter kopen. “Anders moet je zo weer lopen”. Andre: “Ik ga mezelf natuurlijk ook niet wijsmaken dat ik nog ga zeggen dat ik mijn twaalfde biertje net zo lekker vind als mijn eerste. Dat is gewoon onzin. Wie dat ook zegt, dat is gewoon enorme bullshit. Maar het is gewoon gezelligheid en je drinkt gewoon door. Klaar”. In de discotheek komen weer wat halve liters bier voorbij en staat er een groepje meisjes te dansen op een podium. Maarten vertelt in de kleedkamer dat het wel gezellig was: “veel meisjes, veel bier: gezellig”. Mark vertelt lachend: “Toen jullie weg waren, jullie hebben wel dingen gemist hoor. In een glas gekotst en zo. Dat was echt grappig”. Andre vertelt dat als je gaat zitten en hangen, je heel snel niks meer kunt. Als je gaat dansen en hossen, blijf je in beweging, “ik denk dat je dan het wat langer volhoudt”.

De groep gaat 's nachts na het uitgaan terug naar de tent op het voetbalveld waar ze die nacht slapen met z'n allen. “Dit is even een brak moment”, zegt Andre tegen de camera. De rest schreeuwt en zingt het clublied. Maarten zegt lallend in de camera: “Het is toen voor half drie en ze gaan zich een beetje misdragen door heel harde geluiden te maken, nee daar kan ik niet tegen. Dat is schending van de mensenrechten. Ik bedoel, er liggen hier mensen te slapen en dan gaan hun een beetje geluid maken. Dat vind ik niet normaal”. De jongens hebben een voetbal

gevonden en zijn aan het stoeien. Coach Johan probeert ze uit elkaar te halen en naar de tent te sturen. Zelf ziet hij er ook niet erg nuchter uit. Ook in de tent wordt er met een bal gegooid.

De volgende ochtend moeten de jongens om half acht opstaan voor het weekendtoernooi. Het grootste deel van de jongens ligt nog te slapen in de tent. Mark zegt lachend dat hij blij is dat hij al wakker is. Twee jongens worden gefilmd terwijl zij in hun slaapzak weggekropen liggen.

Mark vertelt in de kleedkamer dat hij gisteravond niet veel gedronken heeft, "ik had eergisteren wat meer gedronken en daar was ik gisteren behoorlijk slecht van. Ik denk 'dat doe ik lekker niet'". Zichtbaar vermoeid zit het team aan het ontbijt. Iemand zegt dat ze nog kampioen kunnen worden. Ze praten even over gisteravond, of iemand (Rene) nu gekotst heeft. Maarten vertelt in de kleedkamer dat hij het wel zal voelen als hij straks gaat warmlopen. Ze hebben gezamenlijk een bespreking in de kleedkamer. Het jongste lid van het elftal zit bleek en beroerd om zich heen te kijken op de bank. De coach spreekt ze toe: "Iedereen heeft een goede nacht gehad, begreep ik? Dus 's avonds een kerel, 's morgens ook weer een kerel. Effe doorzetten nog jongens. Half elf voetballen en ik ben er van overtuigd dat we ze kunnen hebben".

De eerste wedstrijd eindigt met 0-0. Bij de penalty's winnen ze, doordat de keeper één bal weet tegen te houden. Mark noemt het een geweldige wedstrijd. Andre: "Ik weet niet, het is meestal zo: als we de vorige avond een goed feestje hebben gehad, dan is er in de wedstrijd weinig van te zien. Maar om dat nou elke week te doen: ik weet niet of dat zo goed voor je gezondheid is". Maarten zegt dat hij nu wel een prijs wil pakken, nu ze in de halve finale staan. Rene: "Kats brak en dan nog winnen: dat mooi. Hele avond veel bier drinken, dat is mooi. En de Keienburgse (?) Boys hebben ook gewonnen net, hoorde ik. En die waren gisteren ook mee, dus dat is beter, he? Wie het hardst zuipt, wint".

De tweede wedstrijd verliezen ze. Andre laat zich teleurgesteld op de grond vallen. Volgens Rene is het toch beter om af te sluiten met een overwinning. Andre zegt boos: "We worden godverdomme wel derde hoor!". "Het is allemaal A-jeugd, of niet?", zegt Rene. Coach Johan zegt in de kleedkamer dat de jongens vaak wel uit zichzelf naar hem toekomen om te zeggen dat ze bijvoorbeeld op een verjaardag gedronken hebben. Hij laat ze dan proberen hoe ver ze kunnen gaan. Mark vertelt "Als ze met z'n allen bier in de bidons doen, dan doe ik wel mee. Dat lijkt me wel een goed idee om dat bij de laatste wedstrijd te doen". Rene: "Als je heel veel hebt gedronken, we hebben wel eens op vrijdag een feestje of een bruiloft, daar moeten wij ook allemaal heen en dan zaterdag voetballen. De eerste helft dan is iedereen kapot en dat is ook niet wat. Je moet het wel vol kunnen houden, natuurlijk".

Maarten: "als ik op vrijdagavond moet werken, drink ik na het werk nog wel een paar biertjes, maar ik ga ook niet meer de kroeg in daarna. Ik ga dan gewoon naar huis. Goed slapen en de volgende dag weer voetballen". Andre: "Ik kan me verscheidene verjaardagen herinneren, dan was er iemand jarig en die hield de verjaardag op vrijdagavond en dan waren er heel veel mensen van het voetbalelftal. Die zaten dan gewoon lekker bier te drinken, maar ik was dan nog wel met het oog naar morgen, van 'oh, belangrijke wedstrijd: doe maar een colaatje'. Ja, dan werd ik wel uitgelachen die avond, maar ja.. Nee, daar ben ik te fanatiek voor. Ik drink nooit... of het liefst niet. Ja, dit is natuurlijk een ander geval, een toernooitje. Ik ga hier niet aan

de cola zitten, maar gewoon de competitie, dan meestal op vrijdagavond komt er bij mij geen druppel alcohol in”.

Tijdens de derde wedstrijd maakt Andre een doelpunt (hun enige doelpunt van het toernooi), waarmee ze de wedstrijd winnen en derde worden van het toernooi. Het hele team is dolenthousiast en uitgelaten vallen ze elkaar om de nek. Het volgende moment zitten ze in de kantine met een dienblad met 20 fluitjes bier. Maarten klimt op de bank en maant iedereen tot stilte om vervolgens het clublied in te zetten (“Rode broek, witte trui, dat zijn de Harfsen lui. Lalala”).

Andre in de kleedkamer: “Ik wil me achteraf niet zelf kunnen zeggen ‘ja, daar heb ik een steekje laten liggen’, als ik verlies. Want dan denk ik ook bij mezelf ‘als je je helemaal klem zuipt, dan heb je ook geen reden tot zeuren, want dan had je maar lekker nuchter aan die wedstrijd moeten beginnen. Ik denk dat dat meer de insteek bij me is, dat ik zeg van ‘dan drink ik maar even niet’. En bovendien wil ik me ook gewoon fris voelen als ik mijn bed uitstap en ik heb zin in voetbal. Als je dan al met pap in de benen je nest uitstapt, het zit ook in je koppie dan als je aan de wedstrijd begint. ‘Ik heb gedronken, ik voel me slap’ en dan ga je mentaal iets slechter over jezelf denken. Dan denk ik niet dat je boven jezelf uitstijgt in die wedstrijd”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- Andre: “Ik ga mezelf natuurlijk ook niet wijsmaken dat ik nog ga zeggen dat ik mijn twaalfde biertje net zo lekker vind als mijn eerste. Dat is gewoon onzin. Wie dat ook zegt, dat is gewoon enorme bullshit. Maar het is gewoon gezelligheid en je drinkt gewoon door. Klaar”.
- Maarten vertelt in de kleedkamer dat het wel gezellig was: “veel meisjes, veel bier: gezellig”.
- Mark vertelt lachend: “Toen jullie weg waren, jullie hebben wel dingen gemist hoor. In een glas gekotst en zo. Dat was echt grappig”.
- Andre vertelt dat als je gaat zitten en hangen, je heel snel niks meer kunt. Als je gaat dansen en hossen, blijf je in beweging, “ik denk dat je dan het wat langer volhoudt”.
- Andre: “Ik weet niet, het is meestal zo: als we de vorige avond een goed feestje hebben gehad, dan is er in de wedstrijd weinig van te zien. Maar om dat nou elke week te doen: ik weet niet of dat zo goed voor je gezondheid is”.
- Rene: “Kats brak en dan nog winnen: dat mooi. Hele avond veel bier drinken, dat is mooi. En de Keienburgse (?) Boys hebben ook gewonnen net, hoorde ik. En die waren gisteren ook mee, dus dat is beter, he? Wie het hardst zuipt, wint”.
- Rene: “Als je heel veel hebt gedronken, we hebben wel eens op vrijdag een feestje of een bruiloft, daar moeten wij ook allemaal heen en dan zaterdag voetballen. De eerste helft dan is iedereen kapot en dat is ook niet wat. Je moet het wel vol kunnen houden, natuurlijk”.
- Maarten: “als ik op vrijdagavond moet werken, drink ik na het werk nog wel een paar biertjes, maar ik ga ook niet meer de kroeg in daarna. Ik ga dan gewoon naar huis. Goed slapen en de volgende dag weer voetballen”.
- Andre: “Ik kan me verscheidene verjaardagen herinneren, dan was er iemand jarig en die hield de verjaardag op vrijdagavond en dan waren er heel veel mensen van het voetbalelftal. Die zaten dan gewoon lekker bier te drinken, maar ik was dan nog wel met het oog naar morgen, van ‘oh, belangrijke wedstrijd: doe maar een colaatje’. Ja, dan werd ik wel uitgelachen die avond, maar ja.. Nee,

daar ben ik te fanatiek voor. Ik drink nooit... of het liefst niet. Gewoon de competitie, dan meestal op vrijdagavond komt er bij mij geen druppel alcohol in”.

- Andre in de kleedkamer: “Ik wil me achteraf niet zelf kunnen zeggen ‘ja, daar heb ik een steekje laten liggen’, als ik verlies. Want dan denk ik ook bij mezelf ‘als je je helemaal klem zuipt, dan heb je ook geen reden tot zeuren, want dan had je maar lekker nuchter aan die wedstrijd moeten beginnen. Ik denk dat dat meer de insteek bij me is, dat ik zeg van ‘dan drink ik maar even niet’. En bovendien wil ik me ook gewoon fris voelen als ik mijn bed uitstap en ik heb zin in voetbal. Als je dan al met pap in de benen je nest uitstapt, het zit ook in je koppie dan als je aan de wedstrijd begint. ‘Ik heb gedronken, ik voel me slap’ en dan ga je mentaal iets slechter over jezelf denken. Dan denk ik niet dat je boven jezelf uitstijgt in die wedstrijd”.

Hoeveel geef jij uit?

Designers: Jeremy, man, 15 jaar, Chinees/Nederlands, VMBO, Zaandam
Anne-Sophie, vrouw, 17 jaar, Antilliaans/Nederlands, VMBO, Woerden
Anne, vrouw, 16 jaar, Nederlands/Pool, HAVO, Pijnacker
Andy, man, 15 jaar, Nederlands, VWO, Weesp
Denzel, man, 17 jaar, Amsterdam
Louella, vrouw, 18 jaar, Amsterdam
Jorgo, man, 17 jaar, Noorden
Marjon, vrouw, 16 jaar, Weesp
Milad (Jeffrey), man, 17 jaar, Zandvoort

Close-up gefilmd doen verschillende jongeren achter elkaar uitspraken over geld uitgeven aan het uitgaan. Op de achtergrond klinkt het lied 'Money' van Pink Floyd. V: "Ik denk dat jongens meer geld uitgeven aan uitgaan". V: "Ik denk dat meisjes wat rustiger aandoen met drank, sowieso dan jongens". V: "Vaak werken ze ook meer, ze krijgen meer geld". M: "Meisjes geven gewoon veel meer uit aan make-up enzo". V: "Ik denk dat meisjes veel meer uitgeven aan uitgaan, omdat ze dan meestal van tevoren nog van alles gaan kopen". V: "Er vragen wel eens mensen aan je 'wil je wat drinken', of zo". V: "Eigenlijk als het door vriendinnen is, dan geef ik het altijd meteen wel terug. Dan is het zo van 'jij geeft mij een drankje, ik geef jou een drankje', maar bij jongens ligt dat toch iets anders". V: "Niet dat ik altijd ja zeg, maar soms wel".

Voor een decor bestaand uit een blauw gordijn met grote euromuntstukken en briefjes van 50 en 100 euro stelt Jeremy zich voor. Hij krijgt van zijn ouders 20 euro per maand. Hij gaat één keer per maand uit, omdat hij het wel leuk vindt om te dansen met meisjes. Per avond drinkt hij ongeveer 2 breezers. Hij vindt het niet leuk om dronken te zijn en drank kost veel geld. In beeld komt te staan wat hij per jaar aan drank uitgeeft: 60 euro.

Anne verdient 40 euro per maand met haar werk en krijgt daarnaast 40 euro kleedgeld per maand van haar ouders. Ze gaat ongeveer één keer per week naar een café en één keer per maand naar een discotheek. Per avond besteedt ze naar schatting 10 euro. Om de kosten te drukken, gaat ze liever voor het uitgaan iets drinken. In beeld komt te staan dat ze 480 euro per jaar uitgeeft aan drank.

Anne-Sophie verdient met haar werk 300 euro per maand en krijgt daarnaast nog 90 euro van haar ouders. Ze gaat één keer per week uit, waarbij ze gemiddeld zes drankjes per avond drinkt. Ze neemt altijd een vast bedrag per avond mee, ongeveer 12 euro. Samen geeft ze 578 euro per jaar uit aan drank.

Jorgo verdient 100 euro en krijgt van zijn ouders 25 euro per maand. Meestal gaat hij één keer per maand uit naar een discotheek. Hij drinkt dan tussen de 5 en 10 (mix) drankjes. Als hij heel weinig geld heeft, drinkt hij bier: "maar dat is eigenlijk tegen mijn principes in. Ik kan ook wel lol hebben zonder veel drank enzo". In beeld staat dat hij 600 euro aan drankjes uitgeeft per jaar.

Marjon verdient 84 euro met werken en krijgt 60 euro van haar ouders. Ze denkt dat ze ongeveer vier keer per maand uitgaat. "Ik drink niet altijd alcohol, maar ik vind het wel heel lekker en het is toch ook wel om wat lossier te komen enzo". Op een avond drinkt ze ongeveer vier flesjes. Ze berekent hoeveel ze per avond uitgeeft en hoeveel dat per maand is: "Twintig euro per keer.. Wow! Dat is vet veel!". In beeld komt te staan dat ze 1000 euro per jaar uitgeeft aan drank en dat dit alles is dat Marjon heeft.

Terwijl het liedje 'Bestel maar' van Rowwen Heze klinkt, zijn in beeld allemaal flesjes mixdrankjes en flessen sterke drank te zien.

Jeffrey verdient 140 euro per maand. Vóór het uitgaan, wat hij altijd op zaterdag doet, gaat hij altijd naar een vriend, waar ze gaan "voordrinken". Hij drinkt: "lets van tien biertjes, maar daarna weet ik het niet meer. Dan ben ik een beetje dronken, dan weet ik het niet meer". Samen geeft hij per jaar 1200 euro uit aan drank.

Louella krijgt 500 euro studiefinanciering en verdient 400 euro met haar werk. Ze gaat minstens 4 keer per maand uit. Zelf vindt ze dat ze best wel veel uitgeeft aan drank, "maar het maakt niet uit, omdat ik toch plezier heb, dus dan doe ik het toch". Samen geeft ze 1440 euro per jaar uit aan drank.

Andy verdient 120 euro per maand en krijgt 60 euro zakgeld. Hij gaat twee keer in de week uit. Per avond drinkt hij ongeveer tien drankjes. Van vrienden krijgt hij ook wel eens een biertje en dat geeft hij dan ook terug. Op een avond besteedt hij ongeveer 15 euro aan drank en per week besteedt hij 10 euro aan wiet. Samen is dat 2000 euro aan drank en wiet per jaar. In beeld staat dat hij dan nog 240 euro over houdt. Denzel krijgt 400 euro per maand van zijn ouders. Drie keer per week gaat hij naar discotheken. Afhankelijk van hoe hij zich voelt, drinkt hij 2 of 3 drankjes per avond, meestal Bacardi-cola of oude jenever. Zelf geeft hij ook wel veel geld uit, maar hij krijgt ook veel drank aangeboden. Per week geeft hij ongeveer 50 euro aan drank uit en aan wiet ongeveer 30 euro. Eigenlijk vindt hij dat zelf te veel. Samen is dat 3240 euro per jaar aan drank en wiet. Hij houdt dan nog 1560 euro over, staat er in beeld.

Er zijn afwisselende beelden te zien van dure merkzonnebrillen, horloges, Hummers en andere dure auto's en scooters, kleding, schoenen en mobiele telefoons. Onder de beelden klinkt het liedje 'Doekoe' van Def Rhymz.

Als ze het geld dat ze aan uitgaan heeft besteed, opnieuw uit zou kunnen geven, zou Anne het hebben gebruikt voor iets waardoor haar zusje beter zou kunnen horen. Zij is slechthorend. Jorgo zou "de ziekste DNA" (een scooter) hebben gekocht. Marjon vindt 1000 euro per jaar wel erg veel, als ze het zou hebben gespaard, had ze er wel wat anders mee kunnen doen, zegt ze. Louella zou op vakantie zijn gegaan van dat geld. Jeffrey zou het geld graag willen sparen om een auto van te kopen, omdat hij bijna 18 jaar is, een Volkswagen of een Honda. Denzel zou babyspulletjes kopen, "keiveel". Andy zou het geld uitgeven aan een nieuwe computer of kleren. Anne-Sophie denkt dat ze dan nog een paar extra kledingkasten nodig zou hebben om al haar kleren op te bergen. Jeremy zegt dat hij in zijn leven nog niet veel heeft uitgegeven aan uitgaan. Hij had er misschien een pet voor kunnen kopen.

Op een ouderwetse kassa worden bedragen aangeslagen en er worden grote bedragen in de geldla gestopt. Als ze mocht kiezen tussen een half jaar gratis uitgaan of een kledingkast vol met kleren, zou Anne-Sophie kiezen voor de kledingkast met kleren. Aan kleren heb je meer dan aan één avond stappen, vindt ze. Als Jorgo moest kiezen tussen vijf jaar uitgaan of een leuk tweedehands autootje, zou hij kiezen voor het uitgaan, "want het hoort gewoon een beetje bij je jeugd". Ook Andy zou kiezen voor het uitgaan en niet voor een computer. "Daar heb ik gewoon veel meer plezier in". Denzel: "Ik wil gewoon genieten in het leven. Mijn vriendin is in verwachting en ik wil nog genieten van het leven". Jorgo vraagt zich af waar je anders geld aan moet uitgeven: "een jongen van 16/17 gaat echt geen boeken kopen om te lezen of zo". Marjon: "Sommige mensen geven haast niks uit en sommigen

drinken zich helemaal lek". Andy: "Ik vind wel dat jongeren veel geld uitgeven aan uitgaan. Maar ja, ik ben er zelf ook één".

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- Jorgo drinkt dan tussen de 5 en 10 (mix) drankjes. Als hij heel weinig geld heeft, drinkt hij bier: "maar dat is eigenlijk tegen mijn principes in. Ik kan ook wel lol hebben zonder veel drank enzo".
- Marjon: "Ik drink niet altijd alcohol, maar ik vind het wel heel lekker en het is toch ook wel om wat lossier te komen enzo".
- Marjon berekent hoeveel ze per avond uitgeeft en hoeveel dat per maand is: "Twintig euro per keer.. (samen 1000 euro per jaar) Wow! Dat is vet veel!".
- Vóór het uitgaan, wat Jeffrey altijd op zaterdag doet, gaat hij altijd naar een vriend, waar ze gaan "voordrinken". Hij drinkt: "Iets van tien biertjes, maar daarna weet ik het niet meer. Dan ben ik een beetje dronken, dan weet ik het niet meer".
- Zelf vindt ze dat ze best wel veel uitgeeft aan drank, "maar het maakt niet uit, omdat ik toch plezier heb, dus dan doe ik het toch".
- Als de jongeren moesten kiezen tussen uitgaan of het geld ergens anders aan uitgeven, kiezen ze op één na toch voor uitgaan. Argumenten: "want het hoort gewoon een beetje bij je jeugd". "Daar heb ik gewoon veel meer plezier in". Denzel: "Ik wil gewoon genieten in het leven. Mijn vriendin is in verwachting en ik wil nog genieten van het leven". Jorgo vraagt zich af waar je anders geld aan moet uitgeven: "een jongen van 16/17 gaat echt geen boeken kopen om te lezen of zo".

Is blowen nou crimineel?

Designers: Sweet, man, 15 jaar, Eritreeër, VMBO, Kampen
Nick, man, 15 jaar, Nederlands, VMBO, Kampen
Muzaffer, man, 15 jaar, ?, VMBO, Kampen
José, man, 16 jaar, Equatoriaans, VMBO, Kampen

Vier jongens staan langs een rustige weg. Ze staan bij een bord met daarop: 'Justitiële jeugdinstelling Rentray'. Eén van hen heeft een joint in zijn hand. Hij stelt de groep voor. Nick vraagt of de rest vindt dat blowen iets met criminaliteit te maken heeft. Sweet vindt dat het nergens op slaat. José zegt dat als je blowt en er een beetje crimineel uitziet, mensen meteen denken dat je ook crimineel bent. "Dat slaat nergens op". Nick vindt dat je van blowen juist heel relaxed wordt. "In deze jeugdopvang zeggen ze dat 80% van de mensen die bij de rechter zijn geweest of zo, dat ze blowen. Dan zeggen ze dat het er wel wat mee te maken heeft, maar eigenlijk is het helemaal niet zo", zegt José. "Als je gaat blowen, vind ik ook dat je meer durft", zegt Muzaffer. "Je krijgt wel meer lef", vindt José. "Je wordt een beetje... niet gek, maar je krijgt iets zin om wat uit te vreten". Sweet zegt dat je meer dingen wilt uitproberen. Nick denkt dat mensen die crimineel zijn en willen blowen, dat doen omdat ze stoer willen doen en erbij willen horen. Sweet zegt dat ze in de jeugdinstelling uit gaan zoeken of blowen iets met criminaliteit te maken heeft. Ze gooien hun joints op de grond en trappen ze uit. Samen zeggen ze "Let's find out".

Op een bankje tegen een boom praten de jongens met Dolf Herder, een medewerker van de jeugdinstelling. Hij noemt het een moeilijke vraag of blowen iets te maken heeft met criminaliteit. Hij is er van overtuigd dat er niet een rechtstreeks verband is, maar ook dat het wel een risicofactor is. Nick zegt dat hij zich niet kan voorstellen dat je agressief wordt van blowen, omdat je er eerder relaxed van wordt. Dolf antwoordt: "Daar heb je ook wel gelijk in. Als je blowt, in principe kun je ook zeggen dat je daar rustig van wordt, maar moet je voorstellen dat iemand die in een moeilijke situatie zit, die bijvoorbeeld geen geld heeft, die wil toch hasj kopen, die heeft het niet, dus die doet daar moeite voor. Die kan van alles bedenken om toch aan geld te komen. Die kan daardoor wel in de problemen komen en daardoor dus wel in een gewelddadige situatie terecht komen". Nick denkt dat dat niet zozeer door de drugs komt, maar meer tussen iemands oren zit. "Hij denkt 'ik wil', dus hij doet het, maar het is niet echt dat het door de drugs zelf komt of door de wiet zelf, zeg maar". "Nee, dat klopt. Als je naar de stof zelf kijkt, naar de softdrug, dan word je daar rustig van. Als je naar alcohol kijkt, dan word je daar niet bepaald rustiger van, dan word je daar wat losser van, wat vrijer en wat agressiever. Heel veel ongelukken zijn te wijten aan de gevolgen van alcohol, heel veel agressie, ruzies etcetera in de weekenden, dat komt bijna allemaal door alcohol en niet door hasj".

In de instelling is een jongen (Jeffrey, 17 jaar) te zien die op bed in 'zijn kamer' naar televisie ligt te kijken. Er wordt op zijn deur geklopt en hij laat de vier jongens binnen. Sweet roept direct dat het zo klein is en dat de ruit zo dik is. José vraagt of hij niet gek wordt in deze kamer. Jeffrey antwoordt dat dat vooral is als hij straf krijgt en verplicht op zijn kamer moet blijven. Nick zegt dat ze hebben gehoord dat Jeffrey hier zit vanwege criminaliteit en blowen. Jeffrey: "Ik heb wel veel gekke dingen gedaan, maar ook door het blowen, dan ben je het bewustzijn kwijt, dus dan weet je zelf niet

wat je doet. Zoals jatten, dat soort dingen, niet normaal omgaan met de medemens en zo en je gedrag natuurlijk". Aan de muren hangen grote posters met vrouwen en Snoop Dogg die als een koning op een zetel zit met vijf vrouwen in bikini om hem heen. Ze willen van Jeffrey weten hoe hij het vindt om hier te zijn. "In het begin dat ik hier kwam, dan is het natuurlijk wel kut ja en later besef je wel dat ze je willen helpen en zo". Nick vraagt of hij moest stoppen met blowen. Dat moest hij. Jose vraagt of hij daar moeite mee had. "In het begin dat ik hier kwam heb ik ook nog behoorlijk veel gebruikt en toen mocht ik niet op verlof en dat deed me wel wat. Toen ben ik gestopt". Sweet vraagt of dat beter voelde of dat hij weer wilde blowen. "Ja, het voelt beter. Je gaat betere dingen presteren enzo". Nick vraagt of hij dat zelf merkt en dat is zo, zegt Jeffrey. Muzaffer vraagt of hij weer zou blowen als iemand hem een joint aan zou bieden. "Nee, aan het begin zou ik het nog wel aannemen, maar nu sta ik sterk in mijn schoenen en van niet". Jose vraagt hoelang hij nog moet blijven. Dat is nog 1 maand, dan heeft Jeffrey hier drie jaar gezeten.

Met z'n vijven lopen ze over het terrein van de inrichting. Ze lopen een klaslokaal binnen. Hier heeft Jeffrey normaal gesproken les met meestal zes jongeren. Alles is klein, vindt Sweet. Jose vraagt wat voor les ze krijgen. Een beetje van alles, antwoordt Jeffrey "Engels, wiskunde, biologie". Ook meisjes krijgen hier les, die komen ze in de pauzes tegen. De jongens willen graag weten of hij een vriendin heeft in de inrichting. Dat heeft hij sinds 2,5 week. Sweet wil weten of hij condooms kan halen of dat hij het zonder condoom doet. "Ja, je kan hier condooms halen bij Dolf". Meisjes mogen niet mee naar zijn kamer. "Dat is zeker jammer", zegt Jeffrey. Ze willen weten of ze het al gedaan hebben. "Nee, nog niet. We hebben net met elkaar, weet je". "Dat komt nog wel", zegt Jose. "Jazeker", zegt Jeffrey lachend.

Ze zijn in een grote werkplaats waar iemand hout aan het zagen is. Jeffrey vertelt dat hij hier meestal bezig is met lassen of hout bewerken. Je kunt zelf kiezen wat je wilt doen of waar je een opleiding in wilt doen. José wil weten of hij ook naar buiten mag als hij er even genoeg van heeft. Jeffrey antwoordt dat iedereen gewoon aan het werk is en niet naar buiten mag. Je kunt het vragen, maar meestal mag het niet. Met z'n vijven lopen ze weer over het terrein. Jeffrey wijst ze een gebouw waar hij zat toen hij drie jaar geleden binnen kwam. Het is besloten, je mag er niet naar buiten, vertelt hij. José wil weten wat je binnen kunt doen. "Bijna niks, muziek luisteren, op je kamer zitten". Nick vraagt wat voor jongens er zitten. "Sommige zijn door de kinderrechter geplaatst en sommige door de voogd of voogdes of verzorger". Sweet vraagt of ze streng zijn. "Op open groep zijn ze haast niet streng. Je hebt natuurlijk wel regels, maar hier zijn ze een stuk strenger". Sweet vraagt of hij de neiging had om weg te lopen. "De neiging had ik uiteraard, maar het is natuurlijk ook beter als je hier zit en je gat je gedragen, dan mag je naar een open groep". De jongens vragen of er stiekem geblowd wordt. "Uiteraard", antwoordt Jeffrey. "Maar ze krijgen hier ook urinecontrole". José vraagt zich af hoe ze aan de wiet komen als alles dicht is. "Ze mogen af en toe op verlof, om de twee weken als ze zich goed gaan gedragen en zo". Nick vraagt wat de straf is als de urine positief is. De straf bestaat uit twee weken in zich blijven van de leiding en een weekend niet op verlof. Sweet wil weten hoe ze controleren of je niet mee naar binnen smokkelt als je van verlof terug komt. "Ze houden een tascontrole en daarna krijg je meteen een urinecontrole".

Met vier plastic bekertjes in zijn hand, kondigt Jeffrey buiten aan dat het de hoogste tijd is voor een urinetest is bij de vier jongens. Ze nemen de bekertjes aan en lopen

onder toezicht van Jeffrey naar de bosjes. Met volle bekertjes komen ze teruglopen. Jeffrey houdt het eerste bekertje omhoog tegen het licht. "Hartstikke positief, wat is dat nou", zegt hij als hij het bekertje terug geeft aan Muzaffer. Ook die van Nick is positief, zegt Jeffrey. Als hij ook bij Sweet concludeert dat het positief is, zegt deze dat het niet kan. Hij blowt niet. "Ik wil gewoon normaal blijven", zegt Sweet. "Ik zeg niet dat mensen die blowen niet normaal zijn, maar ik wil gewoon dat mensen nog wel goed werken. Mijn ouders willen het ook liever niet en daar heb ik gewoon alle respect voor dat ze dat niet willen". Jeffrey concludeert dat Muzaffer en Nick net nog hebben geblowd. Hij vraagt ze waarom ze blowen. Nick: "Als je wiet rookt, je voelt je gewoon relaxed. Je spieren ontspannen ervan. Als je hasj rookt, je gaat de kleuren beter zien, zoals televisie, je ziet het feller". Jeffrey vraagt of hij wel eens heeft geprobeerd om te stoppen. "Niet echt", antwoordt Nick. "Ik vind er niks verkeerd mee, ik vind blowen beter dan drank". Jeffrey: "Als je heel depressief bent en je gaat blowen, blowen, blowen en je bent apested, dan wordt de depressiefheid alleen maar meer en dan weet je op een gegeven moment zelf niet meer wat je gaat doen. Je kunt van alles gedaan hebben, dan hoor je de volgende dag allemaal verhaaltjes en dan denk je van 'nee, dat heb ik niet gedaan'. Dan ben je het alweer vergeten, terwijl je het wel hebt gedaan". De jongens gooien tegelijk de vier bekertjes leeg op het grasveld.

In een donker zaaltje staat Jeffrey voor een projectiescherm. Hij vertelt dat hij voorlichting geeft en aan het einde altijd een paar plaatjes laat zien. Op een overheadprojector legt hij een sheet met een plaatje van een mannelijk hoofd waarbij een deel van de schedel ontbreekt. Hier is een kwastje bij getekend, waarmee de hersenen van de man 'geaaid' worden. Jeffrey vertelt: "Een man wordt gestreeld met een kwastje. In fase 1 vind je het fijn, in fase 2 begint het iets te beschadigen en vind je het niet meer zo fijn (op het volgende plaatje is de kwast vervangen door een tandenborstel), maar het lijkt net dat je het fijn vindt. Het zit tussen je oren. Wat vooral zo is, is dat je niet lichamelijk aan drugs, aan softdrugs enzo zit, maar geestelijk. Geestelijk, gewoon tussen je oren en je denkt er de hele tijd aan. Dus je hunkert de hele dag naar een jointje. Gewoon, je wilt steeds een jointje. En dan heb je ook nog fase 3 (hij verwisselt de sheet), met een staalborstel. Dat is als je echt heel veel gebruikt, dat je gebruikt drugs, alcohol, dat soort dingen, waarschijnlijk gewoon dan blijft het letsel aan je hersenen". Sweet vraagt of het bij Jeffrey ook zo is gegaan. "Ja, fase drie dan niet. Ik heb niet zo veel gebruikt, maar ik heb wel heel wat gebruikt ja". Ze willen weten of hij ooit iemand pijn heeft gedaan door het blowen. "Ja, ik heb mijn moeder heel veel verdriet gedaan en mijn broer ook en zo dus". Muzaffer vraagt of hij er spijt van heeft. "Ja, ik heb er spijt van, van wat ik gedaan heb, maar daar denk je niet over na als je gebruikt. Dan heb je zoiets van 'laat maar hangen'". Sweet vraagt of hij nooit meer aan blowen denkt. "Ik denk wel aan blowen, maar ik doe het gewoon niet". Sweet: "dus jij denkt dat je blowen in de hand kan houden, gewoon onder controle". "Ja, als je zelf regels gaat stellen, dan lukt het zeker".

Met z'n vijven zitten en liggen ze op een grasveld. Nick vraagt Jeffrey hoeveel jongens er daar blowen volgens hem. Niet zoveel, denkt hij. Muzaffer vraagt of blowen verband houdt met criminaliteit volgens Jeffrey. "Nee, het kan een verband hebben, maar het is niet altijd zo, want je hebt mensen die gebruiken gewoon normaal sociaal gebruik, gewoon in hun eigen huis of zo". Volgens Nick denken de meeste ouders daar anders over. Zij denken dat hun kinderen daarmee op het

slechte pad komen. “Op zich vind ik het zelf geen criminaliteit, blowen. Het is gewoon waar mensen zelf voor kiezen”. “Dus de conclusie is dat blowen niks heeft te maken met criminaliteit?”, vraagt Nick. “Ja, daar ben ik het mee eens”, zegt Jeffrey. De vier jongens vertrekken weer. Ze lopen langs de weg. “Dus we weten nu dat blowen niks te maken heeft met criminaliteit”, zegt Nick. “Ja, we weten ook de risico’s”, zegt Muzaffer. Sweet: “Wat er ook is gezegd, ik ga nog steeds niet blowen”. “En we hebben er veel van geleerd”, zegt José. Nick en José steken een joint op. Nick geeft José een vuurtje. José biedt Muzaffer een trekje aan van zijn joint. Hij bedankt, “nee, ik hoef niet”, zegt hij zacht. Samen lopen ze weg van de camera.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje Trimbos:

- Sweet vindt dat het nergens op slaat dat blowen iets met criminaliteit te maken zou hebben. José zegt dat als je blowt en er een beetje crimineel uitziet, mensen meteen denken dat je ook crimineel bent. Nick vindt dat je van blowen juist heel relaxed wordt. “In deze jeugdgevangenis zeggen ze dat 80% van de mensen die bij de rechter zijn geweest of zo, dat ze blowen. Dan zeggen ze dat het er wel wat mee te maken heeft, maar eigenlijk is het helemaal niet zo”, zegt José. “Als je gaat blowen, vind ik ook dat je meer durft”, zegt Muzaffer. “Je krijgt wel meer lef”, vindt José. “Je wordt een beetje... niet gek, maar je krijgt iets zin om wat uit te vreten”. Sweet zegt dat je meer dingen wilt uitproberen. Nick denkt dat mensen die crimineel zijn en willen blowen, dat doen omdat ze stoer willen doen en erbij willen horen.
- Medewerker van de inrichting Dolf Herder is er van overtuigd dat er niet een rechtstreeks verband is, maar ook dat het wel een risicofactor is. Moet je voorstellen dat iemand die in een moeilijke situatie zit, die bijvoorbeeld geen geld heeft, die wil toch hasj kopen, die heeft het niet, dus die doet daar moeite voor. Die kan van alles bedenken om toch aan geld te komen. Die kan daardoor wel in de problemen komen en daardoor dus wel in een gewelddadige situatie terecht komen. Als je naar de stof zelf kijkt, naar de softdrug, dan word je daar rustig van. Als je naar alcohol kijkt, dan word je daar niet bepaald rustiger van, dan word je daar wat lossier van, wat vrijer en wat agressiever. Heel veel ongelukken zijn te wijten aan de gevolgen van alcohol, heel veel agressie, ruzies etcetera in de weekenden, dat komt bijna allemaal door alcohol en niet door hasj”.
- Jeffrey: “Ik heb wel veel gekke dingen gedaan, maar ook door het blowen, dan ben je het bewustzijn kwijt, dus dan weet je zelf niet wat je doet. Zoals jatten, dat soort dingen, niet normaal omgaan met de medemens en zo en je gedrag natuurlijk”.
- Sweet vraagt of het beter voelde toen hij stopte met blowen. “Ja, het voelt beter. Je gaat betere dingen presteren enzo”.
- Sweet blowt niet. “Ik wil gewoon normaal blijven”, zegt hij. “Ik zeg niet dat mensen die blowen niet normaal zijn, maar ik wil gewoon dat mensen nog wel goed werken. Mijn ouders willen het ook liever niet en daar heb ik gewoon alle respect voor dat ze dat niet willen”.
- Nick vertelt waarom hij blowt: “Als je wiet rookt, je voelt je gewoon relaxed. Je spieren ontspannen ervan. Als je hasj rookt, je gaat de kleuren beter zien, zoals televisie, je ziet het feller”. Jeffrey vraagt of hij wel eens heeft geprobeerd om te stoppen. “Niet echt”, antwoordt Nick. “Ik vind er niks verkeerd mee, ik vind blowen beter dan drank”.

- Jeffrey: “Als je heel depressief bent en je gaat blowen, blowen, blowen en je bent apestoned, dan wordt de depressiefheid alleen maar meer en dan weet je op een gegeven moment zelf niet meer wat je gaat doen. Je kunt van alles gedaan hebben, dan hoor je de volgende dag allemaal verhaaltjes en dan denk je van ‘nee, dat heb ik niet gedaan’. Dan ben je het alweer vergeten, terwijl je het wel hebt gedaan”.
- In fase 1 vind je het (blowen) fijn, in fase 2 begint het iets te beschadigen en vind je het niet meer zo fijn (op het volgende plaatje is de kwast vervangen door een tandenborstel), maar het lijkt net dat je het fijn vindt. Het zit tussen je oren. Wat vooral zo is, is dat je niet lichamelijk aan drugs, aan softdrugs enzo zit, maar geestelijk. Dus je hunkert de hele dag naar een jointje. En dan heb je ook nog fase 3 (hij verwisselt de sheet), met een staalborstel. Dat is als je echt heel veel gebruikt, dat je gebruikt drugs, alcohol, dat soort dingen, waarschijnlijk gewoon dan blijft het letsel aan je hersenen”
- “Ik denk wel aan blowen, maar ik doe het gewoon niet”. Sweet: “dus jij denkt dat je blowen in de hand kan houden, gewoon onder controle”. “Ja, als je zelf regels gaat stellen, dan lukt het zeker”.
- Muzaffer weigert een joint na het bezoek aan de inrichting

De grote versiershow

Designers: Mandy, vrouw, 16 jaar, Nederlands, VMBO, Rotterdam
Leida, vrouw, 17 jaar, Kaapverdiaans/Nederlands, VMBO, Rotterdam
Tia, vrouw, 16 jaar, Antilliaans/Nederlands, VMBO, Rotterdam

De drie meisjes stellen zich ieder voor aan de camera. Leida vertelt dat ze vandaag zullen gaan beoordelen of jongens echt zo goed kunnen versieren als ze zeggen. Met z'n drieën zitten ze op een bank in een zwart aangeklede ruimte. In de ruimte ernaast is een roodkleurig bargedeelte te zien. Terwijl ze als jury met pen en papier klaar zitten, komt Kasim binnen en stelt zich voor. Hij vertelt dat hij 21 jaar is en zichzelf komt verkopen. Hij doet veel met muziek en is MC, dus zal een stukje voor ze rappen. Dat doet hij, waarna de drie meisjes voor hem klappen. Leida vraagt Kasim hoe hij een meisje zou versieren. "Als ik ergens in een club zit of zo en ik zie een meisje die ik wel zie zitten, dan zoek ik als eerste oogcontact. Dat vind ik het belangrijkste, gewoon oogcontact. Dan kan je zien of het wel wederzijds is, als het ware. Ik ga niet zomaar op een meisje afstappen die niet naar me kijkt of zo. Je moet het gewoon zien, zoals ik al zei, die chemistry moet er gewoon zijn. Je kijkt naar een meisje, ze kijkt terug en je denkt van 'ah, okee', ja toch? En dan stap je op d'r af en maak je een babbeltje en zo kom je meer te weten van d'r. Wie weet krijg je d'r nummer of zo, dan kun je misschien later wat afspreken". Leida wil weten wat zijn eerste zet zou zijn en of hij gelijk met haar het bed in wil duiken. "Tja, ik ga niet gelijk het bed in. Sowieso niet met een meisje dat ik vijf minuten ken of zo. Zo ben ik niet". "En als zij dat nou wil?", vraagt Leida. "Dan heeft zij pech". Antwoordt Kasim. Tia wil weten wat hij op zijn eerste afspraakje zou doen. "Gewoon elkaar beter leren kennen, gewoon babbelen, misschien daarna wat eten en dan eindigen, ja dan breng ik haar gewoon naar huis. Een knuffel en daar blijft het bij. En als ze wat af wil spreken daarna: mijn nummer kan ze krijgen".

Buiten vertelt Kasim dat zijn sterke punt is dat hij mensenkennis heeft en dat hij mensen best wel goed kan inschatten. Zijn zwakke punt is dat hij best wel verlegen kan zijn. "al straal ik dat niet zo uit. En onzeker ook wel, een beetje".

Binnen houden de drie meisjes een nabespreking. Mandy vraagt Leida of zij op hem zou kunnen vallen. "Hij is niet echt mijn type, maar.. nee ik zou niet op hem vallen". Tia zou wel op zijn innerlijk kunnen vallen, maar wat uiterlijk betreft valt het wel mee.

De volgende jongen komt binnen en doet spontaan een salto achteruit. Het is Sylvester van 17 jaar. "Als je een meisje versiert, hoe weet je dan of ze dat leuk vindt?", vraagt Mandy. "Dat voel je gelijk. En als je het niet gelijk voelt, dan voel je het wel na een tijdje". Mandy wil weten wat hij doet als een meisje het niet leuk vindt. "Kijk, als ik een meisje begin te versieren, dan doe ik het niet voor niks weet je. En ik zorg niet dat ik weg wordt gestuurd met een 'pssst', weet je. Dus je moet wel echt je best doen en zorgen dat je krijgt wat je wil. Ja, en daar moet je wel voor gaan. Je moet gewoon zelfvertrouwen hebben". Mandy vraagt of hij vaak een blauwtje heeft gelopen. "Nou, niet dat ik weet. Volgens mij niet", antwoordt Sylvester. Tia vraagt of hij even voor wil doen hoe hij een meisje versiert. Hij wil het bij haar wel even voordoen. Tia loopt naar voren. Sylvester legt uit hoe hij "dit meisje" ziet staan op een station bijvoorbeeld. Hij gaat naar haar toe en vraagt "Goedemiddag, hoe is het met jou?" Tia antwoordt "Goed, en met jou?". Sylvester gaat door: "Het lijkt me leuk

om een keertje met je wat te gaan doen”. Tia: “Mij lijkt het niet zo leuk, want ik ken je nog maar net”. “Zou je me niet willen leren kennen?”, vraagt hij. “Dat weet ik eigenlijk niet, want ik heb namelijk een vriend en ik vind je niet zo aantrekkelijk. En ik vind je ook heel brutaal overkomen”. “Maar meisje, dat is wat ik ben. Ik ben brutaal”. “Dan kan ik niet met je verder werken”, antwoordt Tia. Zenuwachtig lachend draait Sylvester heen en weer. “Die was wel goed van je”, zegt hij als Tia weer zit. Tia zegt dat ze dat expres deed om te kijken hoe hij zou reageren. Sylvester, die er eerst heel cool bij stond, staat nu met zijn armen over elkaar.

Buiten zegt Sylvester dat zijn sterke kant is dat hij tijdens het versieren zichzelf is.

Binnen zegt Mandy “Hij moet meer van zijn zachte kanten laten zien, daar vallen de meeste meisjes wel voor”. Buiten kan Sylvester geen zwakke kant van zichzelf bedenken, “misschien dat ik iets te direct over kom op die manier”.

Binnen zegt Tia dat Sylvester vertelde dat hij nog nooit geweigerd was en dat hij heel vreemd reageerde toen zij hem afwees. Mandy gelooft het ook niet, omdat iedereen in zijn leven wel eens geweigerd is.

De derde jongen loopt naar binnen met lange dreadlocks voor zijn gezicht. Hij geeft de meisjes alledrie een hand een stelt zich voor als Virgil. Hij is 22 jaar. Mandy vraagt waarom hij zijn haar voor zijn gezicht deed bij binnenkomst. Virgil antwoordt dat hij er niet echt een reden voor heeft, maar het gewoon leuk vindt. Hij houdt van zijn haar en besteedt er veel aandacht aan. Mandy vraagt wat een meisje bij hem echt moet hebben. “Sowieso uiterlijk, dat moet gewoon voor mij goed zijn. Er is geen mens die niet beoordeelt op uiterlijk, want daar stap je als eerste op af. Er moet natuurlijk wel iets zijn om vast te kunnen houden, als je begrijpt wat ik bedoel. Er moet wel vorm in zitten. En het innerlijke is natuurlijk belangrijk, maar diegene leer je dan naarmate kennen hoe meer je met diegene omgaat”. Leida wil weten hoe hij het aanpakt als hij een meisje leuk vindt. Dat verschilt voor hem per situatie en hij geeft een voorbeeld. Hij was een keer op een metrostation waar hij een leuk meisje zag waar hij wel in geïnteresseerd was. “Je kan natuurlijk op haar afstappen en meteen van ‘hoe heet je en waar ga je heen, waar woon je’, maar ja, dat is weer te direct. Dus dan maak ik er een geintje van en dan praat ik een beetje hardop van ‘leuk meisje man. Ja, ze heeft wel wat’ en dan kijk ik of ze reageert, of ze me gehoord heeft en op het moment dat ze reageert, meestal lachen ze, dan weet je al genoeg en dan kan je gewoon verder gaan met wat je bezig was”. Mandy vraagt wat zijn vervelendste eigenschap is naar meisjes toe. “Ik denk dat ik soms iets te direct ben, dat is het denk ik. En dat dat meisjes angstig maakt”. Leida wil van Virgil weten wat hij doet als een meisje hem leuk vindt, maar hij haar niet. “Ik zou altijd eerlijk blijven. Ik zou gewoon zeggen ‘je ben een leuke meid om te zien, maar verder is het ook niet’. Want ik weet ook hoe is als iemand gekwetst wordt, dus ik zou iemand ook niet willen kwetsen. Ik blijf gewoon eerlijk en dan kan je beter vandaag zeggen dan morgen zeggen, want dan blijft diegene in de waan leven van ‘oh, hij vindt me misschien wel leuk’. En dat is fucked-up als je dan misschien pas na een week er achter moet komen dat het niet zo is”.

Buiten zegt Virgil dat zijn sterke punt is dat hij altijd zichzelf blijft en dat hij altijd open en eerlijk is. Een minpuntje is dat hij soms meisjes afschrikt omdat hij dan te eerlijk is.

Binnen zegt Tia dat Virgil zich netjes voorstelde en ze een hand gaf. Hij vertelde eerlijk op wat voor meisjes hij valt en dat hij niemand wilde kwetsen, wat Tia wel goed vond aan hem.

De drie jongens staan in een rij te wachten op de uitslag. Leida komt vertellen dat de jury tot een beslissing is gekomen. Ze begint bij Sylvester. “Je bent een hele leuke mooie jongen, maar alleen je innerlijk komt heel anders over bij ons. Een beetje te stoer”. Over Virgil zegt ze: “Ja, jij ziet er ook leuk uit en je innerlijk is ook best wel goed. Alleen één minpunt was met je haar”. Over Kasim: “Jou vonden we heel erg schattig en heel lief overkomen en je innerlijk past ook goed bij ons alledrie en daarom hebben we jou gekozen”. Hij krijgt een Hawai-slinger en een champagnefles met minichocoladerepen en wordt gefeliciteerd door Leida. In een voice-over zegt Kasim “Die meiden reageerden best wel okee, vond ik. Want ik was best wel onzeker eigenlijk: daar sta je dan ineens voor drie dames en dan moet je ineens allemaal dingen gaan vertellen over hoe je meisjes versiert”. Sylvester zegt buiten: “Misschien waren ze een beetje geschrokken over hoe ik over kwam, maar ze reageerden wel gewoon redelijk”. Virgil: “Je leert wat meer over hoe meisjes denken over bepaalde jongens en dingen die jongens zeggen en als je dat dan meeneemt in je volgende confrontatie, dat is wel handig eigenlijk”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje Soa Aids Nederland:
?

Drink jij ook zo lekker veel?

Designers: Mandy, vrouw, 16 jaar, Nederlands, havo, Nootdorp
Faye, vrouw, 18 jaar, Nederlands, havo, Amsterdam
Joyce, vrouw, 16 jaar, Nederlands, vwo, Haarlem

De drie meisjes staan buiten voor het water en stellen zich voor aan de camera. De camera zoomt uit en ze blijken voor een tafel te staan die vol staat met bier, wijn en mixdrankjes. Faye vertelt dat dit de hoeveelheid drank is die zij gemiddeld op één avond drinken. Links en rechts in beeld verschijnen twee ronde vensters met een duiveltje en een engel erin die toekijken op de tafel. Faye noemt het "best veel" en drinkt zelf rond de 15-20 biertjes. Joyce drinkt minstens 15 cocktails en Mandy drinkt zo'n 15 wijntjes. De drie nemen ieder een glas en proosten, terwijl de duivel en de engel toekijken.

Er zijn snel wisselende beelden te zien van de meisjes achter een biertap, met een tafel met cocktails en met grote glazen wijn. Dit eindigt met een fragment waarin de meisjes alle volle glazen van de tafel afvegen (behalve de glazen waar ze zelf uit drinken).

In het volgende fragment staan de meisjes in een wijnproeflokaal. Zij krijgen hier uitleg van Allard Arisz, wijnimporteur. Mandy heeft als wijnliefhebber wat flessen wijn meegenomen. Als eerste bekijkt Allard een mousserende rosé. Hij vraagt of ze dit uit een glas drinkt. Mandy vertelt dat ze dit bij de supermarkt koopt en het rechtstreeks uit de fles drinkt. Niet alleen 's zomers, maar ook 's winters.

In beeld verschijnt een rond scherm met een engel (Ton Compaijen van Unity, een peerproject van de Jellinek. Dit staat niet in beeld.). De engel zegt "Als je uit de fles drinkt, dan weet je al helemaal niet meer hoeveel je drinkt. Het is goed om, als je alcohol drinkt, wel ongeveer te weten hoeveel glazen je op hebt, zodat je jezelf een beetje in de hand kan houden en door uit de fles te drinken, kan je dat niet bijhouden". Allard vraagt Mandy waarom ze het drinkt. Ze vindt het lekker zoet en het is goedkoop, antwoordt ze. In beeld verschijnt een duivel (dezelfde Ton Compaijen, nu met een zwart t-shirt en rood geschminkt) en deze zegt: "Het is veel goedkoper om natuurlijk vantevoren een goedkope fles wijn te drinken, omdat bij het uitgaan de drankjes nou eenmaal erg duur zijn. Je wil toch wat voelen van de alcohol, dus begin je maar van tevoren al, zodat je niet meer zoveel hoeft te betalen in een bar of discotheek". Allard zegt dat het niet alleen gaat om de smaak, maar ook om de alcohol. Dat vindt Mandy ook, het is volgens haar ook voor de gezelligheid en de sfeer. Allard heeft zelf een Zuid-Franse rosé wijn uitgekozen uit de wijnkelder. Joyce vraagt of deze heel anders is dan die vorige. Wat hem betreft is het een heel erg andere wijn, zegt Allard. Hij neemt een slok en laat hem door zijn mond spoelen, waarna hij de wijn weer uitspuugt. De meisjes moeten om alles wat hij doet lachen. Zij slikken de wijn zelf gewoon door. Allard vraagt Mandy hoeveel zij drinkt per avond. "Als ik echt bezig ben, dan 15 of zo, 15 glazen". "Oh, glazen, ik wou zeggen: geen 15 flessen", zegt Allard. De engel zegt hierover: "Van een paar glazen alcohol word je vrolijk en ontspannen, maar als je vijftien glazen alcohol drinkt dan word je overdreven emotioneel kan je worden en heel boos worden op mensen of verdrietig, ook wel overdreven vrolijk natuurlijk. Je zelfkritiek verdwijnt en je hebt ook wel kans dat je begint over te geven en misselijk wordt. De omgeving dringt ook niet echt meer tot je door als je vijftien glazen gedronken hebt, omdat je zintuigen niet meer goed

werken dan". De meisjes hebben een nieuw glas wijn voorgeschoteld gekregen. Allard vraagt wat ze ruiken. Mandy ruikt alcohol. Faye vindt het echt stinken als ze diept snuift. Mandy neemt een slok en vindt de wijn erg vies. Allard geeft aan dat ze het uit mag spugen, maar dat doet ze niet. Faye vraagt of de kwaliteit van de wijn te maken heeft met de kater die je de volgende dag krijgt. Allard antwoordt: "Het is wel zo dat als je veel drinkt, krijg je een grote kater en als je weinig drinkt, krijg je geen kater, maar goede wijn daar zit niet al te veel zwavel in. Zwavel, daar krijg je wel echt hoofdpijn van als er te veel in zit. En daar is sowieso niet te veel mee gerotzood, dus er zitten niet al te veel toevoegingen in". Mandy vertelt dat ze nooit zoveel last heel van een kater. "Ook niet na 15 glazen?", vraagt Allard. "Nou, een beetje wel", zegt ze. "Ik zou me niet zo lekker voelen na 15 glazen Canei de volgende dag, maar aan de andere kant ook niet na 15 glazen van een andere wijn hoor". De duivel verschijnt weer in beeld en zegt: "Ja, de kater komt morgen wel. Dat zien we morgen wel. Vanavond willen we gewoon plezier hebben". Terwijl hij dat zegt, verschijnt de engel. Hij zegt vervolgens: "Ja, maar als je vijftien glazen op een avond drinkt of meer dan weet je op een gegeven moment niet meer wat je doet en dan je ook dingen doen dat je volgende dag niet eens meer weet wat je doet. Dan heb je een black-out. je kan jezelf ontzettend voor lul zetten zo". Allard vertelt dat er in de categorie 'hip' tegenwoordig ook mousserende wijn in blikjes bestaat. Hij laat het blikje zien, "daar kun je je toch wel mee vertonen, zou ik zeggen toch?". De engel zegt hierover: "ik zou geen alcohol drinken puur omdat het hip is, maar je mag best wat alcohol nemen om een leuke en gezellige avond ervan te maken, maar je moet wel zeker weten dat je niet te veel neemt en geen rare dingen doet en ook aan je lichaam denkt en dat je dat niet te veel belast". Mandy zegt over de hippe wijn uit een blikje "Gadver. Nee".

De meisjes zijn in een café met veel verschillende biersoorten. Maarten Westgraaf, barman en bierkenner, zal hen uitleg geven. Faye staat naast hem achter de bar en heeft een blikje Heineken meegenomen. Maarten zegt hierover: "Dat is natuurlijk bij iedereen wel bekend. Dat is gewoon een pilsner". Terwijl hij het bier uit het blikje overschenkt in een fluitje, zegt hij: "pilsner is sinds 1840 ontworpen in Pilsen, in Tsjechië. Dus vandaar ook de naam pilsner". Faye en hij nemen ieder een slok uit een fluitje. Joyce en Mandy zitten aan de bar en nemen ook een slok. Ze vinden het niet lekker, maar lusten dan ook geen bier. "Gadverdamme", zegt Joyce. "Ik vind het echt smerig", zegt Mandy. Maarten vraagt Faye hoeveel ze normaal drinkt als ze een avond gaat stappen. "Nou ja, gemiddeld gaat er denk ik wel 15 a 20 bier doorheen". De engel zegt hierover: "Als je daarna nog meer drinkt, kom je echt in een risicozone, dat het echt gevaarlijk wordt. Als je 20-25 bier in anderhalf a twee uur drinkt, dan heb je gewoon kans dat je een ademhalingsstilstand krijgt, dus eigenlijk gewoon een overdosis aan alcohol. En dan kom je echt in de gevarenzone terecht dat het echt slecht kan aflopen". De duivel: "met alcohol denk je 'ach, het valt allemaal wel mee'. Dan heb je geen zin om daaraan te denken of daar mee bezig te zijn". Intussen heeft Maarten drie donkere speciaalbiertjes getapt. Ze proosten ermee. Faye vraagt Joyce en Mandy wat ze van dit bier vinden. Allebei vinden ze dit bier lekkerder dan het eerste 'gewone' biertje. Maarten legt uit dat er veel verschillende soorten bier zijn. Hij heeft ze ook van 9% en zelfs van 12% alcohol. "En dat zijn gewoon biertjes waar je rustig over moet drinken en meer eigenlijk van moet genieten dan met mexen of met kaartjes blazen weg moet zitten drinken". Faye mag vervolgens zelf een biertje tappen. Ondertussen zegt de engel: "Ja, als die speciaalbiertjes twee keer zo sterk zijn en er zit net zoveel volume in een glas, het glas is net zo groot, betekent het gewoon dat je dan twee keer zoveel alcohol binnenkrijgt. Dus dan mag je in plaats

van vijf op een avond mag je er twee, hooguit drie van drinken op een avond om nog wel binnen de norm te blijven". Ondertussen tappen ze allemaal met veel moeite een biertje, waar ze geen van allen een roeping voor lijken te hebben.

In het volgende beeld is een man druk bezig met het schudden en uitschenken van cocktails. In beeld komt te staan dat het Misja Vorstermans, cocktailspecialist is. Joyce komt bij hem achter de bar staan en mag een cocktail met een aardbei op de rand proeven. "Deze is wel heel lekker", zegt ze. "Ik weet het eigenlijk niet. Het ziet er natuurlijk veel leuker uit en dan ga je het ook eerder proeven. Ik weet niet, ik heb altijd dit soort drankjes al gedronken eigenlijk", vervolgt ze. Misja: "Ik vind ook met cocktails, er is een bepaald soort sfeer: het ziet er heel mooi uit, het is een beetje misschien wat chiquer of zo". De duivel zegt hierover: "Drinken is hip en het heeft een sexy imago als je met een breezertje staat". De engel neemt het woord: "Ik denk niet dat je moet drinken om stoer te willen zijn of om hip te willen zijn of omdat het sexy is. Dat zou geen reden moeten zijn om te drinken. Als je het gewoon lekker vindt en je wil wat voelen van de gezelligheid en lekker vrolijk zijn, dan kan je daarom wel een drankje drinken. Maar ik denk dat het minstens net zo stoer is als je nee durft te zeggen". Misja vraagt Joyce wat ze normaal drinkt, "Blue Curacao he?". "Ja, meestal gemixed met 7 up of zo". De engel gaat verder: "En het is belangrijk om te onthouden dat als je jong bent en veel drinkt, dat je gewoon geheugen- en concentratieproblemen kan krijgen en dat is niet altijd goed tijdens je ontwikkeling als je nog aan het studeren of naar school aan het gaan bent". Misja heeft een 7up met Blue Curacao gemaakt. Hij legt uit dat de 'cocktailshakers' altijd proeven met een rietje of de mix goed op smaak is. Hij doet een rietje in het glas en haalt deze er veel uit om aan de buitenkant van het rietje de smaak te proeven. "Maar als je het met een rietje drinkt, zo'n cocktail, dan voel je het toch ook sneller, zeggen ze altijd?", zegt Joyce. "Dat zeggen ze, maar dat is een beetje een fabeltje hoor, want de hoeveelheid alcohol die je naar binnen krijgt is hetzelfde", zegt Misja. De mix die hij heeft gemaakt is precies goed, volgens Joyce. Misja vraagt haar hoeveel van dit soort drankjes ze drinkt op een avond. "Ik denk toch wel tien glazen of zo, toch wel. Als ik uitga, drink ik meer wat anders, dan ben je zo vier euro kwijt voor een glas. Maar thuis drink ik zo wel twee flessen, maar daar gaan wel tien glazen uit denk ik". De engel verschijnt en zegt: "In alcohol zitten veel calorieën, in alle alcoholische drankjes en helemaal in die cocktails zitten erg veel calorieën. Eén cocktail komt eigenlijk overeen met de hoeveelheid calorieën van één kroket. Dus als jij op een avond tien cocktails drinkt, heb je eigenlijk evenveel calorieën binnengekregen als dat je tien kroketten zou eten op een avond, dus dat tikt flink aan". Misja legt uit: "Wat je eigenlijk met cocktails probeert is om verschillende dranken bij elkaar te stoppen die elkaar goed aanvullen en dat je dan eigenlijk alles bij elkaar nog iets lekkerders krijgt dan als je het apart zou drinken".

Faye vraagt wat het verschil is tussen mixjes en cocktails. "Eigenlijk is er geen verschil, want een mixje is al wel een cocktail. Zodra je dranken met elkaar gaat mengen, ben je bezig eigenlijk met cocktails maken. Sommige cocktails, je hebt bijvoorbeeld een g&t, dat is een gin met tonic, of de cuba libre, dat is cola met rum, dat zijn ook al cocktails. Alleen cocktail staat wel een beetje voor dat je ietsje meer aandacht geeft aan het glas en de manier waarop je het serveert, het ziet er allemaal wat mooier uit, dus daarom zijn ze ook vaak ietsje duurder, omdat je gewoon wat langer er mee bezig bent. Je hebt wel wat, een mooi glas, een mooi drankje. Dat is ook zonde als je dat gewoon in één keer zo naar binnen tikt. Maar daar mag je ook

een beetje van genieten”. De meisjes mogen zelf een cocktail maken. De duivel zegt: “Het ziet er wel mooi uit, die cocktails, lekker zoet, mooie kleurtjes, dat drinken jongeren graag natuurlijk”. De engel vult hem aan: “Alcohol is eigenlijk gewoon een drug en het is ook zeker verslavend. Het is zelfs lichamelijk verslavend. Alleen heroïne is lichamelijk verslavend, maar een heleboel andere middelen zijn helemaal niet lichamelijk verslavend, maar als je veel alcohol drinkt, krijg je als je stopt ontwenningsverschijnselen. Je kan moeilijk slapen, je bent constant nerveus, je trilt heel erg en de enige manier om dat tegen te gaan is door weer alcohol te gaan drinken. En als je dan door blijft drinken, dan kan je risico’s krijgen, die risico’s op je gezondheid die nemen toe en je hebt alcohol nodig om je goed te voelen en er zijn in Nederland heel veel mensen die dat nodig hebben. We hebben in Nederland 400.000 alcoholisten”.

Mandy vraagt Misja na hoeveel cocktails je aangeschoten raakt. “Na de derde ga je vrolijk worden en bij de vierde ga je vieze liedjes zingen”. Ze wil weten of hij dat wel eens gehad heeft. “Ik stop altijd op tijd”, zegt Misja. Faye vraagt hoe hij dat weet. “Omdat ik altijd nog weet de volgende dag wat ik allemaal gedaan heb”.

De meisjes maken ieder een eigen cocktail. Misja zegt dat ze aan het einde altijd nog dingen kunnen toevoegen om de cocktail te veranderen. De duivel zegt intussen: “Meisjes houden helemaal niet van alcohol, maar alleen van die zoete drankjes, maar daarom drinken ze alleen maar van die cocktails en van die zoete wijntjes, waardoor je de alcohol niet proeft”. Intussen zijn de meisjes klaar om hun eigen cocktail te ‘shaken’. De engel verschijnt weer in beeld en zegt: “Als je dan door blijft drinken, dan kan je ook echt hersenschade krijgen door zoveel alcohol te drinken. Als je langere periode meer dan 25 glazen per week drinkt en je kan problemen met je lever krijgen die kan zoveel alcohol niet aan en daardoor kan ‘ie als je echt lang drinkt ontstoken worden en zelfs stukjes van je lever litteken worden eigenlijk en je lever dus niet meer goed werkt. En je vergroot de kans eigenlijk op vormen van kanker door veel te drinken, dus je kunt eerder mond, keel en slokdarmkanker krijgen”. De drie cocktails zijn klaar en staan met een randje suiker langs de bovenkant op de bar. Misja merkt op dat de kleuren erg mooi zijn (een gele cocktail, een groene en een rode) en dat je aan de pitjes kunt zien dat er vers fruit in zit. Ze mogen de cocktails nu een naam geven. Die van Faye wordt Faymous, die van Joyce wordt Queen Shrek, omdat deze groen is en een randje van suiker heeft. De cocktail van Mandy wordt Dopey, omdat zij zelf Dopey wordt genoemd. Ze proosten en proeven hun cocktails. De engel zegt: “Als je af en toe drinkt, hoeft dat helemaal geen problemen te geven, maar je moet wel af en toe jezelf een paar vragen stellen, zoals drink ik niet.. Heb ik het nodig echt om in de stemming te komen? Geef ik nu heel veel meer tijd en geld aan drank uit? Ben ik er niet door veranderd? Drink ik niet alleen om stoer te doen of om erbij te horen? Dat is geen reden om te drinken. En het belangrijkste is vooral: wees je altijd bewust van je drankgebruik”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

De adviezen van de engel:

- “Als je uit de fles drinkt, dan weet je al helemaal niet meer hoeveel je drinkt. Het is goed om, als je alcohol drinkt, wel ongeveer te weten hoeveel glazen je op hebt, zodat je jezelf een beetje in de hand kan houden en door uit de fles te drinken, kan je dat niet bijhouden”
- “Van een paar glazen alcohol word je vrolijk en ontspannen, maar als je vijftien glazen alcohol drinkt dan word je overdreven emotioneel kan je worden en heel

boos worden op mensen of verdrietig, ook wel overdreven vrolijk natuurlijk. Je zelfkritiek verdwijnt en je hebt ook wel kans dat je begint over te geven en misselijk wordt. De omgeving dringt ook niet echt meer tot je door als je vijftien glazen gedronken hebt, omdat je zintuigen niet meer goed werken dan”

- “Maar als je vijftien glazen op een avond drinkt of meer, dan weet je op een gegeven moment niet meer wat je doet en dan kan je ook dingen doen dat je volgende dag niet eens meer weet wat je doet. Dan heb je een black-out. Je kan jezelf ontzettend voor lul zetten zo”
- “Ik zou geen alcohol drinken puur omdat het hip is, maar je mag best wat alcohol nemen om een leuke en gezellige avond ervan te maken, maar je moet wel zeker weten dat je niet te veel neemt en geen rare dingen doet en ook aan je lichaam denkt en dat je dat niet te veel belast”
- “Als je daarna nog meer drinkt, kom je echt in een risicozone, dat het echt gevaarlijk wordt. Als je 20-25 bier in anderhalf a twee uur drinkt, dan heb je gewoon kans dat je een ademhalingsstilstand krijgt, dus eigenlijk gewoon een overdosis aan alcohol. En dan kom je echt in de gevarenzone terecht dat het echt slecht kan aflopen”
- “Als die speciaalbiertjes twee keer zo sterk zijn en er zit net zoveel volume in een glas, het glas is net zo groot, betekent het gewoon dat je dan twee keer zoveel alcohol binnenkrijgt. Dus dan mag je in plaats van vijf op een avond mag je er twee, hooguit drie van drinken op een avond om nog wel binnen de norm te blijven”
- “Ik denk niet dat je moet drinken om stoer te willen zijn of om hip te willen zijn of omdat het sexy is. Dat zou geen reden moeten zijn om te drinken. Als je het gewoon lekker vindt en je wil wat voelen van de gezelligheid en lekker vrolijk zijn, dan kan je daarom wel een drankje drinken. Maar ik denk dat het minstens net zo stoer is als je nee durft te zeggen”
- “En het is belangrijk om te onthouden dat als je jong bent en veel drinkt, dat je gewoon geheugen- en concentratieproblemen kan krijgen en dat is niet altijd goed tijdens je ontwikkeling als je nog aan het studeren of naar school aan het gaan bent”
- “In alcohol zitten veel calorieën, in alle alcoholische drankjes en helemaal in die cocktails zitten erg veel calorieën. Eén cocktail komt eigenlijk overeen met de hoeveelheid calorieën van één kroket. Dus als jij op een avond tien cocktails drinkt, heb je eigenlijk evenveel calorieën binnengekregen als dat je tien kroketten zou eten op een avond, dus dat tikt flink aan”
- “Alcohol is eigenlijk gewoon een drug en het is ook zeker verslavend. Het is zelfs lichamelijk verslavend. Alleen heroïne is lichamelijk verslavend, maar een heleboel andere middelen zijn helemaal niet lichamelijk verslavend, maar als je veel alcohol drinkt, krijg je als je stopt ontweningsverschijnselen. Je kan moeilijk slapen, je bent constant nerveus, je trilt heel erg en de enige manier om dat tegen te gaan is door weer alcohol te gaan drinken. En als je dan door blijft drinken, dan kan je risico’s krijgen, die risico’s op je gezondheid die nemen toe en je hebt alcohol nodig om je goed te voelen en er zijn in Nederland heel veel mensen die dat nodig hebben. We hebben in Nederland 400.000 alcoholisten”.
- “Als je dan door blijft drinken, dan kan je ook echt hersenschade krijgen door zoveel alcohol te drinken. Als je langere periode meer dan 25 glazen per week drinkt en je kan problemen met je lever krijgen die kan zoveel alcohol niet aan en daardoor kan ‘ie als je echt lang drinkt ontstoken worden en zelfs stukjes van je lever litteken worden eigenlijk en je lever dus niet meer goed werkt. En je vergroot

de kans eigenlijk op vormen van kanker door veel te drinken, dus je kunt eerder mond, keel en slokdarmkanker krijgen”

- “Als je af en toe drinkt, hoeft dat helemaal geen problemen te geven, maar je moet wel af en toe jezelf een paar vragen stellen, zoals drink ik niet.. Heb ik het nodig echt om in de stemming te komen? Geef ik nu heel veel meer tijd en geld aan drank uit? Ben ik er niet door veranderd? Drink ik niet alleen om stoer te doen of om erbij te horen? Dat is geen reden om te drinken. En het belangrijkste is vooral: wees je altijd bewust van je drankgebruik”.

Opmerkingen van de ‘drankexperts’

- “Het is wel zo dat als je veel drinkt, krijg je een grote kater en als je weinig drinkt, krijg je geen kater, maar goede wijn daar zit niet al te veel zwavel in. Zwavel, daar krijg je wel echt hoofdpijn van als er te veel in zit. En daar is sowieso niet te veel mee gerotzood, dus er zitten niet al te veel toevoegingen in”
- Mandy vertelt dat ze nooit zoveel last heel van een kater. “Ook niet na 15 glazen?”, vraagt Allard. “Nou, een beetje wel”, zegt ze. “Ik zou me niet zo lekker voelen na 15 glazen Canei de volgende dag, maar aan de andere kant ook niet na 15 glazen van een andere wijn hoor”.
- Maarten legt uit dat er veel verschillende soorten bier zijn. Hij heeft ze ook van 9% en zelfs van 12% alcohol. “En dat zijn gewoon biertjes waar je rustig over moet drinken en meer eigenlijk van moet genieten dan met mexen of met kaartjes blazen weg moet zitten drinken”.
- (over cocktails) “Het ziet er natuurlijk veel leuker uit en dan ga je het ook eerder proeven. Ik weet niet, ik heb altijd dit soort drankjes al gedronken eigenlijk”, vervolgt ze. Misja: “Ik vind ook met cocktails, er is een bepaald soort sfeer: het ziet er heel mooi uit, het is een beetje misschien wat chiquer of zo”
- “Maar als je het met een rietje drinkt, zo’n cocktail, dan voel je het toch ook sneller, zeggen ze altijd?”, vraagt Joyce. “Dat zeggen ze, maar dat is een beetje een fabeltje hoor, want de hoeveelheid alcohol die je naar binnen krijgt is hetzelfde”
- “Een cocktail staat wel een beetje voor dat je ietsje meer aandacht geeft aan het glas en de manier waarop je het serveert, het ziet er allemaal wat mooier uit, dus daarom zijn ze ook vaak ietsje duurder, omdat je gewoon wat langer er mee bezig bent. Je hebt wel wat, een mooi glas, een mooi drankje. Dat is ook zonde als je dat gewoon in één keer zo naar binnen tikt. Maar daar mag je ook een beetje van genieten”
- Mandy vraagt Misja na hoeveel cocktails je aangeschoten raakt. “Na de derde ga je vrolijk worden en bij de vierde ga je vieze liedjes zingen”. Ze wil weten of hij dat wel eens gehad heeft. “Ik stop altijd op tijd”, zegt Misja. Faye vraagt hoe hij dat weet. “Omdat ik altijd nog weet de volgende dag wat ik allemaal gedaan heb”.

Rijden met drank

Designers: Peter, man, 21 jaar, Nederlands,
Maurits, man, 19 jaar, Nederlands,
Karin, vrouw, 21 jaar, Nederlands,
Peter, man, 18 jaar, Nederlands
Sylvia, vrouw, 22 jaar, Nederlands
Jantien, vrouw, 19 jaar, Nederlands
Bob, man, 19 jaar, Nederlands

Buiten op een oefencircuit stellen alle jongeren zich voor aan de camera. Allemaal hebben ze een naambordje op met daarop een martinglas met daarbij 'Alcoholvrij op weg', hun naam en een nummer. Peter vertelt dat hij nu drie jaar zijn rijbewijs heeft en dat hij vandaag wodka-jus zal gaan drinken. Maurits vertelt dat hij nu een half jaar zijn rijbewijs heeft en vandaag ook wodka-jus zal drinken. Karin heeft haar rijbewijs nu drie jaar en ze "moet" vanmiddag wodka-jus drinken. De tweede Peter heeft 2,5 maand zijn rijbewijs en gaat bier drinken. Sylvia zal wodka-jus drinken. Jantien heeft haar rijbewijs ruim een jaar en ze zal straks "lekker" aan de wodka-jus gaan. Bob heeft zijn rijbewijs nu een jaar en zal bier gaan drinken.

De jongeren lopen een zaaltje binnen. Hier krijgen ze allereerst een presentatie te zien van Hadewig Bijsterveld, van Verslavingszorg Noord-Nederland. Zij vertelt waarom ze dit project hebben georganiseerd. "Het is destijds ontstaan doordat uit onderzoek is gebleken dat jongeren tussen de 18 en 24 jaar het meest betrokken zijn door alcohol verkeersongevallen. Wij hopen door deze dag dat je zelf kunt ervaren hoe het is om met alcohol op achter het stuur te zitten en dat alcohol en verkeer niet samen gaan".

Buiten vertelt Bob dat hij iedere keer dat hij zich voorstelt aan iemand, een opmerking krijgt over zijn naam en geassocieerd wordt met 'de BOB'. Hij krijgt het elke dag wel te horen, zegt hij. Jantien heeft uitgerekend hoeveel glazen ze mag drinken tot 1 promille en volgens haar is ze dan wel losser achter het stuur en gaat er wel veel mis. Sylvia vertelt dat ze eigenlijk altijd één glas drinkt, "eigenlijk maakt het ook niet uit, maar toch doen we dat eigenlijk, gezellig eentje". Peter (van 21): "In principe is het bij ons heel gemakkelijk: wie drinkt, die rijdt niet". Karin: "Ik vind het niet nodig om te drinken, ook niet één. Ik heb zoiets van als je één drinkt, drink je er later misschien ook nog één en dat gaat steeds meer". Maurits wil weten hoe voelt om met drank op te gaan rijden.

In beeld staat dat het kwart over tien 's ochtends is. De groep zit aan tafel en krijgt het eerste drankje. Er wordt gedobbeld en gekaart. Bob zit al aan zijn tweede biertje en Peter (21) aan zijn derde of vierde wodka-jus. Hadewig zegt dat het allemaal goed gaat. Sommige jongeren beginnen wat rood te worden, zegt ze, maar ze zijn nog vrij rustig. Bob stelt voor dat ze drie rondjes om de baan gaan rennen, zodat ze meer dorst krijgen. Er wordt wat gelachen aan tafel en ze hebben zakjes chips gekregen. Er komt een oudere vrouw die aankondigt dat ze met haar zullen gaan rijden in een Toyota Avensis. Ze zullen vier rondjes tijden op het circuit. Terwijl ze het vertelt, zijn er beelden te zien van het rijden. Er staan pionnen en een verkeerslicht en een paal die tijdens het rijden even met de hand aangeraakt moet worden, vertelt ze.

Het is kwart over elf, een uur later. Terwijl ze het blowkwartet aan het spelen zijn, krijgen ze van Hadewig nieuwe drankjes. In beeld staat dat ze nog niet aan het vereiste promillage zitten. Sylvia begint het erg warm te krijgen. Hadewig legt het drankschema uit. Hier staat voor alle deelnemers op hoeveel ze hebben gedronken, hoe laat ze zijn begonnen en hoe laat ze zijn geëindigd. Op basis hiervan kijken ze hoe laat iedereen moet blazen en het parcours kan afleggen. Er wordt gekeken naar het geslacht en het gewicht van de deelnemers. Aan de hand van een tabel wordt daarmee bekeken op welk promillage ze uit moeten komen. Hadewig mixt nog een kan met wodka-jus. Ze schenkt hieruit een glas voor Jantien. Zij is duidelijk verward en weet niet meer precies hoeveel ze heeft gedronken. Sylvia zegt dat ze er vijf heeft gehad, maar het zijn er volgens haarzelf vier. In beeld staat dat ze er zes heeft gedronken. Hadewig zegt dat Jantien de eerste is die het promillage bereikt heeft en mag blazen. Eerst wordt het alcoholgehalte vastgesteld. Zij mag het zelf niet zien. Vervolgens zal ze in de auto stappen.

Terwijl Jantien blaast, staat in beeld dat het wettelijk toegestane promillage 0,5 is. Jantien zit op 0,44, Bob zit op 0,46, Maurits op 0,47, Karin op 0,57, Peter (18) op 0,75, Peter (21) op 0,76 en Sylvia op 0,77. Peter (21) zit in de auto met Jantien achterin. Er is een camera bij het dashboard geplaatst. De instructrice vraagt hem hoeveel hij gedronken heeft. Hij vraagt Jantien hoeveel ze gehad hebben. Geen van beiden weten ze het antwoord. Peter denkt vijf of zes, of zeven. "Meer dan genoeg", vindt hij in ieder geval. De instructrice vraagt Bob vervolgens of hij merkt dat hij gedronken heeft. Hier antwoordt hij direct ja op. Hij heeft vier flesjes bier gedronken, zegt hij. Jantien rijdt weg. De instructrice vraagt haar hoeveel ze heeft gedronken, waarop Jantien antwoordt dat ze denkt dat ze wel vier of vijf glazen gehad heeft. "En toen ik ging staan, toen merkte ik het echt heel erg". Jantien kijkt sloom uit haar ogen. Ze vraagt of ze naar links moet, waarop de instructrice zegt dat ze eerst naar links en dan naar rechts moet. Hierop draait ze direct haar rechts en wordt er hard gelachen in de auto. Peter (21) zegt dat hij alleen ziet wat er recht voor hem gebeurt. Ook bij Bob wordt er gelachen om de bochten die hij maakt. Als Peter een ingewikkelde bocht moet draaien, schiet Jantien die achterin zit, naar voren. "Gelukkig heb ik mijn gordel om", gilt ze lachend. Volgens haar schoot haar gordel in "de ongeluksstand". Peter zei dat hij weer rechts wilde, terwijl hij naar links moest draaien. Hij scheurt vervolgens hard door een grote plas water, waardoor ze niets meer zien. De instructrice blijft tegen hem zeggen dat hij rustig moet rijden, wat hij volgens hem zelf ook doet.

De volgende manoeuvre is het achteruit inparkeren van de auto tussen een aantal pionnen. Bij een eerste beeld zit Sylvia achterin half te slapen en ze ziet er misselijk uit. Peter probeert het ook en onder in beeld staat dat hij 7 wodka-jus heeft gedronken en een alcoholpromillage heeft van 0,76. Bij het inparkeren en vervolgens bij het wegrijden, rijdt hij alle pionnen omver. Terwijl Bob zijn haar goed doet voor de achteruitkijkspiegel, zet de instructrice alle pionnen weer overeind. Onder in beeld staat dat hij 5 biertjes heeft gedronken en een promillage heeft van 0,46. Jantien moet even stoppen bij een paal om deze aan te raken. Onder in beeld staat dat zij 4 wodka-jus heeft gedronken en een promillage heeft van 0,44. Terwijl ze haar arm uit het raam hangt, bestelt ze hard lachend twee Big Macs. Peter bestelt vervolgens drie Spa rood bij de paal. Bij Jantien slaat de motor af, waar ze hard om moet lachen.

Na afloop vertelt Jantien voor het gebouw hoe ze het ervaren heeft. “Ik weet nou wel dat je echt door zo’n koker kijkt zeg maar. Dat je niet weet wat er om je heen gebeurt. Gelukkig zitten we op zo’n circuit, dat je ook geen tegenliggers hebt of zo. En ik nam de bochtjes wat sneller en ik nam wat pionnetjes mee. Je bent gewoon wat ruiger en lossier en je denkt gewoon dat je alles wel kan maken zeg maar”. Peter (21) probeert vervolgens met veel moeite bochtjes te maken zonder de pionnen te raken. Bob zegt: “Ik merk wel hoor dat ik gedronken heb. Gewoon, ik ben een beetje draaierig, een beetje licht in mijn hoofd en ik merk nou ook wel dat mijn reactiesnelheid wat anders is. Maar ik heb juist het idee dat alles makkelijker ging, dat het veel beter ging”. Bij een bocht achteruit probeert Peter de weg te volgen. In plaats van over de weg, rijdt hij over het grasveld. Bij Jantien slaat de motor weer af. Ook zij rijdt over het gras bij het achteruit rijden.

Sylvia zegt na afloop: “Nou weet ik zeker dat het echt niet handig is, want toen ik de resultaten zag, dacht ik van ‘nee, niet goed bezig’”. Peter (21): “Je ziet nou een keer wat het echt een keer doet en dat viel best wel tegen, dat rijden met drank op. Niet weer, niet in het echt”. Jantien: “Wat ik heb geleerd? Dat je geen alcohol moet drinken, nee je mag wel alcohol drinken, maar niet met drank achter het stuur. Gaan rijden zeg maar in de auto als je alcohol hebt gehad”. Bob: “Ik heb nog nooit zelf met alcohol op gereden, dus dat ik dat nu hier op het circuit een keer mocht doen, is voor mij leerzaam. Dan weet ik tenminste wat er met mij gebeurt als ik dat toch zou doen”. Maurits: “Volgens mij had ik een rij-ontzegging van zes maanden en een hele dikke boete van volgens mij 1400 euro of zo, zoiets, nog wel meer volgens mij. Dus dat was niet leuk geweest”. Op het gras van het circuit staat de hele groep naast elkaar met allemaal dezelfde shirtjes aan. Ze roepen tegelijk: “Alcohol in het verkeer kun je echt niet maken”.

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalistje NIGZ:

- “Het project is destijds ontstaan doordat onderzoek is gebleken dat jongeren tussen de 18 en 24 jaar het meest betrokken zijn door alcohol verkeersongevallen.
- Sylvia vertelt dat ze eigenlijk altijd één glas drinkt, “eigenlijk maakt het ook niet uit, maar toch doen we dat eigenlijk, gezellig eentje”.
- Peter (van 21): “In principe is het bij ons heel gemakkelijk: wie drinkt, die rijdt niet”.
- Karin: “Ik vind het niet nodig om te drinken, ook niet één. Ik heb zoiets van als je één drinkt, drink je er later misschien ook nog één en dat gaat steeds meer”.
- Peter denkt dat hij vijf of zes, of zeven glazen alcohol gedronken heeft. “Meer dan genoeg”, vindt hij in ieder geval.
- De instructrice vraagt Bob vervolgens of hij merkt dat hij gedronken heeft. Hier antwoordt hij direct ja op. Hij heeft vier flesjes bier gedronken, zegt hij.
- De instructrice vraagt Jantien hoeveel ze heeft gedronken, waarop Jantien antwoordt dat ze denkt dat ze wel vier of vijf glazen gehad heeft. “En toen ik ging staan, toen merkte ik het echt heel erg”.
- Onder in beeld staat dat Peter 7 wodka-jus heeft gedronken en een alcoholpromillage heeft van 0,76.
- Onder in beeld staat dat Bob 5 biertjes heeft gedronken en een promillage heeft van 0,46. (=minder dan de wettelijk toegestane grens)

- Onder in beeld staat dat Jantien 4 wodka-jus heeft gedronken en een promillage heeft van 0,44 (=minder dan de wettelijk toegestane grens)
- Janien: “Ik weet nou wel dat je echt door zo’n koker kijkt zeg maar. Dat je niet weet wat er om je heen gebeurt. Gelukkig zitten we op zo’n circuit, dat je ook geen tegenliggers hebt of zo. En ik nam de bochtjes wat sneller en ik nam wat pionnetjes mee. Je bent gewoon wat ruiger en lossier en je denkt gewoon dat je alles wel kan maken zeg maar”.
- Bob zegt: “Ik merk wel hoor dat ik gedronken heb. Gewoon, ik ben een beetje draaierig, een beetje licht in mijn hoofd en ik merk nou ook wel dat mijn reactiesnelheid wat anders is. *Maar ik heb juist het idee dat alles makkelijker ging, dat het veel beter ging*”.
- Sylvia zegt na afloop: “Nou weet ik zeker dat het echt niet handig is, want toen ik de resultaten zag, dacht ik van ‘nee, niet goed bezig”.
- Peter (21): “Je ziet nou een keer wat het echt een keer doet en dat viel best wel tegen, dat rijden met drank op. Niet weer, niet in het echt”.
- Jantien: “Wat ik heb geleerd? Dat je geen alcohol moet drinken, nee je mag wel alcohol drinken, maar niet met drank achter het stuur. Gaan rijden zeg maar in de auto als je alcohol hebt gehad”.
- Maurits: “Volgens mij had ik een rij-ontzegging van zes maanden en een hele dikke boete van volgens mij 1400 euro of zo, zoiets, nog wel meer volgens mij. Dus dat was niet leuk geweest”.
- Na afloop roepen ze tegelijk: “Alcohol in het verkeer kun je echt niet maken”.
- In deze beelden reden Jantien en Peter duidelijk het slechtst en gevaarlijkst. Jantien had hierbij een promillage waarmee ze *volgens de wettelijke norm nog wel auto mag rijden*.

De eerste keer

Designers: Patricia, vrouw, 15 jaar, Nederlands, VMBO, Sneek
Arif, man, 15 jaar, Surinaams-Javaans, VMBO, Almere
Rick, man, 15 jaar, Nederlands, VWO, Haarlem
Alyas, man, 16 jaar, Irakees, VMBO, Hoogezand
? Kosta, man, 16 jaar, Nederlands, VWO, Haarlem
Manon, vrouw, 13 jaar, Nederlands, ?, Ede
Glenda, vrouw, 21 jaar, ?, ?, Zoetermeer

Binnen in een ruimte bekleed met doeken vertellen jongeren over hun eerste keer. Manon vertelt dat haar eerste keer heel onverwacht kwam en dat het helemaal niet de bedoeling was. “Ik had altijd bedacht, als ik het ga doen, dan een condoom naast mijn bed’ en dan, het is dus helemaal niet gebeurd”. Alyas vertelt dat ze niets hadden voorbereid en dat ze niet hebben gezorgd dat ze het bij hem of haar thuis zouden doen als ouders op vakantie waren. “We gingen gewoon ouderwets in de bosjes”. Glenda: “Je ziet natuurlijk wel op tv mensen dat doen en hoe het er aan toe gaat, maar bij jezelf is het natuurlijk heel anders. Ik wist echt niet wat ik moest doen”. Arif vertelt dat hij van anderen hoorde dat het spectaculair en ‘de shit’ was en dat het hem behoorlijk nieuwsgierig maakte.

In het volgende beeld staat een meisje in haar onderbroek en bh voor de spiegel haar haren te doen. Het liedje ‘De eerste keer’ van Maxine en Franklin speelt hard op de achtergrond. Vervolgens is een jongen te zien die in de badkamer zijn tanden staat te poetsen in zijn onderbroek. Terwijl zij zich opmaakt, doet hij zijn haar goed. Patricia vertelt dat zij zich helemaal niet had voorbereid op de eerste keer. “Ik heb me totaal niet voorbereid op de eerste keer. Het gebeurde heel onverwacht en ik heb ook geen condooms gehaald, maar ik was al wel twee maanden aan de pil”. Ook Arif had niet verwacht dat hij die dag seks zou hebben, “maar het kwam best wel uit een onverwachte hoek en ja het was wel... hoe leg je dat uit? Het was wel.. ja het had wel iets speciaals, dat het zo uit het niets kwam”. Manon: “Als het te veel zeer doet, dan moet je gewoon niet doorgaan en daar was ik ook wel bang voor, dat het echt heel erg zeer zou doen, dat ik zou moeten zeggen ‘nee sorry, het kan echt niet: het doet veel te veel pijn’”.

Het meisje kleedt zich aan en stuurt een sms’je met daarin “Ouders al weg? Heb zin, maar nerveus. Jij”. De jongen staat in de badkamer en stuurt een sms’je terug met daarin “Zijn weg, kom je snel? Heb ook zin”. Het meisje steekt een condoom in de achterzak van haar rokje. Rick vertelt dat hij wel een beetje nerveus was, omdat hij dacht dat ze misschien heel erg zou bloeden of dat er van alles fout zou gaan. Dit gebeurde allemaal niet. Manon: “We waren allebei nog maagd, dus dat maakt het voor alle twee een beetje eng, omdat je niet weet hoe het moet en of de ander wel reageert zoals jij zou willen”.

Bij de jongen wordt aangebeeld en hij doet open. Het meisje staat voor de deur en ze beginnen direct te zoenen. Manon vertelt intussen dat ze wel twijfels hadden of ze wel de juiste leeftijd hadden en of ze niet veel te vroeg waren, “maar als je zo’n zin hebt, dan moet je het gewoon doen. Je moet niet letten op het commentaar dat anderen geven, het gaat eigenlijk allemaal om je eigen gevoelens”. Het meisje zit op de bank en de jongen opent een fles witte wijn. Intussen vertelt Alyas: “Ik voelde me

niet echt zenuwachtig of zo, want ik was er niet echt op voorbereid om dat te gaan doen. Zij begon, dus ik zag het niet aankomen, mijn eerste keer". De jongen steekte waxinelichtjes aan die in de vorm van een hartje zijn neergezet. Rick vertelt op een bed dat hij het had voorbereid zodat het romantisch was en dat de condooms bij de hand waren, zodat ze geen trappen af hoefden te rennen. Manon vertelt dat het een schooldag was en dat hij 's avonds vaker bij haar thuis kwam. Patricia vertelt dat de ouders van haar vriendje gewoon beneden in de huiskamer waren en zijn broertje zat op zijn eigen kamer toen zij naar boven gingen. Arif vertelt dat hij met wat vakantie vrienden naar het zwembad ging en dat ze de avond ervoor een paar leuke meisjes waren tegen gekomen. Alyas vertelt: "toen we daar gingen zitten, begon ze te praten van 'ben je wel eens gepepen?', 'ben je nog maagd' enzo. Ik natuurlijk overdrijven van 'ik ben niet maagd hoor'". Arif: "Toen was het in het zwembad een beetje aan elkaar zitten en dat soort dingen en begon je gewoon met elkaar kusjes te geven en dan loop het uit tot zoenen". Alyas gaat verder: "En 'hoe zou je het nou vinden als we nou zouden vrijen zeg maar', dus volgens mij zei ik van 'lekker, mag wel'".

De twee zitten op de bank uitgebreid te zoenen en liggen vervolgens op bed in de slaapkamer. Ondertussen klinkt het liedje 'Je t'aime... moi non plus'. Hij opent de rits van haar rokje en zij maakt zijn broek los. Arif vertelt: "Dan ga je toch wel wat meer voelen, dan ga je wat meer aan de borsten zitten, zeg maar aan de venusheuvel ga je een beetje lopen kriebelen, om het maar zo neer te zetten". Patricia: "En op een gegeven moment toen ging er gelijk een hand in mijn broek". Manon: "En toen op een gegeven moment werden we intiem en gingen we onder de dekens gewoon liggen en een beetje knuffelen enzo". Rick vertelt: "Bij het begin is het natuurlijk maar gewoon een beetje kussen en frummelen, een beetje experimenteren en later word je steeds intiemer en dan ga je elkaar overal betasten en dan wil je elkaar ook naakt zien en strelen en beffen". Patricia: "Ja en daarna ging ik hem pijpen. Ja, ik vond het niet zo geweldig, maar ik had tegen hem gezegd dat ik geen maagd meer was". Alyas: "Voordat ik het wist, waren we allebei uitgekleeft, condoompje om en toen waren we bezig". Manon: "En toen kwam hij dus in me gewoon en we hadden nog helemaal niks bedacht van we hebben eigenlijk helemaal geen condooms enzo, dat is eigenlijk heel gevaarlijk, ik bedoel van zo meteen ben ik zwanger of zo, of kunnen we soa oplopen of zo". Patricia: "Nou, op een gegeven moment was het zover, toen had ik zoiets van 'nou, okee, nou gebeurt het'". Arif: "Toen zijn we samen naar de douche gegaan en toen is het zeg maar uit de hand gelopen in een kleedkamerhokje, waarbij zij zeg maar, ik tilde haar op en ze was behoorlijk zwaar, dus dat was wel heel lastig". Manon: "Maar het was wel fijn, het deed niet echt zeer of zo, want iedereen zegt 'het doet zeer de eerste keer', maar bij mij was dat niet echt. En hij lag gewoon bovenop". Alyas: "Maar het was niet echt fijn, omdat het in de bosjes was. Niemand had een handdoek bij zich of een kleedje voor op de grond zeg maar, dus het voelde niet echt fijn onder je". Het stelletje ligt op bed en de jongen maakt de bh van het meisje los. Onder dekens pakken ze vervolgens een condoom van het nachtkastje. Arif vertelt: "Mijn moeder had condooms gekocht voor mij, vlak voordat ik op vakantie ging, misschien heb je het nodig of kun je het gebruiken. Toen heb ik ze in mijn tas gestopt en ik heb ze mogen gebruiken". Rick: "We hadden wel een beetje geoefend, maar het ging alsnog heel erg slecht, maar toen 'ie er eenmaal om zat, ging het allemaal geweldig, eigenlijk. Ik had niet verwacht dat het zo goed ging". Alyas: "Volgens mij deed zij hem voor mij om, omdat zij ontmaagd was was, dus zij wist al hoe dat ging". Glenda: "Voor mij zelf deed het heel erg pijn, maar dat

hoeft niet voor iedereen zo te zijn. Elk lichaam is anders. Maar bij mij deed het pijn ja, dat was geen pretje”. Patricia: “Het ging heel moeilijk en stuntelig voor mijn eigen gevoel en hij ging er heel moeilijk in en het deed heel erg pijn. Ik had de tranen in mijn ogen, maar toen op een gegeven moment na een paar keer ging het wel op zich en toen was het klaar”. Rick: “Bij haar deed het geen pijn de eerste keer, omdat haar vliesje was al lang gebroken met vingers en al dat soort dingen”. Arif: “Ik genoot eigenlijk best wel van het moment en ik dacht van ‘vindt zij het wel lekker?’ En dan hoor je die geluiden van haar en dan denk je ‘het zit wel goed’”.

Het stelletje loopt lachend de trap op naar de slaapkamer en ze liggen elkaar op bed te strelen. Intussen vertelt Manon dat ze zich een klein beetje schaamt voor haar lijf, maar nu weet haar vriend hoe ze er uit ziet, dus schaamt ze zich niet echt meer. Maar voor het geval er iemand binnen komt, doet ze het toch liever onder de dekens. Rick vertelt dat zij de eerste keer niet onder de dekens lagen, omdat ze elkaar al zo goed kenden. “Dat is denk ik ook heel belangrijk, dat je elkaar goed kent en elkaar vertrouwt”. Manon: “Ik was meer bezig met de vraag naar hem dan meer naar mij, denk ik. Want op dat moment kun je niet echt, ja ik zou niet echt aan mezelf kunnen denken. Eerder van ‘vindt hij het wel leuk’ en ‘is het wel goed’ of zo en ‘zo meteen is het helemaal niet lekker en wat moet ik dan zeggen’”. Rick: “De eerste keer was ik heel erg bezig met ‘vindt zij het wel lekker’ en ‘moet zij nu klaarkomen’ en alles”. Patricia: “Ik was bijna alleen maar bezig met het plezier van hem, ik had er bijna geen plezier aan, ook doordat ik mij schaamde was het ook niet echt dat ik dacht van ‘wauw’. Maar ik heb hem klaar laten komen, maar zelf ben ik ook niet gekomen of zo. Ik vond het ook niet lekker”. Manon: “Maar hij vond het ook wel goed, daar was ik wel heel verbaasd over, want ik had zo’n gevoel van ‘volgens mij doe ik het helemaal niet goed’”. Alyas: “En het lekkerste vond ik dat het meisje wel knap was en haar lichaam had ze wel goed verzorgd. Ze was wel schoon, dus geen stank of zo”. Manon: “Het allerleukst of het allerlekkerst vond ik het moment dat hij binnen in mij kwam, want ja, je bent het niet gewend, dus het was wel raar. En daarna was het nog steeds wel lekker, maar niet zo lekker als het aller allereerst”. Arif: “Toen ik eenmaal bezig was, dacht ik er niet echt bij na, toen dacht ik ‘oh shit, ik heb seks’, ja gruwelijk. En daarna denk je van ‘was dit het?’, ‘was dit waar iedereen het over heeft, wat zo spectaculair en geweldig is?’ Nee”. In bed ligt het stelletje onder de dekens na te genieten. Rick vertelt: “Het duurde op zich niet zo heel lang, omdat ja ik was toch best wel zenuwachtig en dan kom je altijd wat sneller”. Patricia: “ik denk dat het in het totaal, alles bij alles, zo’n twintig minuten heeft geduurd en nou doe ik er wel langer over met mijn vriend omdat er dan ook meer voorspel is en niet alleen maar neuken”. Arif: “Als je seks met liefde hebt, denk ik dat dat het toch wel wat ingrijpender maakt zeg maar, het pakt je meer aan. Je voelt dan ook wel wat voor diegene en ik weet niet hoe ik dat uit moet leggen, maar volgens mij is het dan een stuk specialer”.

Arif geeft een tip voor alle maagden: “Jullie moeten gewoon goed nadenken, voor de mannelijke mensen onder ons: hou dat ding in je broek totdat je de ware hebt gevonden”. Patricia: “Doe het wel met de persoon waar je zeker van weet dat je die persoon kan vertrouwen en dat je echt van hem houdt of verliefd op hem bent”. Alyas: “Denk gewoon dat je het kan en dan kan je het gewoon. Want als ik het kan, kunnen de kijkers het ook, zeg maar”. Glenda: “Gebruik altijd een condoom. Het is een onverwachte situatie, maar als je denkt er klaar voor te zijn, zorg dat je er eentje op zak hebt”. Arif: “Als je dat zelf wil en je bent al wat meer ervaren enzo, pak gewoon de kamasutra erbij en ga gewoon lekker los. Dat ben ik ook van plan om te

doen". Manon: "Je moet gewoon zelf weten wat je doet en dan moet je niet letten op anderen, omdat ik vind dat anderen niet over je eigen leven mogen bepalen. Dat is alleen maar jij".

Aandachtspunten onderzoek en terugkoppeling themalijstje Soa Aids Nederland:

- "Ik had altijd bedacht, als ik het ga doen, dan een condoom naast mijn bed' en dan, het is dus helemaal niet gebeurd".
- Patricia vertelt dat zij zich helemaal niet had voorbereid op de eerste keer. Het gebeurde heel onverwacht. Ze had geen condooms gekocht, maar was al wel twee maanden aan de pil.
- Het meisje steekt een condoom in de achterzak van haar rokje.
- Manon vertelt intussen dat ze wel twijfels hadden of ze wel de juiste leeftijd hadden en of ze niet veel te vroeg waren, "maar als je zo'n zin hebt, dan moet je het gewoon doen.
- Rick vertelt op een bed dat hij het had voorbereid zodat het romantisch was en dat de condooms bij de hand waren, zodat ze geen trappen af hoefden te rennen.
- Alyas: "Voordat ik het wist, waren we allebei uitgekleeft, condoompje om en toen waren we bezig".
- Manon: "En toen kwam hij dus in me gewoon en we hadden nog helemaal niks bedacht van we hebben eigenlijk helemaal geen condooms enzo, dat is eigenlijk heel gevaarlijk, ik bedoel van zo meteen ben ik zwanger of zo, of kunnen we soa oplopen of zo".
- Het stelletje ligt op bed en de jongen maakt de bh van het meisje los. Onder dekens pakken ze vervolgens een condoom van het nachtkastje.
- Arif vertelt: "Mijn moeder had condooms gekocht voor mij, vlak voordat ik op vakantie ging, misschien heb je het nodig of kun je het gebruiken. Toen heb ik ze in mijn tas gestopt en ik heb ze mogen gebruiken".
- Rick: "We hadden wel een beetje geoefend, maar het ging alsnog heel erg slecht, maar toen 'ie er eenmaal om zat, ging het allemaal geweldig, eigenlijk. Ik had niet verwacht dat het zo goed ging".
- Alyas: "Volgens mij deed zij hem voor mij om, omdat zij ontmaagd was was, dus zij wist al hoe dat ging".
- Rick: "Bij haar deed het geen pijn de eerste keer, omdat haar vliesje was al lang gebroken met vingeren en al dat soort dingen".
- Glenda: "Gebruik altijd een condoom. Het is een onverwachte situatie, maar als je denkt er klaar voor te zijn, zorg dat je er eentje op zak hebt"